МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «**Обліково-аналітичне забезпечення економічного управління підприємством**»

здобувача вищої освіти 2-го курсу, групи ОМУ-21-2, спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійної програми «Управлінський облік та бізнес-аналітика»

підпис **Печнікова Сергія Анатолійовича**

Науковий керівник: *підпис* **Титенко Лариса Василівна**
кандидат економічних наук, доцент

Керівник освітньо-професійної програми: *підпис* **Титенко Лариса Василівна**
кандидат економічних наук, доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики, протокол від «18» 01 2023 р. № 8

підпис **Паянок Тетяна Миколаївна**
кандидат економічних наук, доцент

Ірпінь – 2022

Реєстрація № 93 (номер) 23.01.23 (дата) (підпис завідувача лабораторії кафедри)

Результат перевірки *до захисту* (до захисту, на доопрацювання) 30.12.22 (дата) *Л.В. Титенк* (ініціали, прізвище наукового керівник)

Результат захисту 95 (оцінка) 03.02.2023 (дата захисту)

Голова комісії (підпис) Савчук В.К., д.е.н., професор (ініціали, прізвище)

Члени комісії (підпис) Крлевський В.М., д.е.н., професор (ініціали, прізвище)

(підпис) Паянок Т.Л., к.е.н., доцент (ініціали, прізвище)

(підпис) Титенко Л.В., к.е.н., доцент (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	30		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	**50**		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	45		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	95		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
95	A	5	03.02.2023	Савчук В. К., д. е. н., професор Краєвський В. М., д. е. н., професор Тоцяк Т. М., к. е. н., доцент Титенко Л. В., к. е. н., доцент Остапенко Я. О., к. е. н., доцент

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма: «Управлінський облік та бізнес-аналітика»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____ **Т.М. Паянок**
«16» 09 202 1 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти Печнікова Сергія Анатолійовича

1. **Тема кваліфікаційної роботи**: «Обліково-аналітичне забезпечення економічного управління підприємством», затверджена наказом ректора від 31 01 2022 № 146.

2. **Строк здачі закінченої роботи:** «30» 12 2022 р.

3. **Цільова установка (мета роботи)**: вдосконалення теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Об'єкт дослідження: система економічного управління підприємством.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні аспекти обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

4. **Вихідні дані до роботи**: монографії, дисертаційні дослідження, наукові статті, публікації із зазначеної тематики.

5. **Перелік графічного матеріалу**: 12 таблиць та 3 рисунки, графіків, схем.

6. **Зміст кваліфікаційної роботи** (перелік питань за кожним розділом):

– економічне управління підприємством: сутність, ризики та структура;

– концептуалізація обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством;

– характеристика об'єкту дослідження ПрАТ «Оболонь»;

– організація облікового процесу в системі економічного управління підприємством;

– облік та моделювання трансакційних витрат в системі економічного управління підприємством;

– бізнес-аналіз та оцінка ефективності системи економічного управління підприємством;

– інтегрована звітність в системі економічного управління підприємством.

7. Календарний план виконання роботи:

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	*фактично*
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	16.09.2021 - 30.10.2021	16.09.2021
2	Підготовка розділу роботи та подання його керівнику	-	
2.1	перший розділ	02.11.2021 - 24.01.2022	02.11.2021
2.2	другий розділ	24.05.2021 - 24.10.2021	24.05.2021
2.3	третій розділ	27.10.2021 - 18.12.2021	27.10.2021
2.4	вступ і висновки	19.12.2022 - 25.12.2022	19.12.2022
3	Попередній захист роботи	30.12.2022	30.12.2022
4	Отримання відгуку керівника роботи	24.01.2023 - 25.01.2023	24.01.2023
5	Отримання зовнішньої рецензії	24.01.2023 - 25.01.2023	24.01.2023
6	Допуск до захисту завідувача кафедри	30.12.2022	30.12.2022
7	Захист дипломної роботи	03.02.2023	03.02.2023

8. Дата видачі завдання: «16» 09 2021 р.

9. Керівник кваліфікаційної роботи _____ (підпис) Л.В. Титенко (прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми _____ (підпис) Л.В. Титенко (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Печінков С.А. (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ
«Обліково-аналітичне забезпечення економічного управління підприємством»

Мета роботи полягає у вдосконаленні теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Завданнями роботи є: дослідити сутність, структуру та напрями політики економічного управління підприємством; концептуалізувати аспекти обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством; навести характеристику об'єкту дослідження ПрАТ «Оболонь»; визначити особливості організації облікового процесу в системі економічного управління підприємством; охарактеризувати облік трансакційних витрат в системі економічного управління підприємством; здійснити бізнес-аналіз та оцінку ефективності системи економічного управління підприємством; сформувати механізм формування інтегрованої звітність в системі економічного управління підприємством.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Об'єктом дослідження виступає система економічного управління підприємством.

За результатами дослідження сформульовані практичні рекомендації з удосконалення методики та організації обліково-аналітичних процедур з економічного управління підприємством як основи прискорення обробки та представлення економічної інформації для прийняття управлінських рішень.

Одержані результати можуть бути використані в організації обліково-аналітичного процесу менеджменту підприємства.

Дипломна робота містить 65 сторінок, 12 таблицю, 3 рисунків, список використаних джерел з 20 найменувань, 3 додатків.

Ключові слова: економічне управління, обліково-аналітичне забезпечення управління, трансакційні витрати, інтегрована звітність.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2021-2022 рр.

Рік захисту роботи: 2023 р.

SUMMARY
«Accounting and analytical support for economic management of the enterprise»

The purpose of the work is to improve the theoretical, methodological and practical aspects of the accounting and analytical support of the economic management of the enterprise.

The tasks of the work are: to investigate the essence, structure and directions of the policy of economic management of the enterprise; to conceptualize the aspects of accounting and analytical support of economic management of the enterprise; to describe the research object of PJSC "Obolon"; determine the peculiarities of the organization of the accounting process in the system of economic management of the enterprise; characterize the accounting of transaction costs in the system of economic management of the enterprise; carry out a business analysis and evaluation of the efficiency of the economic management system of the enterprise; to form a mechanism for the formation of integrated reporting in the system of management of the enterprise.

The subject of the work is theoretical-methodical and applied aspects of accounting and analytical support of economic management of the enterprise.

The object of research is the system of economic management of the enterprise.

The results of the work formulate practical recommendations for improving the methodology and organization of accounting and analytical procedures for the economic management of the enterprise as a basis for accelerating the processing and presentation of economic information for making management decisions.

The obtained results can be used in the organization of accounting and analytical process by the management of the enterprise.

Work contains 65 pages, 12 tables, 3 figures, a list of sources used with 20 titles, 3 applications.

Key words: economic management, accounting and analytical management support, transaction costs, integrated reporting.

Year of completion of the work: 2021-2022

Year of protection of the work: 2023

ЗМІСТ

ВСТУП 6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 9
1.1. Економічне управління підприємством: сутність, ризики та структура 9
1.2. Концептуалізація обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством 15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 21
2.1. Характеристика об’єкту дослідження ПрАТ «Оболонь» 21
2.2. Організація облікового процесу в системі економічного управління підприємством 27
2.3. Облік та моделювання трансакційних витрат в системі економічного управління підприємством 36
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОГО ТА ЗВІТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 45
3.1. Бізнес-аналіз та оцінка ефективності системи економічного управління підприємством 45
3.2. Інтегрована звітність в системі економічного управління підприємством 48
ВИСНОВКИ 55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 58
ДОДАТКИ 61

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний світ знаходиться у стані проходження декількох системних криз: фінансової, економічної, кризи влади, технологічної, соціальної, екологічної та інших. Стан існуючої системи бухгалтерського обліку породжений усіма цими проблемами, внаслідок чого відбувається втрата розуміння місії обліку в розвитку економіки. Через асиметрію економічних інтересів виникає більша частина проблем в економіці. У свою чергу облік як функція управління, який за своєю суттю покликаний задовольняти інформаційні потреби користувачів з метою сприяння задоволенню їх економічних інтересів і підтримання економічної стійкості, з одного боку, відображає цю асиметрію, з іншого, – його нинішній стан сам по собі є наслідком впливу такої асиметрії. За своєю суттю бухгалтерський облік має бути засобом ефективного інформаційного забезпечення всіх зацікавлених користувачів. Однак в Україні на державному рівні бухгалтерський облік розглядається насамперед як інструмент державного регулювання, а не як інструмент ефективного інформаційного забезпечення бізнесу і суспільства. Будь-які формальні правила і неформальні обмеження, що гальмують економічно стійкий розвиток, мають бути чітко ідентифіковані з метою розробки пропозицій щодо їх усунення.

Наявність відповідних проблем підтверджує актуальність дослідження теоретичних і практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення в системі економічного управління підприємством.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Проблеми удосконалення обліково-аналітичного забезпечення з точки зору різних аспектів економічного управління підприємством відображені у численних працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема до цієї проблеми звертались: М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Г.М. Давидов, В.М. Жук, Л.М. Кіндрацька, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський,

Н.М. Малюга, Є.В. Мних, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Л.В. Титенко, Л.В. Чижевська, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, В.Г. Швець та інші. Водночас, не зважаючи на практично постійну увагу дослідників до окреслених проблем, цілий ряд теоретичних, методологічних і практичних питань удосконалення обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством залишаються невирішеними і дискусійними.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вдосконалення теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Сформована мета визначає загальний вектор дослідження та досягається у випадку вирішення наступних теоретико-практичних та прикладних **завдань**:

– дослідити сутність, структуру та напрями політики економічного управління підприємством;

– концептуалізувати аспекти обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством;

– навести характеристику об'єкту дослідження ПрАТ «Оболонь»;

– визначити особливості організації облікового процесу в системі економічного управління підприємством;

–охарактеризувати облік трансакційних витрат в системі економічного управління підприємством;

– здійснити бізнес-аналіз та оцінку ефективності системи економічного управління підприємством;

– сформувати механізм формування інтегрованої звітність в системі економічного управління підприємством.

Об'єкт дослідження – система економічного управління підприємством.

База досліджень – Публічне акціонерне товариство «Оболонь».

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні аспекти обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Методи дослідження. Методологічне підґрунтя здійснюваного дослідження склали:

– загальнотеоретичні методи наукового пізнання: індукція, дедукція, аналіз і синтез, узагальнення – під час розробки і виконання кожного з поставлених завдань дослідження;

та спеціальні методи наукового пізнання – економіко-статистичний, порівняння і систематизації, абстрактно-логічний метод, моделювання та бізнес-аналізу, економетричного моделювання тощо – під час розробки і виконання завдань практичного та рекомендаційного розділів.

Новизна одержаних результатів полягає у вдосконаленні теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством.

Апробація результатів роботи. Окремі положення здійсненого дослідження опубліковані у двох статтях у науковому фаховому виданні «Галицький економічний вісник». Зокрема, про апробацію свідчить участь у Всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях із доповідями обраної тематики дослідження.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Економічне управління підприємством: сутність, ризики та структура

З розвитком ринкових відносин в Україні вітчизняні підприємства зіткнулися з суттєвим зменшенням прямої державної підтримки їх діяльності і необхідністю створення умов для свого стійкого розвитку власними силами. Практично суб'єкти господарювання опинилися «один на один» з мінливим зовнішнім середовищем, яке несе в собі різноманітні чинники, що погрожують нормальному стану їх господарювання, створюють проблему забезпечення економічної стійкості, безпечного розвитку і навіть виживання.

Економічне управління підприємством, як системи, забезпечується за рахунок різних складових: економічної, соціальної, екологічної, технологічної тощо. А, отже, показники, що можуть допомогти її описати, також стосуються різних складових. Цей висновок є вельми важливим з урахуванням того, що ставить перед інформаційними функціями управління, і зокрема функцією обліку, завдання сформувати інформацію відносно різних складових економічного розвитку підприємства.

Стан економічного управління будь-якої системи проявляється у збалансованості всіх її елементів, системи в цілому, а також даної системи й інших взаємопов'язаних систем. Економічне управління визначає можливість самоорганізації, саморегулювання по відношенню до внутрішніх елементів і адаптаційні можливості, вміння нейтралізувати або пристосуватися до несприятливих явищ без зміни суттєвих якостей, функціональних і структурних характеристик – по відношенню до зовнішніх.

Поняття «економічне управління підприємством», як і будь-якої економічної системи можна розкрити через ряд аспектів:

– за своєю сутністю – це здатність системи, яка виведена зі стану рівноваги, повернутися або у вихідний стан, або в новий стан рівноваги;

– за характером рівноваги – зі статичним або динамічним характером рівноваги;

– за відношенням до збереження системи – можливість ефективного використання потенціалу системи і її збереження;

– за відношенням до розвитку – здатність системи, що виведена зі стану рівноваги, перейти на якісно новий рівень.

Що ж стосується узагальненого визначення поняття «економічне управління», то вважаємо, що достатньо глибоко зміст цього терміну розкрито так: це форма рівноваги соціально-економічної системи, в результаті якої в умовах дії зовнішніх обурень проявляються її властивості цілісності, що дозволяють комплексно формувати і використовувати економічні і фінансові ресурси в кожному елементі системи і здійснювати можливість розширеного відтворення. Водночас вважаємо, що це тлумачення потребує уточнення, оскільки не лише зовнішні обурення можуть здійснювати вплив на рівновагу системи, в деяких випадках можуть мати місце і внутрішні руйнівні чинники. А отже, визначення потребує певних коригувань.

На наш погляд, економічне управління на мікроекономічному рівні – це форма динамічної рівноваги підприємства як складної соціально-економічної системи, у межах якої забезпечується підтримка цілісності незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх обурень (загроз) та її розширене відтворення. А це об’єктивно передбачає й ефективне використання всіх видів ресурсів – фінансових, матеріальних, нематеріальних, і здатність підприємства створювати вартість у поточній і віддаленій перспективі тощо.

Стан системи економічного управління підприємством може бути представлений через визначену сукупність характеристик, склад яких наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика станів системи економічного управління підприємством

№ з/п	Критерій / характеристика	Стан системи економічного управління	
		ефективний	неефективний
1	Якість і характер використання виробничого потенціалу	виробничий потенціал відповідає сучасному технологічному укладу; забезпечується ефективне використання всіх видів ресурсів і стійке природокористування	виробничий потенціал відповідає застарілому технологічному укладу; має місце неефективне використання ресурсів порушуються принципи сталого природокористування
2	Умови	поступові зміни для подолання незбалансованості окремих складових; гнучка адаптивна структура; інтеграція елементів системи; збереження і підвищення потенціалу розвитку системи	збереження незбалансованості окремих складових; консервативна структура; послаблення зв'язків між елементами, дезінтеграція; вичерпання наявного потенціалу розвитку
3	Механізм забезпечення	ринковий на підставі принципів самоорганізації, саморозвитку, розширеного самовідтворення	ринковий із порушенням принципів самоорганізації, саморозвитку, розширеного самовідтворення
4	Економічне зростання	інтенсивне ресурсозберігаюче інноваційне	екстенсивне природомістке на базі традиційних технологічних рішень
5	Реакція на дестабілізуючи чинники	збереження і збалансований розвиток всіх складових системи: адаптація, погашення негативного впливу, попередження загроз	послаблення зв'язків серед елементів системи, занепад, регрес, у найгіршому випадку – руйнування
6	Стратегії природокористування	адаптивні	такі, що здійснюють перетворення наявних природних ресурсів
7	Характер змін, які потребує система	еволюційний	революційний

Джерело: складено автором на основі [15].

Порівняльна характеристика ефективного та неефективного стану економічного управління підприємством проведена з урахуванням того, що порівняння в нашому випадку здійснено не для промисловості в цілому, а для підприємства як економічної системи. Більш того, склад характеристик у

зв’язку із цим було змінено. Погодимося із думкою, що у будь-якому випадку ефективне економічне управління системи забезпечується лише за певних умов: постійні зміни, рух для подолання нерівномірності і незбалансованості розвитку елементів системи; наявність гнучкої адаптивної структури, здатної до удосконалення; збереження потенціалу розвитку; посилення взаємозалежності елементів, оскільки їх інтеграція сприяє зростанню цілісності системи, забезпечуючи її все більшу стійкість; здатність до саморегулювання.

Таким чином можна зробити висновок, що економічне управління підприємством як економічної системи можна охарактеризувати за допомогою параметрів як статичного, так і динамічного типу, тобто для її опису не достатньо показників, що характеризують фактичний стан господарської діяльності, а отже, тих, що відображаються в традиційній системі бухгалтерського обліку, яка фіксує факти господарських операцій, що вже відбулись.

У будь-яких умовах господарювання, і зокрема в умовах ринкової економіки, підприємствам приходиться стикатися з численною низкою ризиків внутрішнього і зовнішнього характеру, що зумовлені нестабільністю зовнішнього середовища, складністю внутрішніх і зовнішніх зв’язків суб’єкта господарської діяльності тощо.

Отож, забезпечити ефективну систему економічного управління можливо лише за умови оперативного вияву таких ризиків з метою попередження, послаблення або навіть подолання їх негативної дії. І саме необхідність формування інформації про такі чинники ставить сьогодні нові завдання перед обліковою системою вітчизняних підприємств. Однак для того, щоб вирішити ці завдання, необхідно чітко розуміти, що саме розуміти під терміном «ризики в системі економічного управління», і побудувати класифікацію економічних ризиків.

Як економічна категорія ризик є подією, що може відбутися чи ні, і це поєднує його з поняттям ризики.

Але у разі настання ризикової події можливі три економічні результати:

– від'ємний (шкода, втрати, збиток);

– нульовий (ані втрат, шкоди, збитку, ані прибутку);

– позитивний (вигода, прибуток).

В економічній літературі пропонуються різні варіанти складу ризиків в системі управління підприємством. Однак більшістю авторів питання класифікації ризиків розглядаються насамперед на макроекономічному рівні [20]. При тому, як правило, наводиться досить широкий перелік різноманітних обставин і чинників, які визначають негативні тенденції на сучасному етапі розвитку економіки. Тоді як класифікації економічних ризиків на рівні підприємств достатньої уваги не приділяється. Лише в окремих роботах здійснюються спроби побудувати класифікацію ризиків саме на рівні підприємств за сукупністю ознак, що дозволяють розкрити їх з необхідним ступенем глибини [20].

При тому цілком справедливо зазначається, що підприємство – це складова частина економіки регіону і країни в цілому, і ризики на макрорівні прямо чи посередньо, в більшій чи меншій мірі, так чи інакше стосуються інтересів економічної безпеки окремо взятих підприємств [20]. Водночас зрозуміло, що ризики на рівні країни, регіону і підприємства не можуть не мати своєї специфіки і не відрізнятися один від одного за складом, джерелами виникнення тощо.

Розглянемо деякі з класифікацій ризиків в системі управління підприємством, запропоновані в літературі, визначимо їх позитивні риси, а також дискусійні моменти, слабкі місця і недостатньо обґрунтовані положення з метою їх урахування під час подальшої побудови системної класифікації економічних ризиків на мікроекономічному рівні.

Огляд літературних джерел приводить до висновку, що при побудові класифікації ризиків в системі економічного управління підприємством деякі автори підходять досить вузько і зводять їх до різноманітних кримінологічних та криміналістичних подій.

Ризики в системі економічного управління підприємством, що реально існують в промислових підприємствах, можна з достатньою мірою обґрунтованості класифікувати за наступними ознаками (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація ризиків в системі економічного управління підприємством

№ з/п	Ознака	Групи ризиків
1	Вид ризиків	ризики фінансово-майновому стану; ризики інтелектуальній і кадровій складовій; ризики техніко-технологічному стану; ризики екологічному стану; ризики інформації; ризики політико-правового характеру; ризики діловій репутації
2	Природа і джерела виникнення загрози	об'єктивні (природні); суб'єктивні
3	Відношення до сфер діяльності	інвестиційної діяльності; матеріального постачання; фінансової діяльності; конструювання; технічного і технологічного обслуговування; виробничої діяльності; маркетингово-збутової діяльності; загального управління; науково-дослідницької діяльності
4	Ступінь вірогідності настання	ризики з низьким, середнім і високим рівнем вірогідності
5	Об'єкт загрози	ризик здійснення окремої господарської операції; ризик здійснення певного виду діяльності; ризик господарській діяльності в цілому
6	Фінансові наслідки	ризики, що спричиняють прямі економічні втрати; ризики, що тягнуть за собою втрачену економічну вигоду
7	Характер прояву в часі	постійні; тимчасові
8	Стадія розвитку	ризики на стадії виникнення; ризики на стадії експансії; ризики на стадії стабілізації; ризики на стадії ліквідації
9	Місце виникнення	на території підприємства з розбивкою за конкретними місцями виникнення – підрозділами і службами; території регіону; території країни; зарубіжній території
10	Можливість передбачення	прогнозовані – ризики, що можуть бути передбачені; непрогнозовані – ризики, що не можуть бути передбачені
11	Можливість контролю	ризики, що піддаються контролю з боку підприємства; ризики, що не підпадають під контроль підприємства
12	Рівень напруженості	ризики з низьким рівнем напруженості; ризики з середнім рівнем напруженості; ризики з високим рівнем напруженості
13	Факт настання	потенційні; реальні

Джерело: складено автором на основі [20].

Як можна побачити на підставі огляду розглянутих вище ознак, більшість групувань економічних ризиків у тому чи іншому відношенні пов'язані між собою. Так, можна прослідкувати зв'язок між класифікаціями

ризиків в системі економічного управління за стадіями розвитку і фактом настання; можливістю передбачення і можливістю контролю з боку підприємства; сферами діяльності і об'єктами тощо. Кожне з групувань певною мірою доповнює одне одного, що дозволяє в комплексі розкрити такі складні явища, якими є ризики в системі економічного управління. Зазначимо, що в даному випадку ми не претендуємо на повноту і безперечність підходу, оскільки це тільки одна зі спроб визначити і упорядкувати склад ризиків в системі економічного управління. Але у вирішенні цього питання ще багато дискусійних моментів і суперечностей, які потребують подальших досліджень і наукових опрацювань. Створення адекватної складу ризиків в системі економічного управління є вихідним моментом у вирішенні низки теоретичних питань, пов'язаних із розробкою концепції економічного управління підприємством і з'ясуванням місця в ній системи обліку.

З практичної точки зору класифікація економічних ризиків покликана визначити й упорядкувати склад негативних чинників, на яких має бути зосереджена увага всіх управлінських функцій, і зокрема функції обліку і аналізу, з метою нейтралізації небезпек, що виникають в ході здійснення господарської діяльності, і їх урахування в процесі прийняття управлінських рішень. Від розгляду основоположних понять концепції стійкого розвитку перейдемо власне до питань розвитку обліку в напряму поглиблення його ролі у вирішенні завдань економічного управління господарюючого суб'єкта.

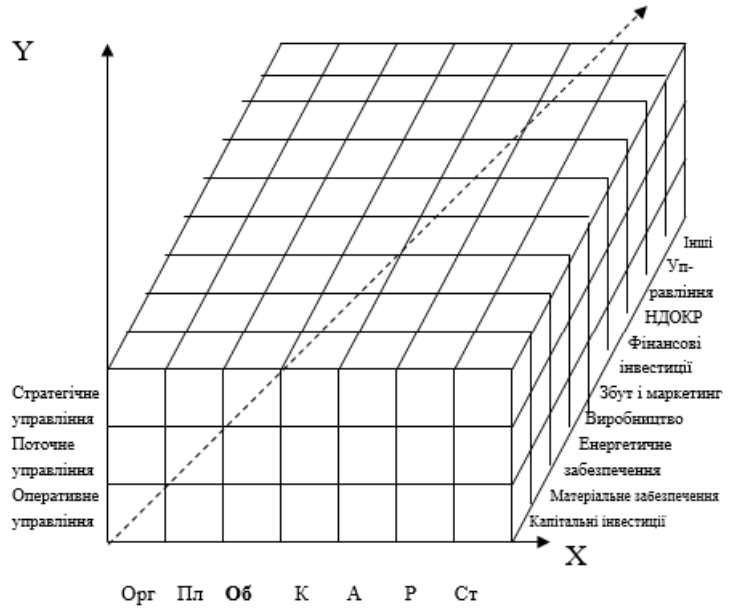
1.2. Концептуалізація обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством

Ведучи мову про обліково-аналітичне забезпечення в системі економічного управління підприємством, не можливо не торкнутися питання з'ясування місця функції обліку в управлінському циклі, оскільки від нього багато в чому визначаються можливості поглиблення зв'язків обліку з іншими

функціями економічного управління, а лише на підставі інтегрованого розвитку функцій можлива побудова ефективної системи економічного управління будь-якого господарюючого суб'єкта.

Загальними функціями в системі економічного управління підприємством є функції організації, планування, регулювання, стимулювання. Також в даний перелік доцільно включити функцію контролю, що є складовою функцій механізму економічного управління, так і управлінські функції інформаційного характеру, тобто облік і аналіз, оскільки для того, щоб процес управління міг здійснюватися в просторі і в часі, є необхідною відповідна облікова інформація відносно всіх господарських операцій, що відбуваються на підприємстві, та аналітичні показники, які дають підстави для прийняття ефективних управлінських рішень.

Визначені загальні функції управління реалізуються в кожній з підсистем стосовно відповідних економічних об'єктів, зокрема у межах кожного з видів діяльності: капітальні інвестиції, матеріальне забезпечення, енергетичне забезпечення, виробництво, маркетинг і збут, фінансові інвестиції, конструкторська діяльність тощо, як це показано на рис. 1.1.

Примітка: К – функція контролю Орг – функція організації; А – функція аналізу; Пл – функція планування; Р – функція регулювання; Об – функція обліку; Ст – функція стимулювання.

Рис. 1.1. Модель економічного управління підприємством

Джерело: складено автором на основі [15].

При тому по осі X представлені функції, що складають механізм управління, а також функції інформаційного характеру і власне функція обліку, по осі Z - сфери діяльності або підсистеми цілісної економічної системи (види діяльності), по осі Y - процес управління, розгорнутий в часі, який складається з трьох видів управління: стратегічного, поточного й оперативного.

У межах такого підходу, по-перше, виключається змішування функцій управління і видів діяльності, по-друге, чітко простежується взаємозв'язок між ними й окреслюється напрям їх розвитку, по-третє, розкривається динаміка системи економічного управління.

Пошук шляхів розвитку обліку в системі економічного управління підприємств неможливий без з'ясування вельми актуального в сучасних умовах питання про цільову спрямованість обліку. Система бухгалтерського обліку має бути гнучкою і створювати підстави для того, щоб задовольнити вимоги різних груп як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, ми водночас не зовсім погоджуємося із самою назвою моделі – багатоцільова система бухгалтерського обліку – в тому варіанті, в якому вона наведена автором. На жаль, у роботі Голова С.Ф. [2] окреслена лише суть підходу, але не конкретизовані цілі такої системи. Тому, можливо, наше бачення цього підходу дещо не співпадає з тим, що малося на увазі, але здається, що в даному випадку міститься певна підміна понять: різноманітність цілей та інформаційних вимог користувачів переноситься на різноманітність цілей обліку. Формування різних видів звітів на підставі єдиного інформаційного масиву даних не є проявом різноманіття цілей самого обліку, це прояв різноманіття інформаційних вимог, а мета обліку в глобальному сенсі єдина – створити адекватну реаліям інформаційну модель всіх видів ресурсів і господарських процесів, що відбуваються на підприємстві, а також їх тенденцій і в певній мірі чинників, що на них впливають, і на цих засадах задовольнити коло інформаційних потреб різних зацікавлених осіб. Однак звернемо увагу на те, що якщо розглядати мету обліку в тому контексті, який

закладено в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», згідно з яким «метою ведення бухгалтерського обліку… є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства» [6], то, дійсно, при такому вузькому тлумаченні здається, що цілей обліку набагато більше, ніж складання фінансової звітності. Однак це проблема неточності саме цього конкретного визначення. Навіть якщо порівняти це визначення мети бухгалтерського обліку, наведене в п.1 статті 3 Закону, із визначенням бухгалтерського обліку у статті 1 того ж Закону, то побачимо, що там тлумачення суті бухгалтерського обліку дещо ширше. Так, в останньому випадку бухгалтерський облік розглядається як «процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень» [6]. Знову-таки можна сперечатись, наскільки повно це визначення розкриває суть обліку і його мету, однак вочевидь мова вже йде не лише про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів, а взагалі про діяльність підприємства, яка може бути значно ширшою і яка відображається не лише у складі показників фінансової звітності. До того ж у цьому визначенні конкретно названі і зовнішні, і внутрішні користувачі облікової інформації. Тобто необхідність задоволення різноманітних вимог окремих груп користувачів облікової інформації закладається як основна мета облікової системи. Інша справа, в якій мірі ця мета за сталих умов практично досягається.

Бухгалтерський облік як інформаційна система переслідує мету найбільш повного і своєчасного забезпечення користувачів достовірними даними стосовно майнового і фінансового стану, а також результатів діяльності підприємств. У такому традиційному розумінні від різноманіття потреб користувачів цільова спрямованість обліку як системи не змінюється. І вважаємо, що в цілому це правильний підхід, хоча у даному визначенні не враховано суттєве розширення змісту інформаційних вимог, які сьогодні

стосуються не лише даних про фактичний стан господарської діяльності підприємства, а й про його перспективи та інші показники стратегічного спрямування. Але справа не в інформаційній насиченості продукту, який має формувати облікова система підприємства, а в тому, що мета самого по собі обліку від цього не стає диференційованою.

Отже, не про різні цілі обліку у даному випадку має йти мова, а про різні інформаційні вимоги різних груп користувачів. Що ж стосується мети обліку, то вона може бути сформульована як єдина – створення максимально адекватної реальності інформаційної моделі економічних процесів та їх тенденцій відносно суб'єкта господарської діяльності і надання всім зацікавленим особам обґрунтованого обсягу інформації для прийняття рішень, а також задоволення їхніх інших інформаційних вимог за рахунок єдиного інформаційного масиву даних про параметри господарської діяльності підприємства, а також інші показники як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.

На наш погляд, при формулюванні завдань обліку в системі економічного управління підприємством слід виходити із таких базових посилань:

1) облік має задовольняти інформаційні потреби широкого кола користувачів в інформації як фінансового, так і не фінансового характеру;

2) облік має формувати не лише інформацію ретроспективного характеру, а і в певній мірі координувати процес отримання і передачі користувачам інформації перспективного характеру;

3) облік як інформаційна система має сприяти створенню умов для забезпечення економічної безпеки і стійкого розвитку як самого суб'єкта господарювання, так і регіону, країни, світу;

4) облік має відображати як поточні, так і стратегічні показники господарської діяльності на підставі збалансування фінансових і нефінансових показників, формування яких може здійснюватися як безпосередньо в

обліковій системі, так і в інших складових інформаційної системи підприємства, однак використовуватися для складання звітності саме в обліку;

5) облік має інформаційно сприяти максимізації вартості господарюючого суб’єкта тощо.

До загальних завдань обліку як функції в системі економічного управління можемо віднести: забезпечення своєчасного формування достовірної інформації про економічні об'єкти, яка є достатньою для виконання функцій планування, контролю, регулювання, аналізу і в цілому управління в оперативному, поточному і наступному режимах всередині підприємства, тобто інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень з метою забезпечення достатнього рівня економічної безпеки і стійкого розвитку; створення інформаційної моделі господарської діяльності та тенденцій її розвитку з урахуванням параметрів внутрішнього і зовнішнього характеру, фінансових і нефінансових показників з метою задоволення обґрунтованих інформаційних вимог всіх зацікавлених осіб-зовнішніх користувачів (стейкхолдерів); створення інформаційних передумов задля здійснення превентивного, поточного і наступного контролю, аналізу і регулювання господарських операцій і сукупних господарських процесів, виявлення відхилень від норм, стандартів тощо, виникнення яких призводить до зниження ефективності діяльності і тим самим становить загрозу економічній стійкості; інформаційне розкриття процесу створення вартості і сприяння максимізації вартості підприємства.

Таким чином, у даному випадку було окреслено коло загальних завдань облікової системи в системі економічного управління підприємством, що ж стосується спеціальних завдань бухгалтерського обліку, то до них відносяться завдання стосовно задоволення інформаційних потреб кожної групи користувачів, відносно кожного конкретного об’єкта обліку, господарського процесу чи навіть конкретної операції.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1. Характеристика об'єкту дослідження ПрАТ «Оболонь»

Оболонь - заснована в 1986 р. компанія, яка займається виробництвом різних алкогольних і безалкогольних напоїв котрі користуються широкою популярністю в Україні. У 2017 році компанія змінила форму власності – раніше вона була відкритим акціонерним товариством, а тепер позиціонується як ПрАТ.

Структура ПрАТ «Оболонь» формувалася довгі роки під впливом стратегії розвитку, що направлена на диверсифікацію виробництва, перехід на сировину власного виробництва, інноваційний підхід, абсолютну екологічну безпеку та повну соціальну відповідальність.

ПрАТ «Оболонь» має наступні дочірні підприємства: ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське», Хмельницька обл., м. Красилів, вул. Будівельна, 3, ТОВ «Пивоварня Зіберта», Київська обл., м. Фастів, вул. Пушкінська, 3, ІП «Оболонь-Русь», Республіка Білорусь.

Основними видами продукції підприємства є: пиво; безалкогольні напої; мінеральна і питна вода; слабоалкогольні напої; сидр; солод; промислові товари; снеки. Незважаючи на те, що виробництво пива – найбільш пріоритетний напрямок розвитку, корпорація ставить за мету упродовж 2019-2020 років здобути лідерство на всіх згаданих напрямках виробництва продукції (табл. 2.1). Також компанія планує запустити 6-й ринок – ринок енергетичних напоїв Досягнення таких амбітних цілей підприємство планує завдяки розвитку та впровадженню інновацій – як продуктових, так і технічних. У таких спосіб ПрАТ «Оболонь» поверне імідж інноваційної компанії, що започатковує тренди в Україні.

Таблиця 2.1

Споживчі ринки, на яких працює компанія ПрАТ «Оболонь»

Ринок пива	**Ринок мінеральної води**	**Ринок безалкогольних напоїв**	**Ринок слабоалкогольних напоїв**	**Ринок сидру**
Найбільш складний ринок на сьогоднішній день. Показує мінімальне зростання виробництва пива на 2% при одночасному зменшенні споживання пива на душу населення	Ринок зростає на 11%	Ринок демонструє позитивну динаміку зростання на 15%	Ринок показує позитивну динаміку у 13%	Ринок стабілізувався
4 виробники контролюють 93% ринку.	Одна компанія з великим відривом контролює 36% ринку.	7 виробників займають майже 90% ринку.	Тільки 2 компанії займають 95% ринку.	94% ринку ділять між собою 4 компанії-виробники

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Компанія Оболонь виробляє дуже велику кількість різної продукції, яка має високі смакові якості при невисокій вартості, що зробило її добре впізнаваною і широко поширеною в самих різних точках продажу. "Оболонь" є національним виробником пива в Україні зі стовідсотковим українським капіталом. Окрім позицій на пивному ринку, корпорація "Оболонь" має різноманітний портфель безалкогольної продукції. Цей портфель включає в себе ТМ "Живчик" - один із найулюбленіших сімейних напоїв українців, лінійку традиційних лимонадів - так звану "Ностальгічну серію" (паритетний лідер відповідного сегменту ринку), квас "Старокиївський", який у 2015 р увійшов до трійки лідерів ринку квасу України, широкий асортимент мінеральних та питних вод (Оболонська, Збручанська, Аквабаланс, Прозора, та інші регіональні води). Основними ринками збуту продукції корпорації є

Україна, Молдова, Білорусь та країни Прибалтії. Галузь характеризується жорсткою конкуренцією та великим ступенем впливу цінового фактору на прийняття рішення про покупку. Основні види сировини: ячмінь, цукор, хміль, рисова січка, кукурудзяна крупа, солод. Сировина придбається як у виробників на ринку України так і за кордоном. Основною сферою діяльності компанії є виробництво різних напоїв, але окрім них компанія вирішила вийти на ринок снеків, представивши в 2013 році різні сухарики і снеки під торговою маркою «Оболонські». Дані продукти стали популярними тому виробляються і сьогодні.

В акціонерному товаристві постійно діє програма модернізації, розширення виробництва, постійно здійснюються капітальні інвестиції.

Стратегія корпорації «Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв в умовах економічної кризи в Україні при постійній увазі до високої якості продукції, збереження навколишнього середовища, забезпечення гідних та безпечних умов праці, розвиток та професійне навчання персоналу. «Оболонь» впроваджує інноваційні та енергозберігаючі технології, що покращує екологічні характеристики виробництва, мінімізує шкідливі викиди у довкілля та забезпечує ощадливе використання ресурсів.

Економічний аналіз ПрАТ «Оболонь» передбачає глибоке комплексне дослідження усіх сторін його діяльності; співставлення отриманих результатів роботи із затратами; оцінку різних аспектів роботи підприємства, що слугуватиме основою для розробки заходів щодо вдосконалення діяльності підприємства. Для проведення аналізу теперішнього стану та тенденцій діяльності ПрАТ «Оболонь» представимо основні техніко-економічні показники роботи підприємства та розрахунки відхилень, динаміки до попереднього року по кожному показнику у таблиці 2.2.

Аналізуючи основні техніко-економічні показники ПрАТ «Оболонь» за останні три роки потрібно зазначити, що спостерігаємо суттєве зменшення чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства. Зокрема,

обсяг реалізації продукції у 2020 р. зменшився на 106 047 тис грн відносно його рівня у 2019 р. від рівня доходу 2019 р. і склав 532 046 тис грн.; тобто чистий дохід скоротився на 16,62 %. У 2021 р. обсяг реалізації зменшився порівняно з 2020 р. на 18 351 тис грн, тобто на 3,45 %. Як бачимо, скорочення виробництва та реалізації за більшою кількістю видів продукції (вода мінеральна негазована, вода не підсолоджена, вода з додаванням цукру (лимонад тощо), бутлі, пляшки, флакони, фляги та вироби подібні для транспортування або пакування продукції) призвело до скорочення доходу від реалізації продукції підприємства.

Таблиця 2.2

Основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Оболонь»

Показники	Значення показника по роках			Відхилення, (+,-)		Динаміка, %	
	2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/- 2020	2020/ 2019	2021/- 2020
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис грн	638093	532046	513695	-106047	-18351	83,38	96,55
2. Середньо-облікова чисельність працюючих, осіб	626	584	556	-42	-28	93,29	95,21
3. Виробіток на одного працюючого, тис грн / особу	1019,318	911,037	923,912	-108,281	12,875	89,38	101,41
4. Фонд оплати праці, тис грн	80803	83863	85745	3060	1882	103,79	102,24
5. Середньомісячна зарплата одного працюючого, грн	10756,52	11966,75	12851,47	1210,23	884,72	111,25	107,39
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис грн	621075	528423	510440	-92652	-17983	85,08	96,60
7. Прибуток від реалізації продукції, тис грн	17018	3623	3255	13395	-368	21,29	89,84
8. Витрати на одну грн реалізованої продукції, грн	0,973	0,993	0,994	0,02	0,001	102,06	100,10
9. Рентабельність,% доходу, % витрат, %	2,67 2,74	0,68 0,69	0,63 0,64	-1,99 -2,05	-0,05 -0,05	- -	- -
10. Вартість основних засобів, тис грн	263170	255290	252742	-7880	-2548	97,01	99,00

11. Фондовіддача, грн	2,425	2,084	2,032	-0,341	-0,052	85,94	97,51
12. Фондомісткість, грн	0,412	0,480	0,492	0,068	0,012	116,51	102,50
13. Фондо озброєнність, тис.грн/особу	420,399	437,140	454,571	16,741	17,431	103,98	103,99

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Затрати на виробництво реалізованої продукції (робіт, послуг) ПрАТ «Оболонь» показують таку ж динаміку змін. У 2021 р. повна собівартість реалізованої продукції зменшилась на 92 652 тис грн порівняно з відповідним показником у 2020 р; у процентному відношенні зменшення повної собівартості склало 14,92 %. У 2021 р. повна собівартість зменшилась на 3,40 % порівняно з її рівнем у 2020 р. і склала 510440 тис грн. Динаміка змін показника прибутку від реалізації ПрАТ «Оболонь» є такою ж, як і динаміка змін показників, що аналізувалися вище. У 2020 р. відбулося різке скорочення прибутку від реалізації (на 13395 тис грн) порівняно з його рівнем у 2019 р., тобто скоротився на майже 80 %. У 2021 р. прибуток від реалізації зменшився ще на 368 тис грн відносно його рівня у 2020 р. і склав 3255 тис грн.

Затрати на одну гривню реалізованої продукції є високими, у 2019 р. вони становили 97 коп. У 2020-2021 рр. за умов зменшення доходу від реалізації та зменшення повної собівартості, але, відносно стабільних умовно постійних витрат, затрати на одну гривню реалізованої продукції зросли і склали 99 коп.

Рентабельність за досліджувані роки була найвищою у 2019 р. і становила 2,67 % рентабельність доходу; 2,74 % – рентабельність витрат. У 2020 р. при спадній динаміці доходу, повної собівартості та прибутку від реалізації, по останньому показнику спостерігаємо найнижче «просідання», тому рентабельність доходу та рентабельність витрат відносно показників 2019 р. зменшилась; склала у 2020 р. 0,68 % та 0,69 % відповідно. Тенденція змін по аналізованих показниках у 2021 р. збереглася така ж, проте, в абсолютному вимірі вихідні показники до розрахунку рентабельності у 2021

р. відносно 2020 р. уже демонстрували такі суттєві відхилення як у 2020 р. відносно 2019 р. Тому, рентабельність доходу та рентабельність витрат у 2021 р. була близькою до рівня 2020 р., з погіршенням значення на 0,05 %.

Чисельність працюючих у ПрАТ «Оболонь» за 2019- 2021 рр. суттєво скоротилася. У 2020 р. середньооблікова чисельність працівників зменшилась на 42 особи, а в 2021 р. – скоротилась на 28 осіб відносно чисельності 2020 р. і склала 556 осіб. Тобто, за досліджуваний нетривалий період скоротилася на 70 осіб.

Важливим показником роботи будь-якого підприємства є продуктивність праці працівників, яка показує результативність праці кожного, що виражається у доході від реалізації продукції, що припадає на одного працівника. У 2020 р. продуктивність праці працівників відносно її рівня у базовому 2019 р. зменшилася на 10,63%. У 2021 р. на тлі скорочення доходу від реалізації продукції та при зменшенні чисельності працюючих маємо трохи суттєвішу динаміку зменшення чисельності працівників, що обумовлює дещо вищий рівень продуктивності праці меншою чисельністю працівників. Відтак, продуктивність праці працівників ПрАТ «Оболонь» у 2021 р. зросла на 1,41 % відносно її рівня у 2020 р.

Фонд оплати праці працівників ПрАТ «Оболонь» попри скорочення чисельності працівників за досліджуваний період зростає. У 2020 р. фонд оплати праці працівників збільшився на 3060 тис грн відносно його значення у 2019 р., приріст фонду оплати праці склав 3,79 %; у 2021 р. – зріс на 1882 тис грн відносно його рівня у 2020 р., приріст фонду оплати праці склав 2,24 %. У розрахунку на одного працівника ПрАТ «Оболонь» спостерігаємо таку ж динаміку.

Середньомісячна зарплата одного працюючого ПрАТ «Оболонь» у 2020 р. зросла на 11,25 % відносно базового періоду. У 2021 р. приріст середньомісячної зарплати працівників ПрАТ «Оболонь» склав 7,40 % відносно рівня зарплати у 2020 р.; отже, середньомісячний розмір заробітної плати у 2021 р. становив 12851,47 грн. Зростання розміру оплати праці

працівникам підприємства обумовлено як зростанням законодавчо визначеного рівня мінімальної оплати праці в Україні, так і реалізацією політики мотивування працівників ПрАТ «Оболонь» до продуктивної діяльності та належного виконання покладених на них обов'язків. У той же час варто зазначити, що попри позитивний аспект зростання заробітної плати доцільно, щоб зростання продуктивності праці працівників ПрАТ «Оболонь» демонструвало таку ж або й вищу динаміку зростання.

Таким чином, попередньо здійснений аналіз діяльності досліджуваного ПрАТ «Оболонь» показав достатньо інтенсивний та ефективний розвиток підприємства. Кращих результатів досягають суб'єкти господарювання, які своєчасно технічно переозброюють виробництво; замість морально та фізично застарілої, впроваджують нову техніку, більш продуктивну. Важливе значення для ефективної та конкурентоспроможної роботи підприємства має використання новітніх технологій. Усе це досягається у випадку функціонування ефективної системи економічного управління підприємством, обліково-аналітичне забезпечення якого розглянемо далі.

2.2. Організація облікового процесу в системі економічного управління підприємством

Перейдемо до питання, пов'язаного з аналізом тих можливостей і зокрема інструментарію власне бухгалтерського обліку в ПРАТ «Оболонь», який вже сьогодні може реально використовуватися з метою підвищення ефективності системи економічного управління підприємством. Зокрема хотілося б зупинитися на розробці облікової політики як важливої передумови ефективної організації облікового процесу, яка має орієнтувати його на цілі підтримання безпечного розвитку.

Зрозуміло і загальновідомо, що методика ведення обліку в ПрАТ «Оболонь» багато в чому визначається його обліковою політикою. Навряд чи

можна не погодитися з тим, що від того, які методи ведення обліку будуть застосовуватися в обліковому процесі, в суттєвій мірі залежить розмір доходів, витрат, активів, зобов'язань та інших об'єктів, який у свою чергу безпосередньо впливає на стан економічної стійкості суб'єктів господарської діяльності. Отож, питання вибору методів облікової політики представляє інтерес як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Достатньо проаналізувати зміст наказу про облікову політику ПрАТ «Оболонь», щоб побачити, що в ньому фактично визначаються не тільки методи обліку тих показників, які знаходять відображення у фінансовій звітності, але й розкривається склад статей витрат діяльності в аналітичному розрізі, який, як правило, наводиться в додатках до наказу і визначає методику їх виробничого обліку, а також регламентуються інші питання, пов'язані з формуванням даних для внутрішніх користувачів, наприклад, стосовно організації обліку витрат за центрами відповідальності, методики розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат між видами продукції тощо. Ці напрями формування облікової інформації не є важливими для процесу складання фінансової звітності, але вони визначають методику ведення обліку певної групи економічних об'єктів і, отож, мають бути передбачені при розробці облікової політики.

Ведучи мову про облікову політику ПрАТ «Оболонь», слід зазначити, що вона має бути інструментом, який забезпечує оптимальну побудову всіх облікових підсистем, що спрямовані як на формування фінансової, так і податкової, і управлінської інформації. Основну мету облікової політики в такому контексті можна розмежувати на підцілі, зокрема відносно фінансової звітності метою є якісне представлення інформації у фінансовій звітності, підвищення ефективності системи економічного управління за рахунок застосування таких методів обліку, що зменшують фінансові ризики; відносно управлінської – представлення своєчасної і релевантної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення на підставі цього зниження підприємницьких, господарських та інших ризиків; відносно

податкової – представлення достовірної інформації з метою зниження податкових ризиків і оптимізації суми податкових платежів з урахуванням консенсусу інтересів підприємства і державних інститутів.

Під час формування облікової політики ПрАТ «Оболонь» визначаються методи ведення саме бухгалтерського обліку, однак фактично вони впливають не лише на обліковий процес, а й на процес реалізації інших управлінських функцій, зокрема планування, контролю, економічного аналізу тощо. Тобто можна зробити висновок, що облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються цілісною системою обліку в процесі його ведення, а також скла-дання всіх форм звітності з метою створення інформаційних передумов для ефективної реалізації всіх управлінських функцій і задоволення потреб всіх зацікавлених користувачів в об'єктивній обліковій інформації.

Традиційно основною метою облікової політики вважається «забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень» [4], тобто за основу визначення цільової спрямованості облікової політики береться інформаційний підхід. Але справа не лише в достовірності інформації, яка наводиться у фінансовій звітності в результаті застосування певних облікових оцінок і процедур. Не можна забувати про те, що за рахунок вибору окремих методів обліку так чи інакше досягається вплив на реальні процеси відтворення капіталу суб'єкта господарської діяльності, а це вже виходить далеко за межі інформаційних аспектів.

Для прикладу розглянемо ситуацію із застосуванням прискорених методів нарахування амортизації основних засобів ПрАТ «Оболонь». Завдяки вибору методів прискореної амортизації може бути досягнуто прискорене повернення авансованого капіталу, збільшення чистого грошового потоку, зменшення впливу морального зносу основних засобів, створення умов для прискореного оновлення відповідних об'єктів тощо [7]. Водночас ці ж методи

призводять до негативних наслідків у вигляді збільшення собівартості продукції та інших витрат підприємства, а також зниження прибутковості діяльності у перші роки використання основних засобів.

На перший погляд здається, що метод амортизації не впливає на фінансові результати підприємства – в будь-якому випадку на собівартість списується повна вартість основних засобів. Якщо шляхом застосування будь-якого з методів прискореної амортизації занизимо прибуток, то в подальшому сума виплат компенсує ту різницю, що виникне. Однак виграш, причому знаний, існує. З часом вартість грошей зменшується, що пов’язано не тільки з інфляцією. Таким чином, економія поточних грошей ПрАТ «Оболонь» вигідною, хоча загальна сума виплат є фіксованою.

Таблиця 2.3

Типові бухгалтерські проведення нарахування амортизації на основні засоби ПрАТ «Оболонь» в системі економічного управління

№ з/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію основних засобів виробничого призначення	23	131
2	Нараховано амортизацію основних засобів, які використовуються у роботах, пов’язаних із освоєнням нових виробництв	39	131
3	Нараховано амортизацію основних засобів адміністративного призначення	92	131
4	Нараховано амортизацію основних засобів, що забезпечують збут продукції	93	131

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Таким чином, вибір конкретних методів обліку окремих економічних об’єктів ПрАТ «Оболонь» призводить не лише до того, що користувачі отримують більш-менш достовірне уявлення про показники фінансово-майнового стану підприємства, фінансові результати та грошові потоки, а що сам їх рівень можна погіршити чи поліпшити через обрані методи оцінки.

Безпосередній вплив на показники фінансової звітності мають не тільки методи нарахування амортизації, а й методи оцінки вибуття запасів, методи створення резерву сумнівних боргів і забезпечень майбутніх витрат і платежів тощо. У кінцевому підсумку це призводить до того, що прибуток, який відображається в фінансовій звітності, носить в певній мірі суб'єктивний характер, оскільки залежить від процедур і методів обліку.

Хотілося б також звернути увагу на те, що вибір конкретного методу ведення обліку під час розробки облікової політики має подвійний вплив на стан економічного управління підприємством.

Візьмемо, наприклад, ситуацію зі створенням резерву сумнівних боргів.

Таблиця 2.4

Типові бухгалтерські проведення формування резервів сумнівних боргів ПрАТ «Оболонь» в системі економічного управління

№ з/п	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нарахування резерву сумнівних боргів, наприклад після прострочення дебіторської заборгованості більш ніж на 30 днів	944	38
2	Витрати віднесено на фінансовий результат операційної діяльності	791	944
3	Зменшення раніше нарахованого резерву на сумнівний борг, якщо дебітор погасив заборгованість	38	719
4	Зменшення резерву сумнівних боргів внаслідок курсової різниці – гривнева оцінка суми сумнівного боргу зменшилася	38	719
5	Збільшення резерву сумнівних боргів на дату балансу, наприклад через уточнення оцінки розміру сумнівних боргів	944	38
6	Збільшення резерву сумнівних боргів на дату балансу внаслідок курсової різниці – гривнева оцінка суми сумнівного боргу збільшилася	944	38

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Як відомо, відповідно до вимог НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачені три методи нарахування резерву: на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів; на основі класифікації дебіторської заборгованості; на основі використання коефіцієнта сумнівності попередніх років, який визначається шляхом розподілу фактичної суми втрат від списання безнадійної заборгованості за останні роки на загальну суму реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за той же період.

Від того, який метод буде обраний, залежить сума нарахованого резерву, а отож, і розмір оборотних активів підприємства, оскільки резерв вираховується під час визначення підсумку балансу. Очевидно, що чим більша сума резерву, тим менше сума оборотних активів і тим нижче рівень ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності та інших показників, що використовуються під час оцінки фінансового стану за класичними методиками. При нарахуванні резерву відповідно зміниться й сума прибутку від операційної діяльності в Звіті про фінансові результати: чим більша сума резерву буде нарахована, тим нижче буде рівень прибутковості за відповідний період, а отож, і всі показники рентабельності, в основі розрахунку яких лежить прибуток.

При інших рівних умовах те підприємство, яке зовсім відмовиться від створення резерву сумнівних боргів, буде мати кращу ситуацію при оцінці фінансового стану і показників прибутковості та рентабельності, ніж те підприємство, яке повністю дотримується вимог діючих НП(С)БО і забезпечує відображення дебіторської заборгованості за чистою вартістю реалізації.

Однією зі складових частин облікової політики ПрАТ «Оболонь» є порядок створення забезпечень майбутніх витрат і платежів і, зокрема, забезпечень на виплату гарантійних зобов'язань, виплату відпусток тощо. Накопичення джерел для погашення витрат, які здійснюються нерівномірно протягом року, а також забезпечень іншого призначення безпосередньо сприяє достатній фінансовій стабільності як важливої складової економічної стійкості підприємства в цілому, оскільки за наявності забезпечення повністю

знімається ризик суттєвого збільшення втрат і зниження прибутковості в окремі періоди.

Однак аналіз облікової практики діючих суб'єктів господарювання дозволяє зробити висновок, що лише на одиничних підприємствах створюються відповідні забезпечення, незважаючи на те, що формування окремих з них є обов'язковою вимогою відповідних НП(С)БО, зокрема це стосується забезпечення на виплату відпусток, передбаченого НП(С)БО 26 «Виплати персоналу».

Аналогічна ситуація стосується й інших видів забезпечень – на виведення основних засобів із експлуатації і відновлення навколишнього середовища, на реструктуризацію, на покриття витрат за обтяжливими контрактами тощо.

При розгляді забезпечень як важливого інструменту облікової політики, спрямованого на підтримання ефективності системи економічного управління ПрАТ «Оболонь» будемо опиратися на вимоги діючих МСФЗ, НП(С)БО, а також розробки Концепції обліково-аналітичного забезпечення формування резервів [11]. Основні аспекти застосування забезпечень як інструменту впливу на стан системи економічного управління ПрАТ «Оболонь» наведені на рис. 2.1.

Отже, створення забезпечень має стати важливим інструментом підтримання стану ефективного економічного управління ПрАТ «Оболонь».

На стан економічного управління ПрАТ «Оболонь» впливають і конкретні методи обліку окремих економічних об'єктів – основних засобів, нематеріальних активів, інвестиційної нерухомості, необоротних активів для продажу і діяльності, що припиняється, фінансових інструментів, запасів, доходів, забезпечень тощо.

Вплив обраних ПрАТ «Оболонь» методів і елементів облікової політики може носити прямий або опосередкований характер, але він є, і його слід обов'язково враховувати при розробці наказів про облікову політику ПрАТ «Оболонь».

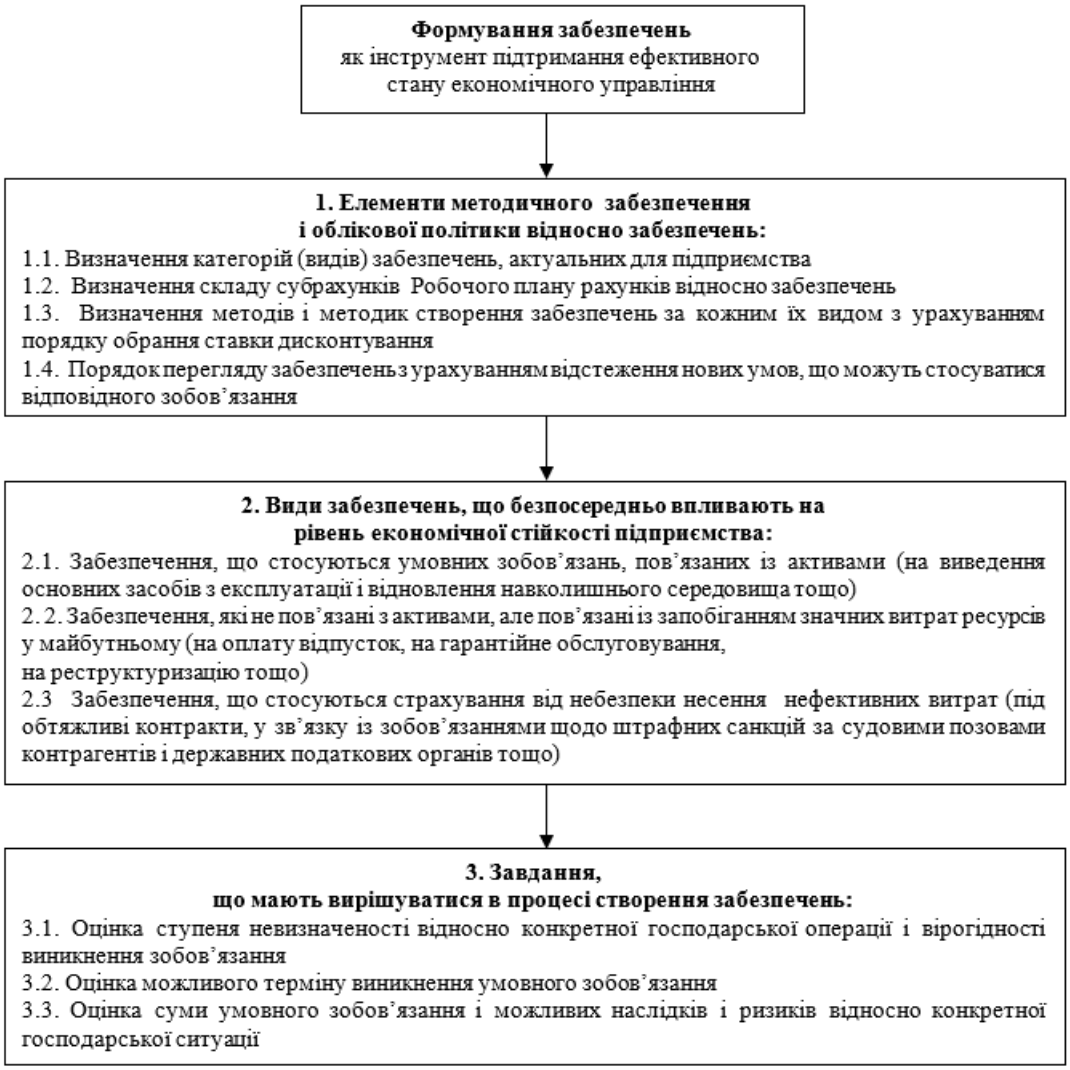

Рис. 2.1. Формування забезпечень як інструмент впливу на підтримання ефективного стану економічного управління ПрАТ «Оболонь»

Джерело: складено автором на основі [11, с. 232].

Процес розробки облікової політики з акцентом на проблему підтримання нормального стану системи економічного управління підприємством повинен забезпечувати вирішення щонайменше таких завдань:

– достовірне відображення інфомації у фінансовій звітності, необхідне для задоволення інформаційних вимог всіх груп користувачів, як зовнішніх, так і внутрішніх;

– страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати коштів, зокрема пов'язаних із неповерненням дебіторської заборгованості або

з неефективним вибором методів оцінки і обліку практично всіх фінансових інструментів, а також з іншими аналогічними ситуаціями;

– накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства шляхом вибору оптимальних для різних груп об’єктів основних засобів методів нарахування амортизації;

– рівномірного відображення в обліку доходів і витрат, зокрема стосовно останніх шляхом створення забезпечень майбутніх витрат і платежів, не допускаючи водночас зайвого резервування коштів;

– оптимізацію оподаткування в тих випадках, де це можливо, зокрема тоді, коли методика ведення бухгалтерського обліку безпосередньо впливає на розмір прибутку для цілей оподаткування, наприклад, це стосується вибору доцільних для підприємства методів оцінки запасів;

– орієнтацію на досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямами діяльності, зокрема відносно фінансових показників, показників навколишнього середовища, ринку (відношень із замовниками і конкурентами), оптимізації внутрішніх бізнес-процесів і використання всіх видів ресурсів, включаючи людські тощо.

Таким чином, важливим інструментом укріплення економічної стійкості підприємств є їх облікова політика – сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються цілісною системою бухгалтерського обліку в процесі його ведення, а також складання всіх форм звітності з метою створення інформаційних передумов для ефективної реалізації всіх управлінських функцій – планування, контролю, економічного аналізу, власне управління, - і задоволення потреб всіх зацікавлених користувачів в об’єктивній обліковій інформації. Під час розробки облікової політики ПрАТ «Оболонь» мають бути обов’язково враховані стратегічні цілі та завдання його економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримання економічної стійкості і сталого розвитку. Процес розробки облікової політики повинен забезпечувати не тільки достовірне відображення інформації у звітності, необхідне для всіх груп користувачів, а й вирішення інших завдань, зокрема:

страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати всіх видів ресурсів, накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства; оптимізації оподаткування тощо.

2.3. Облік та моделювання трансакційних витрат в системі економічного управління підприємством

Окреме місце в системі економічного управління підприємством відводиться управлінню трансакційними витратами.

Поняття трансакційних витрат було введено Г. Коузом ще в 1937 році в його роботі «Природа фірми» і розглядалося як «витрати використання механізму цін», «здійснення трансакцій обміну на відкритому ринку».

Категорія трансакційних витрат отримала подальший розвиток в роботі «Проблема соціальних витрат», яка вийшла в 1960 р. При тому Г.Коуз використав категорію «витрати ринкових трансакцій» і пояснив їх сутність так: «щоб здійснити ринкову трансакцію, необхідно визначити, з ким бажано укласти угоду і на яких умовах, провести попередні перемовини, підготувати контракт, зібрати дані, щоб впевнитися в тому, що умови контракту виконуються, і таке інше».

К. Далман уточнив зміст категорії трансакційні витрати, сформулював її так: це «витрати збору і обробки інформації, витрати проведення переговорів і прийняття рішень, витрати контролю і юридичного захисту виконання контракту».

Питання трансакційних витрат в подальшому розглядалося у межах наукових розробок з теорії фірми в роботах цілої низки дослідників, зокрема: А.Алчіяна і Г.Демсеца, У.Меклінга і М.Дженсена, Й.Барцеля, О.Уільямсона та інших.

Найбільш вагомий внесок у розвиток теорії трансакційних витрат фірми був внесений О.Уільямсом, який у своїй праці «Економічні інститути капіталізму» (1985) здійснив розробку і в подальшому застосував для дослідження різних організаційних структур на мікрорівні основні методологічні принципи теорії.

До них були віднесені такі основні принципи:

1. Трансакція є базовою одиницею аналізу.

2. Будь-яку проблему, яку прямо чи непрямо можна розуміти як контрактну, корисно вивчати з точки зору мінімізації трансакційних витрат.

3. Економія трансакційних витрат досягається шляхом диференційованого закріплення різних трансакцій за структурами управління ними (що представляють собою організаційні оболонки контрактних відносин, в межах яких забезпечується стійкість останніх) тощо [1, с. 9].

Категорія трансакційних витрат у сучасній економічній теорії розглядається дуже широко і використовується для визначення витрат, що виникають у ході обміну товарами, у зв'язку із юридичними зобов'язаннями, угодами короткотермінового і довготермінового характеру, що потребують детального документального оформлення і передбачають просте взаєморозуміння сторін.

Вважаємо, що під трансакційними витратами слід розуміти будь-які витрати всіх видів ресурсів, явного, неявного, частково явного характеру, котрі не мають безпосереднього зв'язку з трансформаційними процесами в ході виробництва товарів, робіт, послуг, пов'язані з процесами обміну і здійсненням ринкових трансакцій.

Трансакційні витрати необхідні для успішної реалізації обміну, але можуть мати як ефективний характер, так і неефективний характер і призводити до зменшення економічних вигід організації.

Класифікація трансакційних витрат, які можуть бути застосовані для цілей побудови управлінських інформаційних моделей досліджуваного ПрАТ

«Оболонь», а отже, в системі економічного управління, представлені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Класифікація трансакційних витрат в системі економічного управління ПрАТ «Оболонь»

№ з/п	Ознака	Групи витрат
1	За місцем виникнення витрат	1.1. Зовнішні 1.2. Внутрішні
2	За видами витрат	2.1. Витрати на отримання інформації 2.2. Витрати на укладення й обслуговування реалізації угод 2.3. Витрати виміру 2.4. Витрати специфікації і захисту прав власності 2.5. Витрати опортуністичної поведінки 2.5.1. Витрати на моніторинг і попередження опортуністичної поведінки 2.5.2. Втрати від опортуністичної поведінки 2.6. Витрати, пов'язані із прийняттям рішень 2.6.1. Витрати колективного прийняття рішень 2.6.2.Витрати сприяння прийняттю рішень 2.7. Інші витрати (перелік 2.1-2.6 не є вичерпним і може бути доповнено)
3	За можливістю впливу на рівень витрат через прийняті управлінські рішення	3.1. Релевантні трансакційні витрати 3.2. Нерелевантні трансакційні витрати
4	За ступенем контрольованості на певному рівні управління	4.1. Контрольовані 4.2. Неконтрольовані
5	За ступенем сприяння розвитку бізнесу	5.1. Витрати на сприяння розвитку бізнесу 5.2. Витрати на подолання перешкод 5.3. Втрати через створення бар'єрів у розвитку бізнесу
6	За можливістю оцінки в грошовій формі	6.1. Витрати, що можуть бути оцінені у грошовій формі 6.2. Витрати, що складно піддаються грошовій оцінці
7	За законністю (легальністю, офіційністю) виникнення та ініціативою їх несення	7.1. Законні (легальні, офіційні) витрати 7.1.1. обов'язкові 7.1.2. добровільні 7.2.Незаконні (нелегальні, неофіційні) витрати, у т.ч.: 7.2.1. ініційовані особою, хто є отримувачем економічних вигід при несенні відповідних витрат 7.2.2. ініційовані особою, хто несе витрати
8	За стадіями життєвого циклу підприємства	8.1. Витрати на реєстрацію підприємства та інші витрати при його створенні 8.2. Витрати на стадіях роботи підприємства 8.3. Витрати на стадії ліквідації
9	За стадіями життєвого циклу продукту	9.1. Витрати на етапі створення продукту на стадіях: досліджень; розробок

		9.2. Витрати на ринковому етапі на стадіях: виводу на ринок, обслуговування продукту (зростання, зрілість, насичення, спад); виходу з ринку
10	За видами діяльності	10.1. Трансакційні витрати під час здійснення інвестиційної діяльності 10.2. Трансакційні витрати під час здійснення основної операційної діяльності 10.3. Трансакційні витрати під час здійснення іншої операційної діяльності 10.4. Трансакційні витрати під час здійснення фінансової діяльності
11	За процесами операційного циклу	11.1. Витрати процесу формування капіталу 11.2. Витрати процесу постачання 11.3. Витрати процесу виробництва 11.4. Витрати процесу реалізації 11.5. Витрати процесу інвестування
12	За реальністю несення витрат	12.1. Дійсні витрати 12.1.1. Явні витрати 12.1.2. Приховані витрати 12.2. Альтернативні витрати
13	За ефективністю	13.1. Ефективні витрати 13.2. Неефективні витрати

Джерело: складено автором на основі [16, с. 116].

Однак його огляд дозволяє зробити висновок, що більшість з наведених груп витрат ПрАТ «Оболонь» не можуть вважатися в прямому сенсі слова об’єктами традиційного бухгалтерського обліку, який фіксує сталі факти господарського життя, тобто господарські операції, що вже відбулися. Справа в тому, що частина навіть фактично понесених трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь» взагалі не фіксується в діючій системі обліку, наприклад в частині витрат неофіційного характеру. Однак наведена обставина не може бути перепоною на шляху введення відповідного об’єкта до числа тих, що мають стати об’єктами облікового моделювання в сучасних умовах. Інша справа, що під час оцінки, обліку, контролю й аналізу трансакційних витрат поряд з вивченням фактичних витрат, не менше значення набуває дослідження очікуваних витрат, що можуть бути понесені залежно від того, яке управлінське рішення буде прийнято. І саме з таких позицій вони представляють найбільший інтерес.

Розглядаючи питання про організацію обліку трансакційних витрат в ПрАТ «Оболонь», на перший погляд здається, що найбільш оптимальним шляхом узагальнення даних про них є накопичення інформації на окремому рахунку. Однак проблема облікового відображення трансакційних витрат на рахунках бухгалтерського обліку ПрАТ «Оболонь» полягає в тому, що в кожному обліковому об'єкті закладена частина трансакційних витрат, тобто даний вид витрат розсіяний між різними частками майна і зобов'язань підприємства. І завдання, яким саме шляхом здійснити системне узагальнення інформації про ці витрати, зараз продовжує залишатися відкритим.

У цілому можна визначити такі основні проблеми відображення в обліку трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь»:

1) трансакційні витрати розосереджені між різними обліковими об'єктами, що ускладнює їх узагальнення;

2) найбільш ефективним з позицій економічного управління ПрАТ «Оболонь» здається проведення оцінки рівня трансакційних витрат не за фактичними даними, а очікуваними, прогнозними з метою їх оптимізації. Однак для вирішення цього питання необхідне глибоке дослідження складу цих витрат, вивчення основних причин їх виникнення на різних стадіях господарської діяльності, прогноз їх величини за різних умов, що є достатньо непростим процесом;

3) значна частина трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь» носить «нелегальний» характер і через ці причини взагалі не фіксується в офіційній системі бухгалтерського обліку, хоча здійснює суттєве навантаження на бізнес, наприклад, це стосується витрат на оплату «відкатів», які виплачуються для сприяння в укладенні угод. У даному випадку слід зазначити, що при веденні так званого «внутрішнього обліку» відповідні суми витрат враховуються особами, що приймають рішення, однак відображення їх у системі офіційного обліку і звітності за наших умов є практично неможливим, бо є проявом участі в незаконних корупційних схемах;

4) частина трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь» є неефективною за суттю, що зрозуміло навіть без будь-якого додаткового аналізу, однак у суб'єкта господарювання взагалі відсутня можливість впливати на їх рівень.

Як вже було зазначено, навіть внутрішні трансакційні витрати не в повній мірі фіксуються системою бухгалтерського обліку, оскільки лише їх певна частина є офіційною, легалізованою, тоді як інша частина постає прихованою, але не зважаючи на відповідну обставину, навіть ті дані, що стосуються офіційної частки трансакційних витрат можна використати для цілей визначення їх впливу на величину фінансового результату (прибутку/збитку) від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь», що може бути здійснено за допомогою економіко-статистичного аналізу.

При тому фінансовий результат (прибуток/збиток) від операційної діяльності Y розглядається з суми наступних елементів (тис. грн.):

$$Y = X_1 - X_2 - X_3 - X_4 - X_5 + X_6 ,$$

де X_1 – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

X_2 – трансакційні витрати, до складу яких входить насамперед виробнича собівартість реалізації продукції, робіт, послуг, а також певна незначна частка витрат, що стосуються трансформаційних процесів, які входять до інших груп витрат управлінського і збутового призначення;

X_3 – трансакційні витрати у складі адміністративних витрат;

X_4 – трансакційні витрати у складі витрат на збут;

X_5 – трансакційні витрати у складі інших операційних витрат;

X_6 – інші операційні доходи.

При цьому певний науковий та практичний інтерес викликає аналіз ролі окремих груп трансакційних витрат у формуванні величини прибутку від операційної діяльності підприємств (Y) ПрАТ «Оболонь». Щоб дослідити вказану роль застосуємо методи кореляційно-регресійного аналізу залежності результативної ознаки Y від чинників X_3–X_5.

На першому етапі кореляційно–регресійного аналізу в редакторі Excel були розраховані основні описові статистики, що характеризують параметри

розподілу всіх чотирьох змінних. Серед них такі важливі показники, як середнє значення, стандартне відхилення, дисперсія, медіана та інші. Вони будуть використані надалі в процесі дослідження впливу різноманітних факторів на рівень фінансового результату від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь».

На другому етапі була знайдена матриця коефіцієнтів парної кореляції між всіма змінними, що характеризує щільність зв'язків між результативною ознакою Y та чинниками X_3–X_5, а також усереднені групи самих факторів.

Слід відмітити досить тісні прямі залежності між розміром фінансового результату (прибутку) від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь» та досліджуваними чинникам ($r_{Yj} > 0,67$), що відображені у першому стовпці кореляційної матриці.

Таблиця 2.4

Кореляційна матриця досліджуваних змінних

	Y	**X3**	**X4**	**X5**
Y	1			
X3	0,857409843	1		
X4	0,671041124	0,932420689	1	
X5	0,721706989	0,867634386	0,813794311	1

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Зв'язки у середині групи самих факторів теж дуже щільні ($r_{ij} > 0,81$) і прямі, що вказує на узгоджене змінювання трансакційних чинників впливу на прибуток (збиток) від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь».

У результаті покрокового пошуку найкращого рівняння регресії на базі вилучення з моделі незначущих за t-критерієм Стьюдента чинників було отримане наступне двох факторне рівняння:

$$Y = -3362,666141 + 2,037334X_3 - 2,358088X_4$$

Отримана модель досить точно описує варіацію прибутку (збитку) від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь» в залежності від сум трансакційних витрат, що знаходяться у складі витрат управлінської спрямованості

(адміністративних витрат) і витрат на збут: коефіцієнт детермінації $R^2 = 0{,}862$, тобто понад 86 % зміни Y обумовлено чинниками X_3–X_4. Вона статистично надійна як у цілому, так і за окремими коефіцієнтами регресії.

Водночас аналіз знаків коефіцієнтів моделі показує, що вони потребують додаткового обґрунтування. У повній мірі узгоджується з економічними уявленнями напрям зв'язку Y з чинником X_4. Дійсно, якщо вести мову про трансакційну частину витрат, що містяться у складі витрат на збут ПрАТ «Оболонь», з точки зору їх аналітичного розрізу, то, наприклад, збільшення витрат на проведення перемовин із покупцями і замовниками, витрат виміру, витрат на укладення та обслуговування реалізації контрактів, витрат на гарантійне обслуговування тощо зворотнім чином впливає на показник прибутку від операційної діяльності, тобто призводить до його зменшення. Однак, якщо зі знаком «мінус» відносно трансакційних витрат у складі витрат на збут все зрозуміло, то що стосується знаку «плюс» відносно трансакційних витрат у складі витрат управлінського характеру, що враховуються на рахунку адміністративних витрат, то їх позитивний вплив на величину Y може викликати запитання. Однак, за наведеними реальними даними ПрАТ «Оболонь», які були використані для цілей аналізу, наявність щільного прямого зв'язку фактора X_3 з величиною прибутку від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь», простежується дуже чітко. Для того, щоб зрозуміти сутність такого зв'язку, слід звернути увагу на аналітичний розріз витрат, що входили до відповідної групи, зокрема до них відносилися: витрати специфікації і захисту прав власності, витрати на моніторинг і попередження опортуністичної поведінки, витрати, пов'язані з прийняттям рішень, витрати на підвищення кваліфікації персоналу, витрати на консультаційні, юридичні і аудиторські послуги; аутсорсинг; витрати на сприяння розвитку бізнесу, отримання ліцензій, привілеїв чи пільг тощо.

У результаті кореляційно-регресійного аналізу виявилося, що зростання відповідних видів трансакційних витрат, що входять до складу витрат управлінської спрямованості позитивно впливає на розмір прибутку від

операційної діяльності ПрАТ «Оболонь». Тобто частка трансакційних витрат внутрішнього характеру, спрямована на захист бізнесу, подолання опортуністичної поведінки, підвищення якості управлінської діяльності тощо відіграє корисну і досить ефективну роль у сучасному менеджменті ПрАТ «Оболонь» і створює передумови до ефективної системи економічного управління.

У цілому можна зробити висновок, що проблеми обліку і моделювання трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь» потребують подальшої уваги з боку вітчизняної науки і практики і містять ще багато цікавого для пошуку резервів забезпечення ефективності системи економічного управління підприємством, а отже, потребують подальших наукових досліджень. Слід також зазначити, що облікове моделювання як відносно традиційно відокремлюваних економічних об’єктів, так і нових об’єктів, прикладом яких є трансакційні витрати, має сенс у випадку, коли відповідна інформація необхідна для того, щоб задовольнити вимоги відповідного кола користувачів в обліковій інформації і забезпечити більш обґрунтоване прийняття різноманітних рішень.

РОЗДІЛ 3
ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОГО ТА ЗВІТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

3.1. Бізнес-аналіз та оцінка ефективності системи економічного управління підприємством

З метою оцінки ефективності системи економічного управління підприємством проведемо SWOT-аналіз для визначення сильних та слабких сторін та можливостей і загроз, які існують на ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 3.1

Аналіз внутрішнього середовища системи економічного управління ПрАТ «Оболонь»

Складова системи економічного управління підприємством	Сильні сторони	Слабкі сторони
Виробнича складова економічного управління	Відносно низький рівень собівартості продукції. Висока фондовіддача. Висока якість продукції. Висока продуктивність праці виробничого персоналу. Енергоощадні технології.	Низький відсоток нововведень. Високий рівень енергоємності технології порівняно з конкурентами. Неефективне використання основних засобів.
Кадрова складова економічного управління	Високий рівень кваліфікації виробничого персоналу. Позитивна ділова репутація.	Неефективна система мотивації та стимулювання праці. Високий рівень плинності кадрів. Низький рівень кваліфікації менеджерів.
Маркетингова складова економічного управління	Продукція має попит. Торгова марка «Оболонь» є відомою.	Неефективна реклама та стимулювання збуту (продукція залежується на складі). Низьке оновлення асортименту. Проблеми з продажами.
Фінансова складова економічного управління	Доступність позикових коштів. Висока ліквідність активів підприємства.	Нестійке фінансове становище. Збиток. Високий рівень залежності від кредиторів.

Організаційна складова економічного управління	Ефективна організаційна структура. Налагоджені відносини з постачальниками.	Недостатня кваліфікація менеджерів.

Джерело: складено автором за даними підприємства.

У табл. 3.2 представлений аналіз зовнішнього середовища впливу на систему економічного управління ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 3.2

Аналіз зовнішнього середовища впливу на систему економічного управління ПрАТ «Оболонь»

Чинник зовнішнього середовища	Можливості	Загрози
Економічні чинники	Активізація інвестиційних процесів	Економічна криза в країні Високий рівень інфляції Високий рівень процентних ставок Високий рівень податків
Політика та законодавство	Досконалість законодавчих актів. Стабільність законодавства.	Високий тиск політичних сил на економіку Мінливість законодавства Суперечність законодавства
Соціальна сфера	Підвищення культурного рівня Підвищення якості освіти	Зменшення реальних доходів населення Погіршення демографічної ситуації
Розвиток науки та техніки	Швидкий розвиток інформаційних технологій Поліпшення інноваційного клімату	Низький рівень витрат на наукові дослідження Низька якість інформаційних ресурсів

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Розрахувавши показники матриці SWOT можемо зробити висновок, що на даному етапі розвитку система економічного управління ПрАТ «Оболонь» знаходиться у сегменті «Слабкі сторони – Можливості», а отже для підприємства потрібно використовувати стратегію реалізації можливостей для подолання слабкостей. Деякими стратегічними заходами для реалізації цієї стратегії є:

1. Запровадження нововведень;

2. Збільшення власного капіталу за рахунок залучення нових акціонерів;

3. Покращення умов, організації та стимулювання праці;

4. Приділення уваги підвищенню кваліфікації персоналу.

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз системи економічного управління ПрАТ «Оболонь»

	Сильні сторони	**Слабкі сторони**
Можливості	*СіМ* Використовуючи сильні ринкові позиції, аналіз ринкової ситуації, конкурентні переваги ПрАТ "Оболонь" може ввійти в нові сегменти ринку, обслуговувати додаткові групи споживачів; також завдяки високій прибутковості компанія може збільшити доходи населення; маючи значні виробничі потужності ПрАТ "Оболонь" може розширити виробництво.	*СлМ* На основі можливості ПрАТ "Оболонь" проникнення на нові сегменти ринку, обслуговування нових додаткових груп споживачів, розширення виробництва компанія може мінімізувати атаки з боку конкурентів, невдалі диверсифікації, "хворобу великої компанії" та розробити ресурсозберігаючу стратегію. Також використовуючи зростання доходів населення може вдосконалити систему стимулювання праці.
Загрози	*СіЗ* Маючи високу прибутковість рентабельність фірма може знешкодити загрозу інфляції та зниження рівня доходів населення. А завдяки диференціації виробів, підтримці та розвитку іміджу, сильним ринковим позиціям може протистояти змінам в потребах смаках споживачів, зростанню тиску конкурентів.	*СлЗ* Компанія має спрямувати свою діяльність на мінімізацію неефективної системи стимулювання праці, протистоянню атакам з боку ключових конкурентів уникати необґрунтовано диверсифікації, слідкувати за доцільністю розмірів виробництва та розробити ефективну ресурсозберігаючу стратегію. Також ПрАТ "Оболонь" має звести до мінімуму вплив інфляції, зменшення доходів населення, зміни смаків та потреб споживачів, уповільнення темпів зростання ринку.

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Отже, в системі економічного управління ПрАТ "Оболонь" найбільше використовує такі конкурентні стратегії: стратегію лідирування у витратах: єдине управління компанії дає ефект синергії (це сумуючий ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їх суми.) за

рахунок економії на закупівлях, впровадження кращих технологій і розробок, а також перехресного ліцензування; стратегії диференціації: високий рівень постійного позиціонування кожної торгової марки, надання їй особливих характеристик (стимулювання збуту, реклама, унікальні акції, соціальні заходи, бренди мають свою легенду).

Таким чином, найбільш сильно підприємство позиціонує себе зі сторони сильної позиції на ринку, за рахунок того, що при відносно низькій собівартості продукції має високу якість продукції та торгова марка «Оболонь» є досить відомою, висока фондовіддача та продуктивність праці виробничого персоналу, існує сформована система управління та висока кваліфікованість фахівців. Основними можливостями компанії є: освоєння нових сегментів ринку, можливість розширити виробництво, обслуговування нових додаткових груп споживачів, розробка ресурсозберігаючої стратегії при наявності енергоощадної технології, вдосконалення системи стимулювання праці. Загрози та слабкі сторони компанії через неефективність системи стимулювання праці, високий рівень плинності кадрів, неефективну рекламну діяльність та нестійке фінансове становище у результаті якого збиток.

3.2. Інтегрована звітність в системі економічного управління підприємством

Як відомо, у сучасній практиці управління і практиці складання звітності все більше значення набувають показники не лише фінансового характеру, а й нефінансові показники, що з різних позицій характеризують ефективність бізнесу і так чи інакше безпосередньо пов’язані із економічною стійкістю. Як зазначено в п.42 Положення SMA 4D «Measuring entity performance» («Оцінка ефективності підприємства») «фінансові показники традиційно були домінуючими в оцінці результативності діяльності підприємства. Однак по мірі того, як конкурентне середовище все сильніше

вимагає від керівництва розуміння і більш продуманого прийняття оперативних рішень нефінансові показники результатів діяльності… мають стати такими, що будуть грати більш вагому роль при оцінці результатів діяльності». Не лише про оперативні рішення в межах системи управління в даному випадку слід вести мову. На наш погляд, як в оперативному, так і в поточному, і тим більше в стратегічному управлінні нефінансові показними мають вельми суттєве значення, при чому їх роль по мірі ускладнення інституціонального середовища суттєво зростає. Не можна також забути і про доцільність використання нефінансових показників і на рівні зовнішніх користувачів звітності. Отже, враховуючи їх значення, при визначенні облікової політики здається доцільним забезпечити освітлення підходів не тільки до відображення в обліку і звітності традиційних економічних об'єктів, а і передбачити, по-перше, склад показників нефінансового характеру за якими оцінюється результативність компанії, по-друге, методи їх обрахунку. Відповідні показники можуть бути деталізовані у додатку до Наказу про облікову політику.

Склад принципів формування інтегрованої звітності ПрАТ «Оболонь» та її основних якісних характеристик наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Склад принципів формування інтегрованої звітності ПрАТ «Оболонь» в системі економічного управління підприємством

Склад принципів	Зміст принципів та їх характеристика
Стратегічна спрямованість і забезпечення еластичності інформації	Інтегрований звіт подає інформацію про стратегічні цілі організації, а також про те, як цілі співвідносяться із здатністю компанії створювати і підтримувати власну цінність у довгостроковій перспективі, а також інформацію про ресурси і відносини, від яких залежить організація. В Інтегрованому звіті містяться обґрунтовані очікувані керівництва відносно майбутнього компанії, а також показники, що дозволяють користувачам оцінити як фактичний стан компанії, так і перспективи її розвитку, можливості, невизначеності і ризики
Системність подання інформації	Інтегрований звіт показує у єдності, взаємозв'язку різні компоненти бізнес-моделі організації з

	урахуванням зовнішніх чинників, що здійснюють вплив на організацію; розкривають забезпечення стратегії основними видами ресурсів; описує як внутрішні, так і зовнішні зв'язки, від яких залежить організація і показники її господарської діяльності
Репрезентативність інформації	Інтегрований звіт дає надійну інформацію, котра найкращим чином відображає діючий стан і перспективи компанії, а також дозволяє оцінити її здатність створювати і підтримувати свою цінність в короткотерміновій, середньотерміновій і довгостроковій перспективі
Зіставність інформації	Користувачі інтегрованого звіту повинні мати можливість порівнювати інформацію звітів за різні звітні періоди, прогнозну і фактичну інформацію тощо. Ця якісна характеристика включає в себе в певній мірі і послідовність застосування обраних методик, облікової політики тощо
Зрозумілість	Інформація має бути подана в максимально зрозумілому вигляді для користувачів звітності

Джерело: складено автором на основі [10, с. 291].

Як планується Міжнародним комітетом з Інтегрованої звітності (МКІЗ), в Інтегрованому звіті мають наводитися два види інформації: фактична і прогнозна. Також такий звіт має містити поряд із фінансовою інформацією і нефінансову управлінську інформацію. Тобто розширюються межі звітності, а отже, виникають нові завдання перед обліковою системою, оскільки вона має забезпечити її створення.

Відповідно до підходу Міжнародного Комітету з Інтегрованої звітності передбачається розкриття у взаємозв'язку цілої низки показників, що стосуються:

огляду організації і її бізнес-моделі;

опису середовища, в якому працює організація, у тому числі ризиків і можливостей;

стратегічних цілей і стратегії їх досягнення;

корпоративного управління і винагород;

виробничих показників, у тому числі фінансових і нефінансових;

прогнозу на майбутнє.

Тобто в інтегрованому звіті з шести наведених інформаційних блоків лише один прямим чином формується бухгалтерським обліком в його нині діючому вигляді, все інше – це управлінська інформація нефінансового характеру, яку облікова система має запросити в інших підрозділів, скоординувавши зусилля і забезпечивши взаємопов'язане подання даних.

Відмітимо, що ряд елементів змісту інтегрованої звітності вже сьогодні є присутнім у корпоративній звітності компаній. Так, у більшості випадків у звітності наводиться огляд організації, її мета (місія), основні види діяльності, склад товарів, робіт або послуг; розкриваються окремі елементи корпоративного управління і винагороди управлінського персоналу; і природно присутні фактичні показники виробничо-господарської діяльності, а в деяких випадках і їх аналіз.

Загальний підхід і структура Інтегрованого корпоративного звіту у цілях економічного управління підприємством ПрАТ «Оболонь» наведено на рис. 3.1. У склад показників, що мають розкриватися в Інтегрованому корпоративному звіті, має потрапити щонайменше наступна інформація:

1. Опис компанії і стану її корпоративного управління. При тому мають бути освітлені, як мінімум:

1.1. Загальні відомості про компанію (назва, місце розташування і місце діяльності, характер форми власності, організаційно-правова форма тощо); масштаб діяльності (з урахуванням чисельності співробітників, чистого обсягу продаж); структура компанії тощо.

1.2. Опис діяльності (основні види діяльності; ринки, на яких працює компанія за географічною розбивкою, а також категоріями продуктів (товарів, робіт, послуг) і покупців (споживачів).

1.3. Охоплення зацікавлених сторін – компанія, що здійснює підготовку Інтегрованого звіту має визначити склад осіб, зацікавлених в її діяльності, і пояснити в описовій частині, яким чином розумні очікування і економічні інтереси були враховані при складанні звіту.

1.4. Стислий опис системи корпоративного управління.

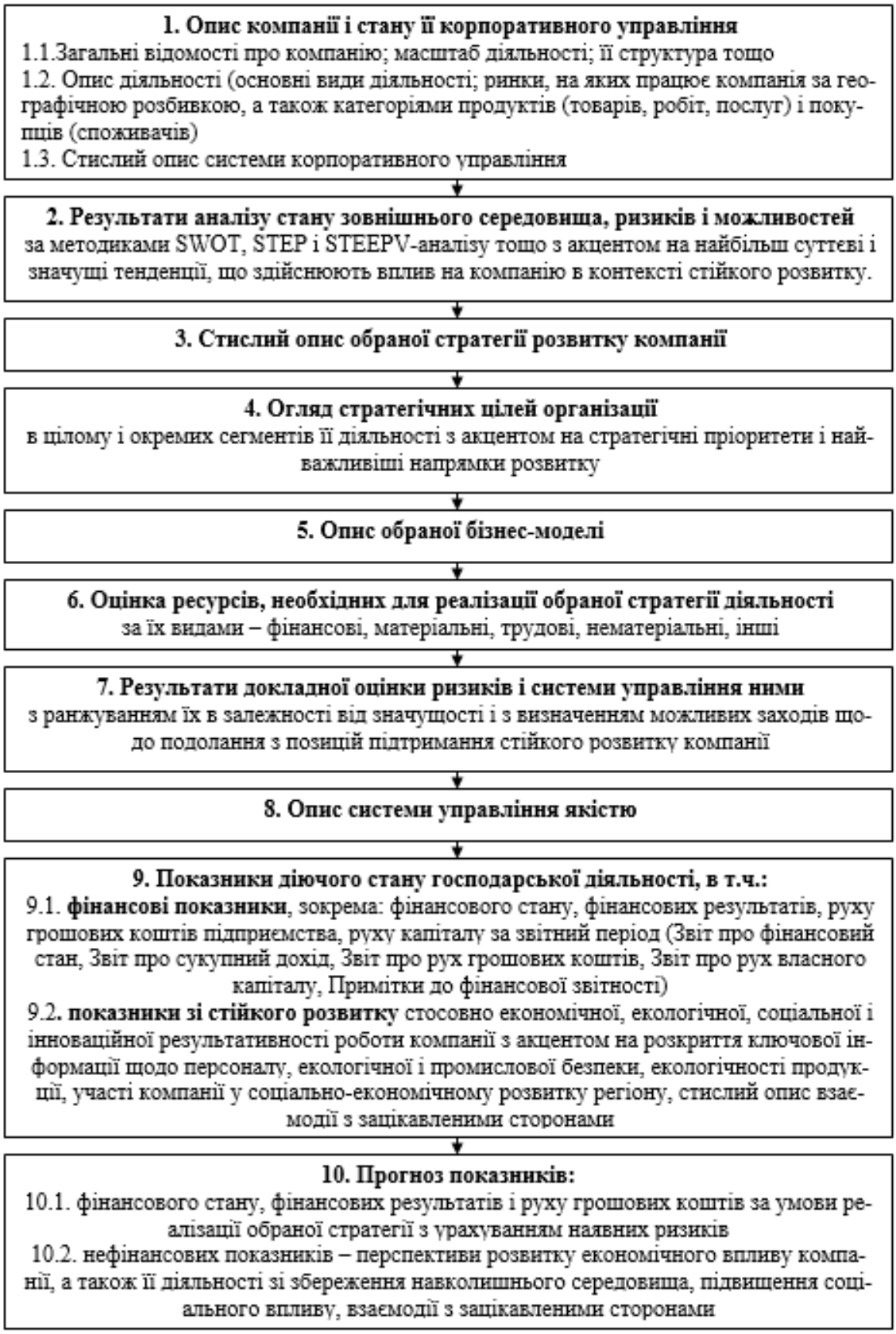

Рис. 3.1. Структура інтегрованого звіту ПрАТ «Оболонь» в цілях економічного управління

Джерело: складено автором на основі [10, с. 291].

2. Результати аналізу стану зовнішнього середовища, ризиків і можливостей. При тому для цілей аналізу можуть бути застосовані різноманітні сучасні методики SWOT, STEP і STEEPV-аналізу тощо з акцентом на найбільш суттєві і значущі тенденції, що здійснюють вплив на компанію в контексті стійкого розвитку як власне підприємства, так і в цілому стійкого розвитку регіону, країни, світу. В описовій частині Інтегрованого корпоративного звіту важливо акцентувати увагу саме на тому, як стійкий розвиток компанії скорельований зі стійким розвитком економік вищого рівня.

3. Стислий опис стратегії розвитку компанії на короткостроковий, середньостроковий (найближчі 3-5 років) і довгостроковий період. Стратегія має включати опис загального бачення керівництва компанії щодо перспектив підприємства і його конкретизацію у вигляді стратегічного плану. При цьому мають бути враховані ключові проблеми стійкого розвитку, пов’язані з економічними, екологічними, соціальними і інноваційними результатами діяльності.

4. Огляд стратегічних цілей організації в цілому з деталізацією для окремих сегментів її діяльності з акцентом на стратегічні пріоритети і найважливіші напрями розвитку.

5. Опис обраної бізнес-моделі (чи бізнес-моделей) компанії, ув’язаної з її стратегічними цілями.

6. Оцінка ресурсів, необхідних для реалізації обраної стратегії діяльності.

7. Результати докладної оцінки ризиків і системи управління ними з ранжуванням їх в залежності від значущості і з визначенням можливих заходів щодо подолання з позицій підтримання стійкого розвитку компанії.

8. Опис системи управління якістю, що прийнята в компанії.

9. Показники діючого стану господарської діяльності, в т.ч.:

9.1. фінансові показники, зокрема показники: фінансового стану, фінансових результатів, руху грошових коштів, руху капіталу за звітний період і примітки до них, представлені у вигляді фінансової звітності в

оновленому форматі, зокрема: Звіт про фінансовий стан, Звіт про сукупний дохід, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про рух власного капіталу, Примітки до фінансової звітності;

9.2. показники зі стійкого розвитку стосовно економічної, екологічної, соціальної і інноваційної результативності роботи компанії з акцентом на розкриття ключової інформації щодо персоналу, екологічної і промислової безпеки, екологічності продукції, інновацій, участі компанії у соціально-економічному розвитку регіону, стислий опис взаємодії з зацікавленими сторонами.

10. Прогноз показників:

10.1. фінансового стану, фінансових результатів і руху грошових коштів за умови реалізації обраної стратегії з урахуванням наявних ризиків;

10.2. нефінансових показників – перспективи розвитку економічного впливу компанії, а також її діяльності зі збереження навколишнього середовища, підвищення соціального впливу, взаємодії з зацікавленими сторонами і т.і.

Таким чином, інтегрована звітність як продукт цілісної облікової системи містить у собі коло фінансових і нефінансових показників, які мають бути тісно взаємопов’язані і наведені з позицій обґрунтування власної стратегії діяльності компанії, яка має проходити «червоною ниткою» крізь всю звітність. Такий підхід дозволяє більш коректно оцінити не тільки діючий фінансовий стан підприємства, а й перспективи його розвитку, а також надати відповідь на дуже важливе з позицій всіх інститутів (інвесторів, керівників, державних органів, громадськості та інших зацікавлених осіб) питання: яким чином компанія зараз створює вартість і як вона планує це роботи в подальшому. В інтегрованому звіті переплітається і фінансова, і управлінська, і статистична інформація. До того ж її інформаційне наповнення передбачає розкриття як фактичних, так і прогнозних показників.

ВИСНОВКИ

Таким чином, в дослідженні здійснено теоретичне обґрунтування та вдосконалення положень обліково-аналітичного забезпечення економічного управління підприємством. Досягнення поставленої мети грунтується на отриманні висновків за результатами виконання поставлених завдань.

1. Економічне управління підприємством як економічної системи можна охарактеризувати за допомогою параметрів як статичного, так і динамічного типу, тобто для її опису не достатньо показників, що характеризують фактичний стан господарської діяльності, а отже, тих, що відображаються в традиційній системі бухгалтерського обліку, яка фіксує факти господарських операцій, що вже відбулись.

2. До загальних завдань обліку як функції в системі економічного управління можемо віднести: забезпечення своєчасного формування достовірної інформації про економічні об'єкти, яка є достатньою для виконання функцій планування, контролю, регулювання, аналізу і в цілому управління в оперативному, поточному і наступному режимах всередині підприємства, тобто інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень з метою забезпечення достатнього рівня економічної безпеки і стійкого розвитку; створення інформаційної моделі діяльності та тенденцій її розвитку з урахуванням параметрів внутрішнього і зовнішнього характеру, фінансових і нефінансових показників з метою задоволення обґрунтованих інформаційних вимог всіх зацікавлених осіб-зовнішніх користувачів; створення інформаційних передумов задля здійснення превентивного, поточного і наступного контролю, аналізу і регулювання господарських операцій і сукупних господарських процесів, виявлення відхилень від норм, стандартів тощо, виникнення яких призводить до зниження ефективності діяльності і тим самим становить загрозу економічній стійкості; інформаційне розкриття процесу створення вартості і сприяння максимізації вартості підприємства.

3. Попередньо здійснений аналіз діяльності досліджуваного ПрАТ «Оболонь» показав достатньо інтенсивний та ефективний розвиток підприємства. Кращих результатів досягають суб'єкти господарювання, які своєчасно технічно переозброюють виробництво; замість морально та фізично застарілої, впроваджують нову техніку, більш продуктивну. Важливе значення для ефективної та конкурентоспроможної роботи підприємства має використання новітніх технологій. Усе це досягається у випадку функціонування ефективної системи економічного управління підприємством, обліково-аналітичне забезпечення якого було розглянуто.

4. Важливим інструментом укріплення економічної стійкості підприємств є їх облікова політика – сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються цілісною системою бухгалтерського обліку в процесі його ведення, а також складання всіх форм звітності з метою створення інформаційних передумов для ефективної реалізації всіх управлінських функцій – планування, контролю, економічного аналізу, власне управління, - і задоволення потреб всіх зацікавлених користувачів в об'єктивній обліковій інформації. Під час розробки облікової політики ПрАТ «Оболонь» мають бути обов'язково враховані стратегічні цілі та завдання його економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримання економічної стійкості і сталого розвитку. Процес розробки облікової політики повинен забезпечувати не тільки достовірне відображення інформації у звітності, необхідне для всіх груп користувачів, а й вирішення інших завдань, зокрема: страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати всіх видів ресурсів, накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства; оптимізації оподаткування тощо

5. Окреме місце в системі економічного управління підприємством відводиться управлінню трансакційними витратами. Проблеми обліку і моделювання трансакційних витрат ПрАТ «Оболонь» потребують подальшої уваги з боку вітчизняної науки і практики і містять ще багато цікавого для пошуку резервів забезпечення ефективності системи економічного управління

підприємством, а отже, потребують подальших наукових досліджень. Слід також зазначити, що облікове моделювання як відносно традиційно відокремлюваних економічних об'єктів, так і нових об'єктів, прикладом яких є трансакційні витрати, має сенс у випадку, коли відповідна інформація необхідна для того, щоб задовольнити вимоги відповідного кола користувачів в обліковій інформації і забезпечити більш обґрунтоване прийняття різноманітних рішень.

6. В результаті оцінки системи економічного управління було визначено, що найбільш сильно ПрАТ «Оболонь» позиціонує себе зі сторони сильної позиції на ринку, за рахунок того, що при відносно низькій собівартості продукції має високу якість продукції та торгова марка «Оболонь» є досить відомою, висока фондовіддача та продуктивність праці виробничого персоналу, існує сформована система управління та висока кваліфікованість фахівців. Основними можливостями компанії є: освоєння нових сегментів ринку, можливість розширити виробництво, обслуговування нових додаткових груп споживачів, розробка ресурсозберігаючої стратегії при наявності енергоощадної технології, вдосконалення системи стимулювання праці. Загрози та слабкі сторони компанії через неефективність системи стимулювання праці, високий рівень плинності кадрів, неефективну рекламну діяльність та нестійке фінансове становище у результаті якого збиток.

7. Інтегрована звітність як продукт цілісної облікової системи містить у собі коло фінансових і нефінансових показників, які мають бути тісно взаємопов'язані і наведені з позицій обґрунтування власної стратегії діяльності компанії, яка має проходити «червоною ниткою» крізь всю звітність. Такий підхід дозволяє більш коректно оцінити не тільки діючий фінансовий стан підприємства, а й перспективи його розвитку, а також надати відповідь на дуже важливе з позицій всіх інститутів (інвесторів, керівників, державних органів, громадськості та інших зацікавлених осіб) питання: яким чином компанія зараз створює вартість і як вона планує це роботи в подальшому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайдуцький П. І. Облік трансакційних витрат – вагомий фактор конкурентоспроможності в сучасній економіці. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 3. С. 9-19.

2. Голов С.Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності» / С.Ф. Голов. К., 2009. 31 с.

3. Економічне управління підприємством: навч. посіб. / Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін. ; за заг. ред. Н. М. Євдокимової. К. : КНЕУ, 2011. 327 с.

4. Євдокимов В.В. Концепція інтегрованої системи бухгалтерського обліку: теорія, методологія, організація: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». Житомир, 2011. 37 с.

5. Євдокимов В.В. Облікова політика підприємства як чинник управління величиною фінансових ресурсів. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2008. № 3 (45). С.77-87

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-14 у редакції від 14.01.2012 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14

7. Куцик П.О. Розвиток методології інтегрованого обліку в умовах застосування корпоративних інформаційних систем. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3. Ч.2. С.140-142

8. Ладунка І.С., Рибалка Т.М. Особливості економічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. Випуск № 13. 2017. С. 562-565

9. Лігоненко Л.О., Харчук Т.В. Економічне управління: еволюція поглядів та авторська концепція. *Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2013. № 1(6). С. 188-197

10. Лоханова Н.О. До питання про принципи підготовки інтегрованої звітності. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет*. Випуск 9 (33). Ч.2. Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Герасимчук З.В. Луцьк, 2012. С.291-299

11. Лоханова Н.О. Концепції управлінського обліку і контроллінгу в системі управління підприємством. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. Вип. 16 / Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції "Облік, аналіз і аудит у сучасному бізнесі". Львів: ЛКА, 2004. С.232-237

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р., зареєстр. в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 391/3684 зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 25.09.2009 р. № 1125, від 26.09.2011 р. № 1204, від 9.12.2011 р. № 1591 URL: http://www.minfin.gov.ua/

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р., зареєстр. в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 391/3684 зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 25.09.2009 р. № 1125, від 26.09.2011 р. № 1204, від 9.12.2011 р. № 1591 URL: http://www.minfin.gov.ua/

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати персоналу», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р., зареєстр. в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 391/3684 зі змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 25.09.2009 р. № 1125, від 26.09.2011 р. № 1204, від 9.12.2011 р. № 1591 URL: http://www.minfin.gov.ua/

15. Облік у механізмі реалізації ефективного управління: монографія / За наук. ред. проф. В.Ф. Максімової. Одеса: ОНЕУ, 2012. 318 с.

16. Садовська І. Б. Сутність і класифікація трансакційних витрат як об'єкта обліку. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2009. № 27. С. 116-119.

17. Стукан Т.М. Економічне управління підприємством: сутність та напрями підвищення ефективності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 27/2017. С. 61-65.

18. Титенко Л. В. Інформаційна логістика бізнес-процесів у системі стратегічного управління. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 504–512.

19. Титенко Л.В. Напрями формування концептуальної моделі обліково–аналітичного забезпечення системи стратегічного управління. *Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту*. 2017. №28. С. 234–238.

20. Ткачук Г. Ідентифікація економічних ризиків в обліково–аналітичній системі підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2015. Вип. 4. Т. 7. С. 80–88.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність

Приватного акціонерного товариство
«ОБОЛОНЬ»

за роки, що закінчилися 31 грудня 2020 року
та 31 грудня 2019 року

складена відповідно до Міжнародних
стандартів фінансової звітності

Зміст

Стор.

Зміст 1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2

Звіт про фінансові результати 4

Звіт про власний капітал 6

Звіт про рух грошових коштів 8

Примітки до фінансової звітності 10

1 Інформація про Підприємство 10
2 Основа складання звітності 10
3 Суттєві облікові судження, оцінки та припущення 11
4 Основні положення облікової політики 13
5 Стандарти, зміни та інтерпретації існуючих стандартів, які ще не набули чинності та не прийняті підприємством раніше 24
6 Припущення про безперервність діяльності Підприємства 26
7 Основні засоби (рядки 1005-1012) 27
8 Нематеріальні активи (рядки 1000-1002) 28
9 Інвестиції (рядки 1030-1035) 29
10 Запаси (рядок 1100) 31
11 Торговельна та інша дебіторська заборгованість (рядки 1125 та 1155) 31
12 Передоплати та інші оборотні активи (рядки 1130 та 1135) 31
13 Грошові кошти та їх еквіваленти (рядок 1165) 32
14 Статутний капітал (рядок 1400) 32
15 Процентні кредити та позики (рядки 1510 та 1600) 33
16 Оренда 34
17 Торговельна та інша кредиторська заборгованість (рядки 1615-1630, 1660 та 1690) 35
18 Дохід від реалізації (рядок 2000) 35
19 Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050) 35
20 Витрати на збут (рядок 2150) 36
21 Адміністративні витрати (рядок 2130) 36
22 Інші доходи (рядок 2120) 36
23 Інші витрати (рядок 2180) 37
24 Фінансові доходи та доходи від участі в капіталі (рядки 2220 та 2255) 37
25 Податок на прибуток (рядки 1500 та 2300) 37
26 Інформація щодо пов'язаних сторін 39
27 Договірні та умовні зобов'язання та операційні ризики 40
28 Управління фінансовими ризиками 41
29 Справедлива вартість фінансових інструментів 45
30 Зміни у зобов'язаннях що витікають з фінансової діяльності 45
31 Виправлення помилок у фінансових звітах 46
32 Події після звітної дати 46

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 821	3 634
первісна вартість	1001	41 142	41 145
накопичена амортизація	1002	(36 321)	(37 511)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	17 027	9 324
Основні засоби	1010	4 167 692	3 974 114
первісна вартість	1011	10 551 958	10 634 750
знос	1012	(6 384 266)	(6 660 636)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	109 951	70 912
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	**1095**	**4 299 505**	**4 057 998**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	645 202	914 584
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	256 562	286 204
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	42 351	88 811
з бюджетом	1135	23 106	33 071
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 228	3 228
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	32 100	30 866
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 549	10 695
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	15 739	3 586
Усього за розділом II	**1195**	**1 023 609**	**1 367 817**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**5 323 114**	**5 425 815**

Капітал та зобов'язання	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	65 344	65 344
Капітал у дооцінках	1405	2 468 621	2 338 002
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(335 156)	(127 739)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**2 198 809**	**2 275 607**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	414 522	451 660
Довгострокові кредити банків	1510	174 607	609 731
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**589 129**	**1 061 391**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	202 811	326 115
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 124 396	661 136
товари, роботи, послуги	1615	906 076	718 433
розрахунками з бюджетом	1620	94 559	93 555
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	5 171	3 661
розрахунками з оплати праці	1630	48 171	65 420
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	107 419	175 626
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
Поточні забезпечення	1660	8 884	26 212
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	35 813	16 783
Усього за розділом III	**1695**	**2 535 176**	**2 088 817**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
Баланс	**1900**	**5 323 114**	**5 425 815**

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

ТОВАРИСТВО * м.КИЇВ * УКРАЇНА * ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ОБОЛОНЬ
Ідентифікаційний код
05391057

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 рік

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2021	02	25
Підприємство ПрАТ "Оболонь"	за ЄДРПОУ	05391057		
(найменування)				
Форма № 2	Код за ДКУД	1801003		

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 464 827	5 276 795
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 136 008)	(4 215 809)
Валовий: прибуток	2090	1 328 819	1 060 986
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	71 166	72 875
Адміністративні витрати	2130	(277 185)	(257 241)
Витрати на збут	2150	(614 887)	(566 743)
Інші операційні витрати	2180	(13 049)	(9 919)
Фінансовий результат від операційної діяльності: Прибуток	2190	494 864	299 958
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	154	273
Інші доходи	2240	15 776	(1 418)
Фінансові витрати	2250	(220 441)	(287 144)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 618)	39 058
Інші витрати	2270	(174 799)	174 077
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	113 936	224 804
збиток	2295		
Дохід (Витрати) з податку на прибуток	2300	(37 138)	65 347
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	76 798	290 151
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	**-**	**-**
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	**-**	**-**
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	**76 798**	**290 151**

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 388 740	2 528 474
Витрати на оплату праці	2505	542 647	477 786
Відрахування на соціальні заходи	2510	115 860	101 284
Амортизація	2515	330 498	343 372
Інші операційні витрати	2520	1 109 611	1 069 534
Разом	**2550**	**4 487 356**	**4 520 450**

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325 127	325 127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325 127	325 127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,2362	0,8924
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,2362	0,8924
Дивіденди на одну просту акцію, грн.	2650	-	-

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Звіт про власний капітал за 2020 рік

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2021	02	25
Підприємство ПрАТ "Оболонь"	за ЄДРПОУ	05391057		
(найменування)				
	Форма № 4	Код за ДКУД	1801005	

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок періоду	**4000**	**65 344**	**2 468 621**	-	-	**(595 218)**	-	-	**1 938 747**
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	260 062	-	-	**260 062**
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок періоду	**4095**	**65 344**	**2 468 621**	-	-	**(335 156)**	-	-	**2 198 809**
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	**4100**	-	-	-	-	**76 798**	-	-	**76 798**
Інший сукупний дохід за звітний період	**4110**	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(130 619)	-	-	130 619	-	-	-
Разом змін у капіталі	**4295**	-	**(130 619)**	-	-	**207 417**	-	-	**76 798**
Залишок на кінець періоду	**4300**	**65 344**	**2 338 002**	-	-	**(127 739)**	-	-	**2 275 607**

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

ТОВАРИСТВО * ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ * УКРАЇНА * М. КИЇВ * ОБОЛОНЬ Ідентифікаційний код 05391057

Звіт про власний капітал за 2019 рік

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2021	02	25
Підприємство ПрАТ "Оболонь"	за ЄДРПОУ	05391057		
(найменування)				
Форма № 4	Код за ДКУД	1801005		

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	**4000**	**65 344**	**2 600 247**	-	-	**(1 024 886)**	-	-	**1 640 705**
Коригування: Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	267 953	-	-	**267 953**
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	**4095**	**65 344**	**2 600 247**	-	-	**(756 933)**	-	-	**1 908 658**
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	**4100**	-	-	-	-	**290 151**	-	-	**290 151**
Інший сукупний дохід за звітний період	**4110**	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	(131 626)	-	-	131 626	-	-	-
Разом змін у капіталі	**4295**	-	**(131 626)**	-	-	**421 777**	-	-	**290 151**
Залишок на кінець року	**4300**	**65 344**	**2 468 621**	-	-	**(335 156)**	-	-	**2 198 809**

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2020 рік

			КОДИ		
Підприємство	ПрАТ "Оболонь"	Дата (рік, місяць, число)	2021	02	25
	(найменування)	за ЄДРПОУ	05391057		

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	7 436 901	6 884 761
Повернення податків і зборів	3005	-	700
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	7 456	5 558
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	73 991	123 238
Надходження від повернення авансів	3020	-	14 181
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	154	273
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	62	9
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	7 401	117 676
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(4 878 357)	(4 633 350)
Праці	3105	(436 830)	(386 328)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(111 504)	(99 381)
Зобов'язань з податків і зборів, в т.ч.	3115	(1 552 977)	(1 499 907)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-	-
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(375 149)	(370 651)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(1 177 828)	(1 129 256)
Витрачання на оплату авансів	3135	(99 323)	(45 259)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	-	(20 134)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(20 557)	(6 573)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	-	-
Інші витрачання	3190	(38 508)	(25 828)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	**3195**	**387 909**	**429 636**

Стаття		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	53 217	89 457
необоротних активів	3205	4 484	20 273
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	30	-
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(37)	-
необоротних активів	3260	(112 073)	(103 723)
Виплати за деривативами	3270	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**3295**	**(54 379)**	**6 007**
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	151 119	23 983
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	-	-
Погашення позик	3350	(274 459)	(186 829)
Сплату дивідендів	3355	-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	(217 592)	(272 045)
Інші платежі	3390	-	2 275
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**3395**	**(340 932)**	**(432 616)**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	**3400**	**(7 402)**	**3 027**
Залишок коштів на початок року	3405	8 549	7 852
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	9 548	(2 330)
Залишок коштів на кінець року	3415	10 695	8 549

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Примітки до фінансової звітності

1 Інформація про Підприємство

Приватне акціонерне товариство «Оболонь» («Підприємство» або «Компанія») виготовляє та продають пиво, мінеральну воду, прохолоджувальні та слабоалкогольні напої під різними брендами торгової марки «Оболонь». Підприємство було приватизоване і зареєстроване як закрите акціонерне товариство 29 червня 1993 року.

Підприємство зареєстроване на адресою: вул. Богатирська, 3, м. Київ, Україна.

Дана фінансова звітність Приватного акціонерного товариства «Оболонь» за рік, що закінчився 31 грудня 2020 р., була затверджена керівництвом Підприємства 25 березня 2021 року.

2 Основа складання звітності

Дана фінансова звітність складена на основі принципу обліку за історичною вартістю, за винятком зазначеного в положеннях облікової політики нижче.

Підприємство веде бухгалтерський облік у гривнях у відповідності до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України («П(с)БО»). Ця фінансова звітність відрізняється від фінансової звітності, складеної у відповідності до вимог П(с)БО, тим, що містить певні коригування, які не відображені в бухгалтерських реєстрах Підприємства та які є необхідними для представлення фінансового стану Підприємства, результатів її діяльності та руху грошових коштів у відповідності до МСФЗ.

Фінансова звітність представлена в гривнях («грн»), всі суми округлені до найближчої тисячі, якщо не зазначено інше.

Особливості операційного середовища Підприємства

У 2019 році українська економіка демонструвала ознаки стабілізації після багатьох років політичної та економічної напруженості та продемонструвала надійне зростання реального ВВП близько 4% (2018: 3%), помірну річну інфляцію 5% (2018: 10%) та посилення національної валюти на 5% проти доларів США та 10% щодо євро порівняно із середніми показниками попереднього року. Однак у 2020 році національна валюта послабила свої позиції, і на момент випуску цієї фінансової звітності курс становив 27,91 грн за долар США.

Раціональне бюджетно-монетарне управління, включаючи зусилля по утриманню поточних державних видатків під контролем, допомогли зменшити інфляцію в 2019 році. Значні грошові перекази та надходження іноземного капіталу на внутрішній ринок облігацій також допомогли зменшити дефіцит поточного рахунку та підтримати міжнародні резерви.

Україна залишається вразливою до зовнішніх шоків та циклів цін на сировину через свою залежність від товарного експорту.

Національний банк України (НБУ) продовжив політику пом'якшення монетарної політики, підтримуючи стійку тенденцію уповільнення інфляції. У червні 2020 року НБУ знизив свою облікову ставку до 6%.

Подальше економічне зростання значною мірою залежить від успіху українського уряду у здійсненні запланованих реформ, співпраці з Міжнародним валютним фондом ("МВФ"). У червні 2020 року МВФ погодив нову програму для України - резервну програму на 5 мільярдів доларів на вісімнадцять місяців. Було здійснено перші виплати у розмірі 2,1 мільярда доларів.

У 2021 році Україну чекає значне погашення державного боргу в розмірі 16 мільярдів доларів, що вимагатиме мобілізації значного внутрішнього та зовнішнього фінансування у все більш складних умовах фінансування для ринків, що розвиваються.

Анексія Криму Російською Федерацією у лютому 2014 року та конфлікт на Сході України, що розпочався навесні 2014 року, досі не вирішені. Відносини між Україною та Російською Федерацією залишаються напруженими.

Подальша стабілізація економічної та політичної ситуації залежить, в значній мірі, від дій українського уряду та від того, наскільки успішним буде співробітництво з Міжнародним Валютним Фондом, разом з тим, майбутній розвиток подій в економічній та політичній площині є важко передбачуваним.

Ці фактори можуть мати вплив на фінансовий стан, результати операційної діяльності та перспективи бізнесу Підприємства. Кінцевий результат розвитку та наслідки економічної кризи важко спрогнозувати, однак вони можуть мати подальший серйозний негативний вплив на економіку України.

Ця фінансова звітність відображає поточну оцінку управлінського персоналу щодо впливу умов здійснення діяльності в Україні на операційну діяльність та фінансовий стан Підприємства. Майбутні умови здійснення діяльності можуть відрізнятися від оцінок управлінського персоналу. Ця фінансова звітність не включає коригувань у зв'язку з впливом подій в Україні, які мали місце після звітної дати.

Заява про відповідність

Дана фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» складена у відповідності до Міжнародних стандартів фінансової звітності ("МСФЗ").

Основа підготовки

Дана фінансова є окремою фінансовою звітністю ПрАТ «Оболонь» та підготовлена додатково до консолідованої фінансової звітності Підприємства у відповідно до вимог МСБО 27 «Окрема фінансова звітність».

Всі інвестиції Підприємства в консолідовані дочірні підприємства обліковуються у цій фінансовій звітності за їх собівартістю відповідно до п.10 МСБО 27 «Окрема фінансова звітність».

3 СУТТЄВІ ОБЛІКОВІ СУДЖЕННЯ, ОЦІНКИ ТА ПРИПУЩЕННЯ

Використання оцінок

Складання фінансової звітності вимагає від керівництва здійснення оцінок і припущень, які впливають на суми, відображені у фінансовій звітності. Ці припущення ґрунтуються на інформації, що була відома на дату затвердження фінансової звітності. Фактичні результати можуть відрізнятися від таких оцінок. Основні оцінки щодо фінансової звітності стосуються оцінки вартості та строків корисної служби основних засобів, нематеріальних активів, відстрочених податків, резерву сумнівної заборгованості та пенсійних зобов'язань.

Неточність оцінок

Нижче наведені основні припущення стосовно розвитку ситуації в майбутньому та інші основні джерела неточностей оцінок на звітну дату, які несуть в собі суттєвий ризик того, що балансові вартості активів та зобов'язань будуть суттєво коригуватись протягом наступного фінансового року.

Строки корисної служби основних засобів

Підприємство оцінює залишкові строки корисної служби об'єктів основних засобів принаймні на кінець кожного фінансового року. Якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміни обліковуються як зміни в облікових оцінках відповідно до МСБО 8 *"Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки"*. Такі оцінки можуть мати суттєвий вплив на балансову вартість основних засобів, а також на суму амортизації, визнану у звіті про сукупні прибутки та збитки.

Зменшення корисності нефінансових активів

На кожну звітну дату Підприємство проводить оцінку наявності ознак можливого зменшення корисності всіх нефінансових активів. Нефінансові активи перевіряються на предмет зменшення корисності, коли існують ознаки того, що балансова вартість таких активів не може бути відшкодована. При визначенні вартості використання активів керівництво повинне здійснити оцінку очікуваних майбутніх грошових потоків або одиниці, що генерує грошові потоки, а також вибрати відповідну ставку дисконтування для визначення поточної вартості цих грошових потоків.

Резерв на очікувані кредитні збитки (ECL) від торгової дебіторської заборгованості та контрактних активів

Підприємство використовує матрицю забезпечення для розрахунку ECL для торгової дебіторської заборгованості та контрактних активів. Ставки забезпечення базуються на датах прострочення для окремих груп клієнтів, які мають подібні характеристики щодо ризиків втрат (тобто за географією, типом продукту, типом клієнта та рейтингом, а також з покриттям гарантіями та іншими формами страхування кредитів).

Матриця забезпечення спочатку базується на історичних спостереженнях Підприємства за відсотками дефолту в загальній сумі. Підприємство калібрує матрицю для коригування історичного досвіду кредитних втрат враховуючи також перспективну інформацію. Наприклад, якщо очікується, що прогнозні економічні умови (тобто, валовий внутрішній продукт) погіршаться протягом наступного року, що може призвести до збільшення кількості дефолтів у виробничому секторі, історичні ставки дефолту коригуються. На кожну звітну дату історичні спостережувані ставки дефолту оновлюються та аналізуються зміни в прогнозних оцінках.

Оцінка кореляції між історично спостережуваними ставками дефолту, прогнозними економічними умовами та ECL є значною оцінкою. Кількість ECL є чутливою до змін обставин та прогнозних економічних умов. Історичний досвід Підприємства щодо кредитних втрат та прогноз економічних умов можуть також не бути репрезентативними щодо фактичного дефолту клієнта в майбутньому. Інформація про ECL для торговельної дебіторської заборгованості Підприємства та контрактних активів розкривається у Примітці 11.

Поточні податки

Українське податкове, валютне та митне законодавство постійно інтерпретується та змінюється. До того ж, тлумачення податкового законодавства податковою адміністрацією, що застосовується до операційної діяльності Підприємства, може не збігатися з тлумаченням керівництва. В результаті податкова адміністрація може поставити під сумнів операції і Підприємство може отримати додаткові податкові зобов'язання, штрафи та відсотки, що можуть бути суттєвими. Митна та податкова служби мають право переглядати податкові зобов'язання за три календарні роки, що передували року перевірки. За певних обставин перевірки можуть покривати довші періоди. Станом на 31 грудня 2019р. та станом

на 31 грудня 2020р. керівництво вважає, що його інтерпретація відповідного законодавства є доцільною, та ймовірно, що податкові, валютні та митні позиції Підприємства можуть бути затверджені.

4 Основні положення облікової політики

4.1 Перерахунок іноземних валют

З огляду на економічну сутність основних подій та обставин, функціональною валютою Підприємства було визначено гривню.

Операції в іноземній валюті первісно обліковуються у функціональній валюті за курсом, що діяв на дату операції. Монетарні активи та зобов'язання, деноміновані в іноземній валюті, перераховуються у функціональну валюту за обмінним курсом на звітну дату. Всі різниці відображені у звіті про сукупні прибутки та збитки. Немонетарні активи і зобов'язання в інших валютах відображені за історичною вартістю за обмінним курсом, що діяв на дату первинної операції.

Гривня не є конвертованою валютою за межами України. В Україні офіційні обмінні курси встановлюються щоденно Національним банком України (НБУ). Ринкові курси можуть відрізнятись від офіційних, але в межах вузького коридору, що контролюється НБУ.

Офіційні курси валют, що встановлюються НБУ та в яких Підприємство проводить основні операції:

Офіційний курс НБУ	Долари США	Євро	Російські рублі
31 грудня 2020 р.	28.2746	34.7396	0.3782
31 грудня 2019 р.	23.6862	26.4220	0.3816
31 грудня 2018 р.	27.6883	31.7141	0.3983

4.2 Облік в умовах гіперінфляції

Протягом десятиріччного періоду, що закінчився 31 грудня 2000 р., українська економіка вважалася гіперінфляційною. Тому Підприємство застосувало МСБО 29. Вплив застосування МСБО 29 полягає в тому, що немонетарні статті, включаючи статті капіталу, були перераховані із застосуванням відповідних індексів інфляції в одиниці виміру, які були чинні на 31 грудня 2000 р., і ці перераховані показники були покладені в основу облікових записів у наступних облікових періодах.

4.3 Інвестиція в асоційоване підприємство

Інвестиція Підприємства в асоційоване підприємство відображається за методом участі в капіталі. Асоційоване підприємство - це підприємство, в якому Підприємство має значний вплив, але яке при цьому не виступає в ролі дочірнього або спільного підприємства.

Згідно з методом участі в капіталі, інвестиції в асоційовані підприємства відображаються у звіті про фінансовий стан по собівартості плюс зміни у частці Підприємства в чистих активах асоційованого підприємства, що відбулися після придбання. Пов'язаний з асоційованим підприємством гудвіл включається в балансову вартість інвестиції і не амортизується. Після застосування методу участі в капіталі, Підприємство визначає, чи необхідно визнавати додатковий збиток від зменшення корисності чистої інвестиції Підприємства в асоційоване підприємство. Частка Підприємства в прибутках та збитках асоційованих підприємств відображається у звіті про сукупні прибутки та збитки. При змінах безпосередньо у власному капіталі асоційованого підприємства, Підприємство визнає свою частку в будь-яких змінах та, при необхідності, відображає її у звіті про зміни в акціонерному капіталі. Прибутки чи збитки від операцій між Підприємством та асоційованими підприємствами виключаються відповідно до розміру інвестиції в асоційоване підприємство.

Звітні дати асоційованого підприємства і Підприємства є ідентичними, а політика бухгалтерського обліку асоційованих підприємств відповідає політиці, яка застосовується Підприємством стосовно подібних операцій і подій за подібних обставин.

4.4 Основні засоби

Основні засоби, за виключенням виробничого технологічного устаткування, відображені за історичною вартістю за вирахуванням накопиченого зносу і накопиченого збитку від зменшення корисності. Історична вартість основних засобів, придбаних до 1 січня 2001 р., перерахована в одиниці вимірювання станом на 31 грудня 2000 року.

Виробниче технологічне устаткування оцінюється по справедливій вартості, за вирахуванням амортизації.

Оцінка основних засобів здійснюється з достатньою регулярністю для забезпечення того, щоб справедлива вартість переоціненого активу суттєво не відрізнялася від його балансової вартості.

Амортизація основних засобів нараховується за лінійним методом на основі наступних очікуваних строків корисного використання відповідних активів:

Будівлі	5-40 років
Машини та обладнання	3-20 років
Транспортні засоби	3-12 років
Обладнання для збуту	2-7 років
Інші основні засоби	3-15 років

Дооцінка балансової вартості в результаті переоцінки основних засобів відноситься на резерв переоцінки, відображений у розділі «Капітал» звіту про фінансовий стан, крім тієї частини, у якій вона змінює зменшення вартості того ж активу, раніше визнаного в звіті про сукупні прибутки та збитки, і ця частина визнається як прибуток або збиток. Уцінка балансової вартості признається в прибутках або збитках, за винятком випадків, коли уцінка прямо компенсує дооцінку балансової вартості цих же активів у попередньому періоді й відноситься на резерв переоцінки.

Різниця між амортизацією, нарахованою на первісну вартість активу й амортизацією, нарахованою на балансову вартість активу, щорічно переноситься з резерву переоцінки до нерозподіленого прибутку. Після вибуття активу залишковий резерв переоцінки такого активу переноситься до нерозподіленого прибутку.

Визнання основного засобу в фінансовій звітності припиняється за умови вибуття активу або коли не очікується майбутніх економічних вигод від його використання чи реалізації. Прибуток чи збиток при списанні основного засобу (розрахований як різниця між чистими надходженнями від вибуття та балансовою вартістю активу) включається до звіту про сукупні прибутки та збитки у тому році, коли визнання активу було припинене.

Залишкова вартість основних засобів, строк корисного використання та методи амортизації переглядаються та коригуються за необхідністю в кінці кожного фінансового року.

Незавершене будівництво відображається за собівартістю, до складу якої входять капіталізовані відсотки протягом періоду будівництва, і включає незавершені споруди та нове обладнання, яке має бути встановлене протягом завершення будівництва. Амортизація не нараховується на об'єкти до моменту завершення будівництва таких активів та їх введення в експлуатацію.

Передоплати за основні засоби представляють собою авансові платежі Підприємства за обладнання та послуги по його встановленню.

4.5 Нематеріальні активи

Нематеріальні активи, набуті окремо, первісно визнаються за собівартістю. Первісна вартість нематеріальних активів, набутих в результаті об'єднання підприємств, є їх справедливою вартістю на дату придбання. Після первісного визнання нематеріальні активи відображаються за первісною вартістю за вирахуванням накопиченого зносу. Історична вартість нематеріальних активів, придбаних до 1 січня 2001 р., перерахована в одиниці вимірювання станом на 31 грудня 2000 року. При реалізації чи вибутті нематеріальних активів їх вартість і накопичена амортизація вилучаються з фінансової звітності, а прибуток чи збиток, отримані у результаті їх вибуття відображаються у звіті про сукупні прибутки та збитки. Амортизація нематеріальних активів нараховується за лінійним методом протягом 10-20 років.

Балансова вартість нематеріальних активів переглядається на предмет зменшення корисності, коли певні події чи зміна обставин вказують на те, що балансова вартість активу не може бути повністю відшкодована.

4.6 Зменшення корисності нефінансових активів

На кожну звітну дату Підприємство проводить оцінку наявності ознак можливого зменшення корисності активів. За наявності таких ознак або при необхідності проведення щорічної перевірки Підприємство визначає суму очікуваного відшкодування активу. Сума очікуваного відшкодування активу є більшою із двох величин: справедливої вартості активу або одиниці, що генерує грошові потоки, за вирахуванням витрат на реалізацію та вартості використання. Сума очікуваного відшкодування активу визначається для кожного окремого активу, якщо цей актив генерує надходження коштів незалежно від інших активів або груп активів. Коли балансова вартість активу перевищує суму його відшкодування, вважається, що корисність активу зменшилася, і його вартість списується до суми відшкодування. При оцінці вартості використання очікувані грошові потоки дисконтуються до їхньої теперішньої вартості з використанням ставки дисконтування (до оподаткування), що відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі й ризики, властиві цьому активу. При визначені справедливої вартості за вирахуванням витрат на реалізацію застосовуються різні методики оцінки. Ці розрахунки підтверджуються оціночними коефіцієнтами, котируваннями цін акцій дочірніх компаній, що вільно обертаються на ринку, чи іншими доступними показниками справедливої вартості.

Збиток від зменшення корисності поточної діяльності визнається у звіті про сукупні прибутки та збитки в складі тих категорій витрат, що відповідають функціям активу, корисність якого зменшилась.

На кожну звітну дату здійснюється оцінка наявності ознак того, що збиток від зменшення корисності, визнаний щодо активу раніше, вже не існує або зменшився. При наявності таких ознак Підприємство здійснює оцінку суми відшкодування активу. Збиток від зменшення корисності активу, визнаний в попередніх періодах, сторнується лише в тому випадку, якщо були змінені оцінки, застосовані для визначення суми відшкодування активу з моменту останнього визнання збитку від зменшення корисності. У такому випадку балансова вартість активу збільшується до суми його відшкодування. Збільшена балансова вартість активу не повинна перевищувати балансову вартість (за мінусом амортизації), яка була б визначена, якщо б збиток від зменшення корисності активу не визнали в попередні роки. Сторнування збитку від зменшення корисності визнається у звіті про сукупні прибутки та збитки.

4.7 Фінансові інструменти

Визнання, первісна оцінка та припинення визнання

Підприємство визнає фінансові активи та зобов'язання у своєму Звіті про фінансовий стан тоді, коли вона стає стороною контрактних зобов'язань стосовно цих інструментів. За вийнятком торгівельної дебіторської заборгованості, що не містить в собі суттєвого компоненту фінансування я і яка первісно оцінюється за ціною операції у відповідності до МСФЗ 15, всі фінансові інструменти первісно

оцінюються за справедливою вартістю з урахуванням витрат на операції, які прямо пов'язані з придбанням фінансового інструменту, крім тих, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток та первісно оцінюються за справедливою вартістю. Подальша оцінка фінансових активів і фінансових зобов'язань наведена нижче.

Припинення визнання фінансових активів відбувається, коли Підприємство має юридичне право на отримання грошових коштів, або коли фінансові активи і всі пов'язанні з ними ризиками переданні. Визнання фінансового зобов'язання припиняється в разі погашення, анулювання або закінчення терміну погашення відповідного зобов'язання.

Класифікація і визнання фінансових активів

Фінансові активи Підприємства складаються з інвестицій у дольові інструменти інших компаній, грошових коштів, торгової та іншої дебіторської заборгованості та виданих кредитів. Для оцінки фінансових активів після первісного визнання використовується класифікація за такими категоріями:
- фінансові активи, що відображаються за амортизованою вартістю;
- фінансові активи, що відображаються за справедливою вартістю через прибуток або збиток (FVPL);
- фінансові активи, що відображаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI).

Дана класифікація визначається грунтуючись на:
• бізнес-моделі Підприємства по управлінню фінансовим активом;
• характеристиках договірних грошових потоків фінансового активу.

Всі доходи та витрати, пов'язані з фінансовими активами, які визнаються у прибутку або збитку, відображаються у складі фінансових витрат, фінансових доходів або інших фінансових статей, за винятком знецінення торгової дебіторської заборгованості, яка відображається у складі інших витрат.

Фінансові активи оцінюються за амортизованою вартістю, якщо активи відповідають наступним умовам (і не призначені як FVPL):
• вони утримуються в рамках бізнес-моделі, метою якої є утримання фінансових активів для одержання договірних грошових потоків;
• договірні умови фінансових активів генерують у певні дати грошові потоки, які є виключно виплатами основної суми боргу та відсотків на непогашену частку основної суми.

Після первісного визнання дані фінансові активи оцінюються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної процентної ставки. Дисконтування не проводиться, якщо його ефект є несуттєвим. Грошові кошти та їх еквіваленти, торгівельна та інша дебіторська заборгованість належать до цієї категорії фінансових інструментів.

Фінансові активи, що утримуються в рамках іншої бізнес-моделі, відмінної від «утримання для одержання договірних грошових потоків» або «утримання для одержання договірних грошових потоків та продажу», класифікуються як відображені за справедливою вартістю через прибуток або збиток. Крім того, незалежно від бізнес-моделі фінансові активи, договірні грошові потоки яких не є виключно виплатами основної суми та відсотків, класифікуються як FVPL. Усі похідні фінансові інструменти підпадають під цю категорію, крім тих, які визначені та ефективні як інструменти хеджування і для яких застосовуються вимоги обліку хеджування. Активи цієї категорії оцінюються за справедливою вартістю, при цьому прибутки або збитки визнаються у звіті про прибутки та збитки. Справедлива вартість фінансових активів цієї категорії визначається на основі даних активних ринків або за допомогою різних технічних методів оцінки, де не існує активного ринку.

Усі інвестиції в інструменти власного капіталу та договори на такі інвестиції повинні оцінюватись за справедливою вартістю. Водночас, у виключних випадках, собівартість може бути прийнятною оцінкою справедливої вартості. Така ситуація може мати місце в разі недостатності наявної більш актуальної інформації для оцінки справедливої вартості або за наявності широкого діапозону можливих

оцінок справедливої вартості, коли собівартість відображає найкращу оцінку справедливої вартості у межах цього діапазону.

Підприємство обліковує фінансові активи як оцінені за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI), якщо активи відповідають наступним умовам:
• вони утримуються за бізнес-моделлю, метою якої є як утримання фінансових активів для одержання договірних грошових потоків так і продаж.
• договірні умови фінансових активів призводять до грошових потоків, які є виключно виплатами основної суми боргу та відсотків на непогашену частину основної суми.
Будь-які прибутки або збитки, визнані в іншому сукупному доході (OCI), будуть рекласифіковані після припинення визнання активу.

Знецінення фінансових активів

Вимоги МСФЗ 9 щодо зменшення корисності використовують більш перспективну форму для визнання очікуваних кредитних збитків - «модель очікуваних кредитних збитків (ECL)», замінивши «модель понесених збитків», що використовувалась в МСБО 39.

До інструментів, що охоплюються новими вимогами, належать кредити та інші боргові фінансові активи, які оцінюються за амортизованою вартістю, та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI), торгова дебіторська заборгованість, договірні активи, визнані та оцінені згідно з МСФЗ 15, кредитні зобов'язання та деякі фінансові гарантії (для емітента), які не оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

Визнання кредитних збитків більше не залежить від моменту, коли Підприємство вперше ідентифікує кредитний збиток. Натомість Підприємство розглядає більш широкий спектр інформації при оцінці кредитного ризику та оцінці очікуваних кредитних втрат, включаючи минулі події, поточні умови, обґрунтовані та підтверджені прогнози, які впливають на очікувану здатність отримати майбутні грошові потоки по даному інструменту.

При застосуванні такого перспективного підходу розрізняють:

• фінансові інструменти, кредитна якість яких значно не погіршилась з моменту їх первісного визнання або мають низький кредитний ризик («етап 1») та
• фінансові інструменти, які значно погіршилися в кредитній якості з моменту первісного визнання та чий кредитний ризик не є низьким ("етап 2").

«Стадія 3» охоплює фінансові активи, які мають об'єктивні ознаки знецінення на звітну дату.

«12-місячні очікувані кредитні збитки» визнаються для першої категорії, тоді як «очікувані кредитні збитки за весь строк дії фінансового інструменту» визнаються для другої категорії.

Оцінка очікуваних кредитних збитків визначається оцінкою зважених ймовірностей кредитних втрат протягом очікуваного строку дії фінансового інструменту.

Підприємство використовує спрощений підхід як для обліку торговельної та іншої дебіторської заборгованості так і для контрактних активів і створює резерв під знецінення в сумі очікуваних кредитних втрат за весь строк дії фінансового інструменту. Це очікувані недоотримання договірних грошових потоків, враховуючи потенційний дефолт у будь-який момент протягом всього строку дії фінансового інструменту. При визначенні очікуваних кредитних втрат Підприємство враховує свій історичний досвід, зовнішні показники та прогнозну інформацію та розраховує очікувані кредитні втрати використовуючи матрицю забезпечення.

Підприємство оцінює зменшення корисності торговельної дебіторської заборгованості на колективній основі, оскільки такі дебітори мають спільні характеристики кредитного ризику, згруповані на основі дат прострочених платежів.

Класифікація і визнання фінансових зобов'язань

Фінансові зобов'язання Підприємства складаються з банківських кредитів, торговельної та іншої кредиторської заборгованості.

Для оцінки фінансових зобов'язань після первісного визнання використовується класифікація за такими категоріями:
- фінансові зобов'язання – за справедливою вартістю у складі прибутків та збитків;

- фінансові зобов'язання – оцінюються за амортизованою вартістю.

Торговельна кредиторська заборгованість визнається первісно за її номінальною вартістю і в подальшому оцінюється за амортизованою собівартістю. Збитки та прибутки, пов'язані з такою оцінкою торговельної кредиторської заборгованості, відображаються як відповідна зміна балансової вартості придбаних товарів (робіт, послуг). Подальша амортизація нарахованого дисконту відображається у складі фінансових витрат.

Збитки та прибутки, а також відсотки та дивіденди, пов'язані з усіма іншими фінансовими зобов'язаннями, визнаються як фінансові доходи або фінансові витрати у Звіті про сукупний дохід.

4.8 Запаси

Запаси оцінюються за нижчою з двох вартостей: або за собівартістю або за чистою вартістю реалізації. Витрати, пов'язані з транспортуванням кожного виду продукції до його теперішнього місцезнаходження та доведенням до теперішнього стану, обліковуються таким чином:

- сировина — за вартістю придбання за методом середньозваженої оцінки;
- готова продукція та незавершене виробництво — за вартістю матеріалів та праці, а також пропорційної частки накладних виробничих витрат, виходячи зі звичайної виробничої потужності.

Чиста вартість реалізації ґрунтується на оціночній ціні реалізації в ході звичайної господарської діяльності за вирахуванням очікуваних майбутніх витрат, пов'язаних з доведенням продукції до готовності та з її реалізацією.

4.9 Грошові кошти та їх еквіваленти

Грошові кошти та їх еквіваленти включають грошові кошти на банківських рахунках, грошові кошти в касі та короткострокові банківські депозити з контрактним строком погашення до трьох місяців.

Для цілей складання звіту про рух грошових коштів, грошові кошти та їх еквіваленти складаються з грошей та еквівалентів, згідно з вищенаведеним визначенням, за мінусом несплачених банківських овердрафтів.

4.10 Викуплені власні акції

Викуплені власні акції відображаються в звіті про фінансовий стан як вирахування з капіталу.

У випадках, коли Підприємство викуповує свої акції, сума сплаченого відшкодування, включаючи транзакційні витрати за мінусом податку на прибуток, вираховується з капіталу як викуплені власні акції до того моменту, коли вони будуть анульовані чи перевипущені. Підприємство не визнає жодних прибутків чи збитків, зв'язаних з купівлею, продажем або анулюванням власних акцій, у звіті про сукупні прибутки та збитки. Якщо в наступних періодах такі акції продаються, усі надходження від продажу включаються до капіталу.

4.11 Кредити та позики

Кредити та позики визнаються спочатку за справедливою вартістю винагороди, отриманої Підприємством, за вирахуванням витрат на проведення операції.

Після початкового визнання суми кредитів та запозичення відображаються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної ставки відсотка.

Прибутки та збитки визнаються у звіті про сукупні прибутки та збитки у момент припинення визнання або у процесі амортизації.

4.12 Витрати на позики

Підприємство капіталізує витрати на кредити в складі вартості активу, якщо існує ймовірність того, що вони принесуть майбутні економічні вигоди і, якщо вони відносяться безпосередньо до придбання, будівництва або виробництва кваліфікованого активу, включаючи незавершене будівництво.

Якщо кошти позичаються спеціально з метою отримання кваліфікованого активу, то сума витрат на кредити, яка підлягає капіталізації у складі цього активу, визначається як фактичні витрати на кредити, понесені протягом певного періоду.

Якщо кошти позичені без спеціальної мети та використовуються для отримання кваліфікованого активу, то сума витрат на кредити, яка підлягає капіталізації, визначається шляхом застосування норми капіталізації витрат для цього активу. Норма капіталізації визначається на підставі середньозваженої суми витрат на позики по всіх непогашених кредитах протягом звітного періоду, за виключенням позик, які було отримано спеціально для отримання кваліфікованих активів. Сума витрат на позики, капіталізована протягом звітного періоду, не повинна перевищувати суму витрат на кредити, понесену протягом цього періоду. Капіталізація витрат на позики починається з початку діяльності, спрямованої на підготовку активу до експлуатації, та визнання відповідних витрат. Витрати на позики капіталізуються до моменту готовності активу до введення в експлуатацію.

4.13 Зобов'язання з виплат персоналу

Державна пенсійна програма

Підприємство здійснює внески до державного Пенсійного фонду від імені своїх працівників. Внески розраховуються як відсоток від загальної суми заробітної плати. Ці витрати відображаються у звіті про сукупні прибутки та збитки в тому періоді, коли відбувається нарахування відповідної суми заробітної плати працівникам.

4.14 Забезпечення

Забезпечення визнається тоді, коли Підприємство має теперішнє зобов'язання (юридичне або конструктивне) у результаті минулих подій, існує ймовірність того, що для його погашення знадобиться вибуття ресурсів і сума такого зобов'язання може бути надійно оцінена. У випадках, коли очікується, що всі або частина витрат, необхідних для погашення зобов'язання, компенсуються іншою стороною, компенсація не визнається до моменту отримання.

У випадку, коли вплив вартості грошей у часі є суттєвим, сума забезпечення визначається шляхом дисконтування прогнозованих потоків грошових коштів із застосуванням ставки дисконту, яка відображає ставку до оподаткування та поточну ринкову оцінку вартості грошей у часі, а також ризики, зв'язані з певним зобов'язанням. При дисконтуванні збільшення суми забезпечення, що відображає вплив часу, визнається як процентні витрати.

4.15 Умовні активи та зобов'язання

Умовні зобов'язання не визнаються у фінансовій звітності, але інформація про них надається у примітках, за виключенням тих випадків, коли ймовірність відтоку ресурсів, що містять економічні вигоди, є незначною.

Умовні активи не відображаються у фінансовій звітності, але інформація про них надається, коли надходження економічних вигод є ймовірним.

4.16 Оренда

Як описано в Примітці 5 , Підприємство застосувало МСФЗ 16, використовуючи модифікований ретроспективний підхід, і тому порівняльна інформація не була перезавантажена. Це означає, що порівняльна інформація все ще надається відповідно до МСБО 17 та МСФЗ 4.

При укладанні договору Підприємство оцінює, чи є договір або містить в собі оренду. Тобто, чи договором передбачено право контролювати використання визначеного активу протягом періоду часу в обмін на винагороду.

Підприємство як орендар

Підприємство застосовує єдиний підхід щодо визнання та оцінки оренди для всіх договорів оренди, окрім короткострокової оренди та оренди малоцінних активів. Підприємство визнає зобов'язання з оренди для здійснення лізингових платежів та активи у формі права користування, які відображають право на використання базових активів.

і) активи у формі права користування

Підприємство визнає активи права користування на дату початку оренди (тобто дату, коли базовий актив буде доступний для використання). Активи у формі права користування оцінюються за вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності та коригуються на суму всіх переоцінок зобов'язань з оренди. Первісна вартість активів у формі права користування включає суму визнаних зобов'язань з оренди, понесені первісні прямі витрати та орендні платежі, здійснені на дату або до дати початку оренди, за вирахуванням отриманих стимулів оренди. Активи у формі права користування амортизуються на прямолінійній основі протягом коротшого з термінів або терміну оренди або орієнтовного терміну корисного використання активів. таким чином:

- Машини від 3 до 20 років
- Будівлі та споруди від 3 до 40 років

Якщо до Підприємства переходить право власності на орендований актив наприкінці строку оренди або вартість відображає здійснення опціону купівлі, амортизація обчислюється, використовуючи орієнтовний строк корисного використання активу.

Активи у формі права користування також підлягають розгляду на предмет знецінення. Зверніться до облікової політики в розділі 4.6 Зменшення корисності нефінансових активів.

ii) зобов'язання з оренди

На дату початку оренди Підприємство визнає зобов'язання з оренди, оцінені за теперішньою вартістю орендних платежів, що мають бути здійснені протягом строку оренди. Орендні платежі включають фіксовані платежі (включаючи фіксовані платежі по суті), за вирахуванням будь-яких стимулів до оренди, змінні платежі за оренду, які залежать від індексу або сум, що, як очікується, будуть сплачені орендарем за гарантіями ліквідаційної вартості.
До лізингових платежів також входить ціна здійснення опціону закупівлі, який, безумовно, повинен бути здійснений Підприємством, і сплата штрафних санкцій за припинення лізингу, якщо термін оренди відображає здійснення опції припинення дії.
Змінні платежі за оренду, які не залежать від індексу або ставки, визнаються витратами (якщо вони не здійснені для виробництва товарно-матеріальних цінностей) у періоді, в якому відбувається подія або умова, яка викликає платіж.
При обчисленні теперішньої вартості лізингових платежів Підприємство використовує ставку своїх додаткових запозичень на дату початку оренди, оскільки процентна ставка, що міститься в оренді, не може бути легко визначена. Після дати початку суми лізингових зобов'язань збільшуються на величину нарахованих відсотків, і зменшуються на суму здійснених лізингових платежів. Крім того, балансова вартість орендних зобов'язань переоцінюється у випадку модифікації договору, зміни строку оренди чи

зміни величини лізингових платежів (наприклад зміна майбутніх платежів внаслідок зміни індексу або ставки, що використовуються для визначення таких орендних платежі) або зміна оцінки варіанту придбання базового активу.

Орендні зобов'язання Підприємства включені до складу процентних кредитів та позик (див. Примітку 15).

ііі) Короткострокова оренда та оренда малоцінних активів
Підприємство застосовує звільнення від визнання короткострокової оренди до своїх короткострокових оренди машин та обладнання (тобто тих орендних строків, які мають термін оренди 12 місяців або менше від дати початку і не містять опцію придбання). Він також застосовує виключення з оренди визнання малоцінних активів до оренди оргтехніки, яка вважається низькою вартістю. Орендні платежі за короткостроковою орендою та орендою малоцінних активів визнаються витратами на прямолінійній основі протягом строку оренди.

Підприємство як орендодавець

Оренда, в якій Підприємство не передає по суті всі ризики та вигоди, пов'язані з володінням активу, класифікується як операційна оренда. Доходи від оренди, що виникають, нараховуються прямолінійно на протязі терміну оренди та включаються до доходу у звіті про прибутки та збитки через його операційний характер. Початкові прямі витрати, понесені при переговорах та укладанні операційної оренди, додаються до балансової вартості предмета оренди та визнаються протягом строку оренди на тій же основі, що і дохід від оренди. Умовна орендна плата визнається доходом у тому періоді, в якому вона отримана.

4.17 Виручка за договорами з покупцями

Діяльність Підприємства пов'язана з виробництвом пива, слабоалкогольних та безалкогольних напоїв, а також з наданням супутніх послуг та виробництвом солоду. Виручка за договорами з покупцями визнається, коли контроль над товарами або послугами передається покупцеві і оцінюється в сумі, що відбиває відшкодування, право на яке Підприємство очікує отримати в обмін на такі товари або послуги. Підприємство прийшло до висновку, що, як правило, вона виступає в якості принципала в укладених нею договорах, які передбачають отримання виручки, за винятком випадків надання агентських послуг, оскільки зазвичай Підприємство контролює товари або послуги до їх передачі покупцеві.

Продаж пива, напоїв

Виручка від продажу пива, слабоалкогольних та безалкогольних напоїв визнається в певний момент часу, коли контроль над активом передається покупцеві, що відбувається, як правило, при доставці товару. Оплата зазвичай проводиться протягом 30-90 днів з моменту поставки.

Підприємство визначає, чи існують в договорі інших обіцянок, які представляють собою окремі обов'язки до виконання (наприклад, гарантії, бонуси, що надаються за програмою лояльності покупців), на які необхідно розподілити частину ціни угоди. При визначенні ціни угоди в разі продажу продукції Підприємство приймає до уваги вплив змінного відшкодування, наявність значного компонента фінансування, а також негрошові відшкодування і відшкодування, що сплачується покупцеві (при їх наявності).

Змінне відшкодування

Якщо відшкодування за договором включає в себе змінну суму, Підприємство оцінює суму відшкодування, право на яке вона отримає в обмін на передачу товарів покупцеві. Змінне відшкодування оцінюється в момент укладення договору, і щодо його оцінки застосовується обмеження до тих пір, поки не буде найвищою мірою ймовірно, що при наступному вирішенні невизначеності, властивої змінному відшкодуванню, не відбудеться значного зменшення суми визнаної накопичувальним

підсумком виручки. Права на повернення і зворотні знижки за обсяг призводять до виникнення змінного відшкодування.

Зворотні знижки за обсяг

Підприємство надає певним покупцям ретроспективну поворотну знижку за обсяг на всю продукцію, придбану покупцем після того, як обсяг продукції, придбаної протягом періоду, перевищить пороговий обсяг, зазначений в договорі. Дані знижки згортаються з сумами, що підлягають сплаті покупцем. Для оцінки змінного відшкодування за очікуваними майбутнім поворотним знижкам Підприємство застосовує метод найбільш імовірною величини для договорів з одним граничним значенням обсягу і метод очікуваної вартості для договорів з більш ніж одним граничним значенням обсягу. Рішення про застосування конкретного методу, який найкращим чином прогнозує суму змінного відшкодування, обумовлено головним чином кількістю порогових значень обсягу, передбачених договором. Потім Підприємство застосовує вимоги щодо обмеження оцінки змінного відшкодування і визнає зобов'язання по поверненню коштів щодо очікуваних майбутніх зворотних знижок.

Значний компонент фінансування

Як правило, Підприємство отримує від покупців короткострокові авансові платежі. В результаті використання спрощення практичного характеру, передбаченого МСФЗ (IFRS) 15, Банк не коригує обіцяну суму відшкодування з урахуванням впливу значного компонента фінансування, якщо в момент укладення договору вона очікує, що період між передачею обіцяного товару або послуги покупцеві і оплатою покупцем такого товару або послуги складе не більше одного року.

Послуги з доставки продукції

Підприємство надає послуги з доставки продукції покупцям, які як правило включаються в комплексний договір, який передбачає продаж і доставку покупцеві продукції. Послуги з доставки продукції можуть надаватися іншими постачальниками.

У комплексному договорі на поставку продукції та надання послуг з її доставки є два обов'язки до виконання, оскільки обіцянки передати товар і надати послуги по його доставці можуть бути відмітними і є окремо ідентифікованими. Відповідно, Підприємство розподіляє ціну угоди на основі відносних цін відокремленої продажу продукції і послуг з її доставки.

Виручка від продажу і доставки продукції визнається в певний момент часу, як правило, в момент поставки обладнання.

Проценти

Дохід визнається при нарахуванні процентів (беручи до уваги ефективний дохід від активу).

Дивіденди

Дохід визнається після встановлення права акціонерів на отримання відповідних виплат.

Орендний дохід

Орендний дохід, який виникає від оперативної оренди, обліковується на прямолінійній основі протягом строку оренди.

4.18 Податок на прибуток

Поточний податок на прибуток розраховується у відповідності до вимог чинного податкового законодавства та визначається на основі доходів, що підлягають оподаткуванню, і витрат, які вираховуються з метою оподаткування, що відображені Підприємством у податкових деклараціях з податку на прибуток. Поточні податкові активи та зобов'язання за поточний та минулі періоди визнаються у сумі, яка передбачається до відшкодування від податкових органів або до сплати

податковим органам. Податкові ставки та податкове законодавство, які використовуються для розрахунку податку - це ставки та законодавство, які діяли на звітну дату. Ставка податку на прибуток у 2020 та 2019 роках становила 18%.

Відстрочений податок на прибуток нараховується за методом зобов'язань за всіма тимчасовими різницями на звітну дату між балансовою вартістю активів та зобов'язань, визначеною для цілей фінансового обліку та їх вартістю, що приймається до уваги в податковому обліку.

Відстрочені податкові зобов'язання визнаються за всіма оподаткованими тимчасовими різницями, за винятком випадків, коли початкове визнання активу чи зобов'язання відбулося в рамках операції, яка не є об'єднанням підприємств, що на дату здійснення операції не мала впливу ані на прибуток, відображений в обліку, ані на прибуток чи збиток, що враховуються для цілей оподаткування.

Відстрочені податкові активи визнаються за всіма тимчасовими різницями, якщо реалізація цих активів проти майбутніх оподатковуваних прибутків є ймовірною, за винятком випадків, коли відстрочені податкові активи стосуються тимчасових різниць, що виникли внаслідок початкового визнання активу або зобов'язання в рамках операції, яка не є об'єднанням бізнесу, і на дату здійснення операції не мала впливу ні на прибуток, відображений в обліку, ні на прибуток чи збиток, визначений для цілей оподаткування.

На кожну дату звіту про фінансовий стан Підприємство переглядає балансову вартість відстрочених податкових активів та зменшує балансову вартість відстрочених податкових активів, коли перестає існувати вірогідність отримання достатнього оподатковуваного прибутку, що дозволило б реалізувати частину або всю суму таких відстрочених податкових активів.

Оцінка відстрочених податкових зобов'язань та відстрочених податкових активів відображає податкові наслідки того способу, яким Підприємство очікує, станом на звітну дату, відшкодувати або погасити балансову вартість своїх активів та зобов'язань. Відстрочені податкові активи та зобов'язання визначаються за ставками податку, застосування яких очікується при реалізації активу або погашенні зобов'язання, виходячи зі ставок податку (та податкових законів), що набули чинності або по суті були затверджені на звітну дату.

Приймаючи до уваги нестабільність податкової політики держави, оцінка відстрочених податкових активів та зобов'язань проводилась на основі суджень керівництва Підприємства, що базувалось на інформації, яка була у його розпорядженні на момент складання даної фінансової звітності.

При розрахунку сум відстрочених податкових активів та зобов'язань Підприємство використовувала ставки податку, які, як очікується, будуть діяти в період сторнування тимчасових різниць, що привели до виникнення відповідних відстрочених податкових активів та зобов'язань.

4.19 Податок на додану вартість

Реалізацію, витрати та активи визнаються за вирахуванням ПДВ, крім випадків, коли:

- ПДВ, що виник при закупівлі активів та послуг, не може бути відшкодованим податковими органами. В такому разі податок на додану вартість визнається як частина витрат на придбання активу або частина витрат на етапі, залежно від обставин;
- коли дебіторська та кредиторська заборгованість відображена з урахуванням ПДВ.

Чиста сума ПДВ, що може бути відшкодована податковими органами або сплачена податковим органам, включається до складу дебіторської чи кредиторської заборгованості в звіті про фінансовий стан.

5 СТАНДАРТИ, ЗМІНИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ІСНУЮЧИХ СТАНДАРТІВ, ЯКІ ЩЕ НЕ НАБУЛИ ЧИННОСТІ ТА НЕ ПРИЙНЯТІ ПІДПРИЄМСТВОМ РАНІШЕ

На момент підготовки даної фінансової звітності були видані нові стандарти, зміни та інтерпретації вже існуючих стандартів, які ще не вступили в дію та не враховувалися Підприємством раніше.

Керівництво Підприємства очікує, що всі внесення будуть прийняті в обліковій політиці Підприємства протягом першого періоду, що розпочнеться після дати набрання чинності. Інформація про нові стандарти, зміни та інтерпретації, які як очікується, будуть відноситися до фінансової звітності Підприємства, наводяться нижче. Деякі інші нові стандарти і інтерпретації були випущені, але не очікується, що вони матимуть істотний вплив на фінансову звітність Підприємства.

Наступні стандарти, зміни до стандартів і роз'яснення були випущені на дату затвердження цієї фінансової звітності, але не вступили в дію за рік, що закінчився 31 грудня 2020:

МСФЗ (IFRS) 17 "Договори страхування"

В травні 2017 року Рада з МСФЗ випустила МСФЗ (IFRS) 17 «Договори страхування», новий всеосяжний стандарт фінансової звітності для договорів страхування, який розглядає питання визнання і оцінки, подання та розкриття інформації. Коли МСФЗ (IFRS) 17 вступить в силу, він замінить собою МСФЗ (IFRS) 4 "Страхові контракти", який був випущений в 2005 році. МСФЗ (IFRS) 17 застосовується до всіх видів договорів страхування (тобто страхування життя і страхування, відмінне від страхування життя, пряме страхування і перестрахування) незалежно від виду організації, яка випускає їх, а також до деяких гарантій і фінансових інструментів з умовами дискреційної участі. Є кілька винятків зі сфери застосування. Основна мета МСФЗ (IFRS) 17 полягає в встановленні такої моделі обліку договорів страхування, яка є більш ефективною і послідовною для страховиків. На відміну від вимог МСФЗ (IFRS) 4, які в основному базуються на попередніх місцевих облікових політиках, МСФЗ (IFRS) 17 надає всебічну модель обліку договорів страхування, охоплюючи всі доречні аспекти обліку. В основі МСФЗ (IFRS) 17 лежить загальна модель, доповнена наступним:
• певні модифікації для договорів страхування з прямою участю в інвестиційному доході (метод змінної винагороди).
• спрощений підхід (підхід на основі розподілу премії) в основному для короткострокових договорів
МСФЗ (IFRS) 17 набуває чинності, починаючи з 1 січня 2023 року або після цієї дати, при цьому вимагається порівняльна інформація. Допускається застосування до цієї дати за умови, що організація також застосовує МСФЗ (IFRS) 9 і МСФЗ (IFRS) 15 на дату першого застосування МСФЗ (IFRS) 17 або до неї. Даний стандарт не застосовний до Підприємства.

Поправки до МСФЗ (IAS) 1 - «Класифікація зобов'язань як короткострокових або довгострокових»

У січні 2020 року Рада з МСФЗ випустила поправки до пунктів 69-76 МСФЗ (IAS) 1, в яких пояснюються вимоги щодо класифікації зобов'язань як короткострокових або довгострокових. У поправках пояснюється наступне:
• що розуміється під правом відстрочити врегулювання зобов'язань;
• право відстрочити врегулювання зобов'язань повинно існувати на кінець звітного періоду;
• на класифікацію зобов'язань не впливає ймовірність того, що організація виконає своє право відстрочити врегулювання зобов'язання;
• умови зобов'язання не впливатимуть на його класифікацію, тільки якщо похідний інструмент, вбудований в конвертоване зобов'язання, сам по собі є інструментом власного капіталу.
Дані поправки вступають в силу для річних періодів, що починаються 1 січня 2023 року або після цієї дати, і застосовуються ретроспективно. В даний час Підприємство аналізує можливий вплив цих поправок на поточну класифікацію зобов'язань і необхідність перегляду умов за існуючими договорами позики.

Поправки до МСФЗ (IFRS) 3 - «Посилання на Концептуальні основи»

У травні 2020 року Рада з МСФЗ випустила поправки до МСФЗ (IFRS) 3 «Об'єднання бізнесів» - «Посилання на концептуальні основи». Мета даних поправок - замінити посилання на «Концептуальну

основу підготовки та подання фінансової звітності», випущену в 1989 році, на посилання на «Концептуальну основу подання фінансових звітів», випущені в березні 2018 року, без внесення значних змін у вимоги стандарту.
Рада також додала виключення з принципу визнання в МСФЗ (IFRS) 3, щоб уникнути виникнення потенційних прибутків або збитків «2-го дня», для зобов'язань і умовних зобов'язань, які відносилися б до сфери застосування МСФЗ (IAS) 37 або Роз'яснення КТМФЗ (IFRIC) 21 «Обов'язкові платежі», якби вони виникали в рамках окремих операцій.
В той же час Рада вирішила роз'яснити існуючі вимоги МСФЗ (IFRS) 3 щодо умовних активів, на які заміна посилань на «Концептуальну основу підготовки та подання фінансової звітності» не вплине.
Дані поправки вступають в силу для річних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати, і застосовуються перспективно.

Поправки до МСФЗ (IAS) 16 - «Основні засоби: надходження до використання за призначенням»

У травні 2020 року Рада з МСФЗ випустила документ «Основні засоби: надходження до використання за призначенням», який забороняє організаціям віднімати з первісної вартості об'єкта основних засобів будь-які надходження від продажу виробів, вироблених в процесі доставки цього об'єкта до місця розташування та доведення його до стану, необхідного для його експлуатації в спосіб що у відповідності з намірами керівництва. Замість цього організація визнає надходження від продажу таких виробів, а також вартість виробництва цих виробів в прибутку чи збитку.
Дані поправки вступають в силу для річних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати, і повинні застосовуватися ретроспективно до тих об'єктів основних засобів, які стали доступними для використання на дату початку (або після неї) самого раннього з представлених в фінансової звітності періодів, в якому організація вперше застосовує дані поправки.
Очікується, що дані поправки не матимуть істотного впливу на звітність Підприємства.

Поправки до МСФЗ (IAS) 37 - «Обтяжливі договори - витрати на виконання договору»

У травні 2020 року Рада з МСФЗ випустила поправки до МСФЗ (IAS) 37, в яких роз'яснюється, які витрати організація повинна враховувати при оцінці того, чи є договір обтяжливим або збитковим.
Поправки передбачають застосування підходу, заснованого на «витратах, безпосередньо пов'язаних з договором». Витрати, безпосередньо пов'язані з договором на надання товарів або послуг, включають як додаткові витрати на виконання цього договору, так і розподілені витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням договору. Загальні і адміністративні витрати не пов'язані безпосередньо з договором і, отже, виключаються, окрім випадків, коли вони явно підлягають відшкодуванню контрагентом за договором.
Дані поправки вступають в силу для річних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати. Очікується, що дані поправки не матимуть істотного впливу на Підприємство.

Поправка до МСФЗ (IFRS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» - дочірня компанія, що вперше застосовує Міжнародні стандарти фінансової звітності

В рамках процесу щорічних удосконалень МСФЗ, період 2018-2020 років, Рада з МСФЗ випустила поправку до МСФЗ (IFRS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». Відповідно до даної поправки, дочірня компанія, яка вирішує застосувати пункт D16 (а) МСФЗ (IFRS) 1, має право оцінювати накопичені курсові різниці з використанням сум, відображених у фінансовій звітності материнського підприємства, виходячи з дати переходу материнського підприємства на МСФЗ. Дана поправка також може бути застосована до асоційованих компаній та спільних підприємств, які вирішують застосовувати пункт D16 (а) МСФЗ (IFRS) 1.
Дана поправка набирає чинності для річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати. Допускається застосування до цієї дати.

Поправка до МСФЗ (IFRS) 9 «Фінансові інструменти» - комісійна винагорода під час проведення «тесту 10%» в разі припинення визнання фінансових зобов'язань

В рамках процесу щорічних удосконалень МСФЗ, період 2018-2020 років, Рада з МСФЗ випустила поправку до МСФЗ (IFRS) 9. В поправці пояснюються суми комісійної винагороди, які організація враховує при оцінці того, чи є умови нового або модифікованого фінансового зобов'язання такими що істотно відрізняються від умов первісного фінансового зобов'язання. До таких сум відносяться тільки ті

комісійні винагороди, які були виплачені або отримані між певним кредитором і позичальником, включаючи комісійну винагороду, виплачену або отриману кредитором або позичальником від імені іншої сторони. Організація повинна застосовувати дану поправку щодо фінансових зобов'язань, які були модифіковані або замінені на дату початку (або після неї) річного звітного періоду, в якому організація вперше застосовує дану поправку.

Дана поправка набирає чинності для річних звітних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати. Допускається застосування до цієї дати. Підприємство застосує цю поправку щодо фінансових зобов'язань, які були модифіковані або замінені на дату початку (або після неї) річного звітного періоду, в якому вона вперше застосовує дану поправку. Очікується, що дана поправка не зробить істотного впливу на Підприємство.

Поправка до МСФЗ (IAS) 41 «Сільське господарство» - оподаткування при оцінці справедливої вартості

В рамках процесу щорічних удосконалень МСФЗ, період 2018-2020 років, Рада з МСФЗ випустила поправку до МСФЗ (IAS) 41 «Сільське господарство». Дана поправка виключає вимогу в пункті 22 МСФЗ (IAS) 41 про те, що організації не включають до розрахунку грошові потоки, пов'язані з оподаткуванням, при оцінці справедливої вартості активів, що належать до сфери застосування МСФЗ (IAS) 41.

Організація повинна застосовувати дану поправку перспективно щодо оцінки справедливої вартості на дату початку (або після неї) першого річного звітного періоду, починається 1 січня 2022 року або після цієї дати. Допускається застосування до цієї дати. Очікується, що дана поправка матиме істотного впливу на Підприємство.

6 ПРИПУЩЕННЯ ПРО БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ

Ця фінансова звітність була складена на основі принципу безперервності, за яким активи продаються, а зобов'язання погашаються в ході звичайної діяльності.

Незважаючи на те, що протягом року, що закінчився 31 грудня 2020 року Компанія отримала чистий прибуток в загальній сумі 76 798 тис. грн. (станом на 31 грудня 2019 року -290 151 тис.грн.), станом на цю дату поточні зобов'язання Компанії перевищували її поточні активи на 721 000 тис. грн.(станом на 31 грудня 2019 року -1 511 567 тис.грн.).Крім того кредитний портфель Компанії станом на 31 грудня 2020 року складається на 67,3% (1 075 145 тис. грн),а станом на 31 грудня 2019 року складається на 67,9% (1 020 018 тис. грн) із зобов'язань номінованих в іноземній валюті - долар США (Примітка 15).

На дату затвердження звітності, Підприємство здійснює свою діяльність в нестабільному середовищі, пов'язаному з глобальної економічної кризою. У результаті існує значна невизначеність, яка може вплинути на майбутні операції, можливість компенсації вартості активів Підприємства та її здатність обслуговувати і сплачувати борги відповідно до настання термінів їх погашення. Дана фінансова звітність не містить коргування, які необхідно було здійснити у випадку, якщо Підприємство не змогло б продовжувати свою діяльність.

7 Основні засоби (рядки 1005-1012)

Протягом років, що закінчились 31 грудня, залишкова вартість основних засобів зазнала таких змін:

	Земля та будівлі	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Обладнання для збуту	Інше	Незавершене будівництво	Всього
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Вартість:							
Станом на 1 січня 2019	**2 500 188**	**6 810 279**	**178 363**	**919 773**	**66 393**	**12 782**	**10 487 778**
Надходження	56 847	46 882	1 434	60 422	2 165	4 194	**171 944**
Вибуття	(280)	(26 428)	(11 492)	(51 660)	(928)	(4 912)	**(95 700)**
Станом на 31 грудня 2019	**2 556 755**	**6 830 733**	**168 305**	**928 535**	**67 630**	**12 064**	**10 564 022**
Надходження	1 246	63 203	3 239	69 243	1 194	(7 862)	**130 263**
Вибуття	(259)	(10 523)	(3 038)	(40 779)	(734)	(59)	(55 392)
Станом на 31 грудня 2020	**2 557 742**	**6 883 413**	**168 506**	**956 999**	**68 090**	**4 143**	**10 638 893**
Накопичена амортизація:							
Станом на 1 січня 2019	**(1 071 515)**	**(3 995 229)**	**(165 564)**	**(832 323)**	**(59 186)**	**-**	**(6 123 817)**
Амортизаційні нарахування	(68 448)	(232 728)	(4 858)	(33 033)	(3 075)	-	**(342 142)**
Вибуття	80	20 001	9 208	51 548	856	-	**81 693**
Станом на 31 грудня 2019	**(1 139 883)**	**(4 207 956)**	**(161 214)**	**(813 808)**	**(61 405)**	**-**	**(6 384 266)**
Амортизаційні нарахування	(68 169)	(233 580)	(2 975)	(22 617)	(1 966)	-	**(329 307)**
Вибуття	24	8 505	3 020	40 656	732	-	**52 937**
Станом на 31 грудня 2020	**(1 208 028)**	**(4 433 031)**	**(161 169)**	**(795 769)**	**(62 639)**	**-**	**(6 660 636)**
Залишкова вартість:							
Станом на 31 грудня 2020	**1 349 714**	**2 450 382**	**7 337**	**161 230**	**5 451**	**4 143**	**3 978 257**
Станом на 31 грудня 2019	**1 416 872**	**2 622 777**	**7 091**	**114 727**	**6 225**	**12 064**	**4 179 756**
Станом на 1 січня 2019	**1 428 673**	**2 815 050**	**12 799**	**87 450**	**7 207**	**12 782**	**4 363 961**

Станом на 31 грудня 2020 р. деякі об'єкти основних засобів із залишковою вартістю 3 091 940 тис. грн. були у заставі з метою забезпечення кредитів, наданих Підприємству (2019р.: 2 602 736 тис. грн.) (Примітка 15).

До статті "Основні засоби" включені повністю амортизовані основні засоби, первісна вартість яких станом на 31 грудня 2020 р. становила 1 853 868 тис. грн. (2019 р.: 1 790 992 тис. грн.), які залишаються в експлуатації.

Оцінка виробничого обладнання станом на 31 березня 2016 року була здійснена незалежним оцінювачем – українською компанією, що має ліцензію на здійснення діяльності по оцінці згідно з вимогами законодавства України.

Інформація щодо об'єктів основних завобів отриманих у фінансову оренду наведена у примітці 16.

Якщо б всі основні засоби обліковувались за історичною вартістю за вирахуванням накопленої амортизації та збитків від знецінення балансова вартість основних засобів була б наступною:

	Земля та будівлі	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Обладнання для збуту	Інше	Всього
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Вартість	798 832	2 480 415	124 017	894 019	52 967	4 350 250
Накопичена амортизація	(305 362)	(1 916 578)	(116 679)	(743 387)	(49 180)	(3 131 186)
Залишкова вартість	**493 470**	**563 837**	**7 338**	**150 632**	**3 787**	**1 219 064**

8 НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ (РЯДКИ 1000-1002)

Балансова вартість нематеріальних активів за рік, що закінчився 31 грудня 2020 р., змінилась таким чином:

	Станом на 31 грудня 2020	Амортизація за рік	Надходження протягом року	Вибуття протягом року	Станом на 31 грудня 2019
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Первісна вартість	41 145	-	6	(3)	41 142
Амортизація	(37 511)	(1 191)	-	1	(36 321)
Залишкова вартість	**3 634**	**(1 191)**	**6**	**(2)**	**4 821**

Балансова вартість інвестицій у нематеріальні активи, які не були введені в експлуатацію станом на 31 грудня 2020 року, склала 5 181 тис. грн.

Балансова вартість нематеріальних активів за рік, що закінчився 31 грудня 2019 р., змінилась таким чином:

	Станом на 31 грудня 2019	Амортизація за рік	Надходження протягом року	Вибуття протягом року	Станом на 1 січня 2019
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Первісна вартість	41 142	-	566	-	40 576
Амортизація	(36 321)	(1 230)	-	-	(35 091)
Залишкова вартість	**4 821**	**(1 230)**	**566**	**-**	**5 485**

Балансова вартість інвестицій у нематеріальні активи, які не були введені в експлуатацію станом на 31 грудня 2019 року, склала 4 963 тис. грн.

До статті "Нематеріальні активи" включені повністю амортизовані нематеріальні активи, первісна вартість яких станом на 31 грудня 2020 р. становила 17 201 тис. грн. (2019 р.: 17 068 тис. грн.), які залишаються в експлуатації.

Станом на 31 грудня 2020 р. нематеріальні активи включали патент на рецепт безалкогольного напою залишковою вартістю 104 тис. грн. (2019 р.: 731 тис. грн.). Залишковий строк використання цим нематеріальним активом складає менше 1 року.

9 Інвестиції (рядки 1030-1035)

Інвестиції в дочірні підприємства

Всі інвестиції Підприємства в консолідовані дочірні підприємства обліковуються у цій фінансовій звітності за їх собівартістю відповідно до п.10 МСБО 27 «Окрема фінансова звітність».

Інвестиції в асоційоване підприємство

Приватне акціонерне товариство «Рокитнівський скляний завод», є приватним підприємством, акції якого не котируються на жодній біржі. У таблиці нижче наведена узагальнена фінансова інформація щодо інвестицій Підприємства у ПрАТ «Рокитнівський скляний завод»:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Частка у звіті про фінансовий стан асоційованого підприємства:		
Оборотні активи	267 855	240 249
Необоротні активи	173 130	199 922
Поточні зобов'язання	(330 724)	(310 969)
Довгострокові зобов'язання	(72 819)	(53 907)
Чисті активи	**37 442**	**75 295**
Частка у доходах від реалізації та прибутках асоційованого підприємства		
Доходи від реалізації	128 756	266 059
Прибутки / (Збитки)	(1 588)	75 248

		2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Балансова вартість інвестиції			
Залишок на 1 січня		39 059	-
Частка у прибутках/ (збитках) асоційованого підприємства		(1 618)	75 295
Вибуття	(i)	(37 441)	-
Залишок на 31 грудня		**-**	**39 059**

(i) 22 липня 2020 року відбулося відчуження (продаж) 100% корпоративних прав ПрАТ "Рокитнівський скляний завод" на користь ТОВ "ВОТЕР ВОРД" та п. Івахіна С.П., сума угоди склала 53 217 тис. грн.

Інвестиції у інші дочірні та асоційовані підприємства

Підприємство має інвестиції у розмірі від 30% до 98% у капіталі деяких дочірніх та асоційованих підприємств. Керівництво вважає, що ефект від того, що дані дочірні підприємства не будуть консолідовані в консолідованій фінансовій звітності Підприємства, а також, що інші асоційовані підприємства не обліковуються за методом участі у капіталі в консолідованій та окремі фінансових звітностях Підприємства, є несуттєвим для цих консолідованої та окремої фінансових звітностей Підприємства. Інвестиції у неконсолідовані дочірні та асоційовані підприємства відображаються у звіті про фінансовий стан за справедливою вартістю через прибутки та збитка (FVPL). В зв'язку з відсутністю активних ринків для даного виду фінансових активів Керівництво Підприємства вважає що станом на 31.12.2020 та 31.12.2019 прийнятною оцінкою справедливої вартості інвестицій в неконсолідовані дочірні підприємства є їх собівартість.

Інші інвестиції станом на 31 грудня включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Інвестиції в дочірні підприємства	52 370	52 370
Інвестиції в неконсолідовані дочірні підприємства	18 375	18 355
Інвестиції в асоційовані підприємства	167	167
	70 912	**70 892**

Склад інших інвестицій наведено у таблиці нижче:

	Галузь	2020 ГРН'000		2019 ГРН'000	
		%	Балансова вартість	%	Балансова вартість
Інвестиції в дочірні підприємства					
ДП «Пивоварня Зіберта»	Виробництво пива	100%	20 000	100%	20 000
ДП ПрАТ «Оболонь-Красилівське»	Виробництво напоїв	100%	20 000	100%	20 000
ТОВ «ФК «Оболонь Бровар»	Інше	67%	10 020	67%	10 020
ІП «Оболонь-Русь»	Торгівля	100%	2 350	100%	2 350
Інвестиції в неконсолідовані дочірні підприємства					
ПрАТ «Бершадський пивзавод»	Виробництво пива	87%	2 923	85%	2 873
ПАТ «Охтирський пивзавод»	Виробництво пива	92%	1 573	92%	1 573
ПАТ «Севастопольський пивзавод»	Виробництво пива	92%	3 225	92%	3 225
ПАТ «Дятьківський пивзавод»	Виробництво пива	97%	7 975	97%	7 975
НВА «Нива Оболоні»	Сільське господарство	0%	-	98%	30
СП ТОВ «Оболонь-Аурелія»	Торгівля	73%	2 679	73%	2 679
			70 745		**70 725**
Інвестиції в асоційовані підприємства					
ПАТ «Тетіс»	Продукти харчування	30%	167	30%	167
			167		**167**

В квітні 2019 року відбулося відчуження (продаж) 100% корпоративних прав ТОВ «АГРОФІРМА ІМЕНІ В.Д.СЛОБОДЯНА» на користь ТОВ «Агрохолдинг 2012», сума угоди склала 89 242 тис. грн.

В четвертому кварталі 2020 року відбулася ліквідація НВА «Нива Оболоні», за результатом якої ПрАТ «Оболонь» отримав 33 тис. грн. розподіленої частки власного капіталу НВА «Нива Оболоні».

У 2020 та 2019 роках Підприємство не отримувало жодного дивідендного доходу.

10 Запаси (рядок 1100)

Станом на 31 грудня запаси включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Тара	216 929	217 166
Сировина та матеріали	502 008	234 960
Готова продукція	99 888	110 404
Незавершене виробництво	60 668	53 266
Запасні частини	35 091	29 406
	914 584	**645 202**

Станом на 31 грудня 2020 р. деякі запаси вартістю 455 134 тис. грн. були передані у заставу в якості забезпечення процентних кредитів та позик (2019 р.: 413 877 тис. грн.) (Примітка 15).

11 Торговельна та інша дебіторська заборгованість (рядки 1125 та 1155)

Станом на 31 грудня торгова та інша дебіторська заборгованість включала:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Торговельна дебіторська заборгованість	286 204	256 562
Інша дебіторська заборгованість	30 866	32 100
	317 070	**288 662**

Станом на 31 грудня 2020 р. у зв'язку зі зменшенням корисності було створено 100% резерв для дебіторської заборгованості номінальною вартістю 33 643 тис. грн. (2019 р.: 29 576 тис. грн.). Зміни у резерві на зменшення корисності дебіторської заборгованості включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
На 1 січня	**(59 258)**	**(53 728)**
Нараховано за рік	(22 657)	(22 503)
Використано	6 141	-
Сторнування невикористаних сум	26 010	16 973
На 31 грудня	**(49 764)**	**(59 258)**

12 Передоплати та інші оборотні активи (рядки 1130 та 1135)

Станом на 31 грудня передоплати та інші оборотні активи включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Передоплати постачальникам	91 738	46 381
Передоплачений акцизний збір	18 009	15 591
ПДВ до відшкодування	11 834	4 287
Інші	3 586	15 739
	125 167	**81 998**
Мінус: резерв під безнадійні передоплати та інші оборотні активи	(2 927)	(4 030)
	122 240	**77 968**

Станом на 31 грудня 2019 р. у зв'язку зі зменшенням корисності було створено 100% резерв для авансів наданих номінальною вартістю 4 030 тис. грн. (2018 р.: 3 742 тис. грн.). Зміни у резерві на зменшення корисності авансів наданих включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
На 1 січня	**(4 030)**	**(3 742)**
Нараховано за рік	(471)	(549)
Використано	1 101	-
Сторнування невикористаних сум	473	261
На 31 грудня	**(2 927)**	**(4 030)**

13 Грошові кошти та їх еквіваленти (рядок 1165)

Станом на 31 грудня грошові кошти та їх еквіваленти включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Грошові кошти в банках та касі	10 695	8 549
Короткострокові депозити	-	-
Всього грошові кошти та їх еквіваленти	**10 695**	**8 549**

14 Статутний капітал (рядок 1400)

Українська економіка мала статус гіперінфляційної протягом десятирічного періоду до 31 грудня 2000 року. Через це, Підприємство застосувало МСБО 29 і, відповідно, фінансова звітність включає статутний капітал по номінальній вартості акцій на звітні дати за їх скоригованою вартістю, застосовуючи відповідний конверсійний чинник для гіперінфляції.

На 31 грудня 2020 і 2019 років, зареєстрований, випущений та повністю сплачений статутний капітал складався з 325 127 звичайних акцій з номінальною вартістю 100 грн.

Станом на 31 грудня у кількості випущених акцій відбулися такі зміни:

	Випущені акції
На 1 січня 2019 року	325 127
Викуплені власні акції	-
Продані власні акції	-
На 31 грудня 2019 року	**325 127**
Викуплені власні акції	-
Продані власні акції	-
На 31 грудня 2020 року	**325 127**

Станом на 31 грудня 2020 р. 24.00% (2019: 24,00%) випущених акцій Підприємства належало дочірньому підприємству, який знаходиться у повній власності Підприємства. Станом на 31 грудня 2020 р. 56.16% акцій належали чотирьом підприємствам (2019 р.: 56.16%). Інші 19.84% акцій належали значній кількості фізичних осіб, включаючи ключовий управлінський персонал Підприємства (2019 р.: 19.84%).

У 2020 та 2019 роках нарахування дивідендів відсутнє.

Відповідно до українського законодавства, підприємство може розподіляти всі передбачені законом доходи у вигляді дивідендів або переносити їх до резерву, як це визначено у статуті Підприємства. Подальше використання коштів, перенесених до резерву, може бути юридично обмежене; кошти, перенесені до резерву, як правило, повинні використовуватися на цілі, визначені в момент передачі. Крім того, тільки поточні прибутки, вказані у фінансовій звітності за П(с)БО, можуть спрямовуватися на дивіденди. Нерозподілений прибуток, представлений в цій фінансовій звітності, включає результати коригувань згідно з МСФЗ, ефект перерахування у валюту звітності тощо, і не показує суми резервів, що підлягають розділу та доступні акціонерам.

15 ПРОЦЕНТНІ КРЕДИТИ ТА ПОЗИКИ (РЯДКИ 1510 ТА 1600)

Станом на 31 грудня процентні кредити та позики включали:

	Валюта	Строк погашення	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Довгострокові				
Зобов'язання за фінансовою орендою	грн.		-	6 311
«Креді Агріколь банк»	грн.	грудень 2021	44 000	74 000
«Укрексімбанк»	дол. США	червень 2022	30 221	43 437
«Європейський банк реконструкції та розвитку»	дол. США	грудень 2023	715 110	673 224
«Райффайзенбанк Аваль»	грн.	грудень 2024	114 820	68 099
«ІНГ Банк Україна»	дол. США	грудень 2023	171 471	170 709
«ІНГ Банк Україна»	грн.	грудень 2023	195 245	208 743
«Укрсоцбанк»	грн.	липень 2021	-	54 480
			1 270 867	**1 299 003**
Мінус: поточна частина довгострокових процентних кредитів			(661 136)	(1 124 396)
			609 731	**174 607**
Поточні				
Зобов'язання за фінансовою орендою	грн.		6 333	5 363
«Український інноваційний банк»	грн.		41 900	41 900
«Український інноваційний банк»	дол. США		130 068	108 962
«Кліринговий Дім»	грн.		39 539	22 900
«Кліринговий Дім»	дол. США		28 275	23 686
«Кредит Дніпро»	грн.		80 000	-
			326 115	**202 811**
Плюс: поточна частина довгострокових процентних кредитів			661 136	1 124 396
			987 251	**1 327 207**

У 2020 році ефективні процентні ставки за кредитами Підприємства становили 10.5%-22% для кредитів у гривнях (2019 р.: 19%-24%), 6.0%-10.00% для кредитів в дол. США (2019 р.: 8.31-11.38%).

Договори з банками «Європейський банк реконструкції та розвитку» та «Укрсоцбанк» містять зобов'язання фінансового і нефінансового характеру, а саме: вимоги застрахувати на відповідну суму своє виробниче обладнання, вимоги відносно загального річного об'єму капітальних витрат, заборона реорганізації та змін у складі більш ніж 25% акціонерів, заборона зміни профілю теперішньої господарської діяльності та дотримання певних фінансових показників.

Невиконання умов фінансового та нефінансового характеру, передбачених кредитними договорами, може призвести до факту порушення умов кредитування. Якщо Підприємство не виправить причини порушень протягом терміну зазначеного у кредитному договорі, сума кредиту підлягає сплаті на вимогу.

16 Оренда

Зобов'язання з оренди представлені у звіті про фінансовий стан наступним чином:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Поточні	6 333	5 363
Довгострокові	-	6 311
	6 333	**11 674**

Підприємство орендує складські приміщення, офісну будівлю, деяке обладнання та транспортні засоби. За винятком короткострокової оренди та оренди базових активів малої вартості, кожна оренда відображається на балансі як актив у формі права користування та зобов'язання з оренди. Змінні орендні платежі, які не залежать від індексів або ставок, виключаються з первісної оцінки зобов'язань та активів оренди. Підприємство класифікує свої права користування активами відповідно до груп основних засобів (див. Примітку 7).

У таблиці нижче описаний характер лізингових операцій Підприємства за типом активів права користування, визнаних у балансі:

Активи у формі права користування	Кількість активів у формі права користування	Термін оренди	Середній залишковий термін оренди	Кількість оренди з можливістю продовження	Кількість оренди з можливістю придбання активу	Кількість оренди зі змінними платежами	Кількість оренди з можливістю припинення
Офісна будівля	1	3 роки	1 рік	1	1	-	-

Нижче наведені суми, визнані у прибутку чи збитку:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Витрати на амортизацію активів у формі права користування	5 293	5 411
Відсотки за зобов'язаннями з оренди	1 514	2 326
Витрати на короткострокову оренду (включені до собівартості)	64	64
Витрати, пов'язані з орендою малоцінних активів (включені до складу збутових витрат)	550	502
Витрати, пов'язані з орендою малоцінних активів (включені до складу адміністративних витрат)	10	21
	7 431	**8 324**

Додаткова інформація щодо активів у формі права користування в розрізі груп:

	Балансова вартість ГРН'000	Амортизація ГРН'000	Знецінення ГРН'000
Офісна будівля	5 293	5 293	-

Майбутні мінімальні орендні платежі та аналіз строків погашення лізингових зобов'язань розкрито в Примітці 28.

Загальний відтік грошових коштів за фінансову оренду за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року, становив 5 215 тис. грн. (2019: 6 885 тис. грн.).

17 Торговельна та інша кредиторська заборгованість (рядки 1615-1630, 1660 та 1690)

Станом на 31 грудня торгова та інша кредиторська заборгованість включала:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Торговельна та інша кредиторська заборгованість	718 433	906 076
Заробітна плата та нарахування на фонд заробітної плати	95 293	62 226
Інші податки та платежі до державних фондів	72 539	69 533
Податок на додану вартість	21 016	25 026
Проценти	16 341	35 463
Інше	442	350
	924 064	**1 098 674**

Умови вищезазначених фінансових зобов'язань:

- Торговельна кредиторська заборгованість є безпроцентною і погашається, як правило, протягом 60 днів.
- Інша кредиторська заборгованість є безпроцентною і погашається в середньому протягом шести місяців.
- Проценти сплачуються, як правило, щоквартально протягом фінансового року.
- Інформація щодо умов заборгованості перед пов'язаними сторонами представлена у Примітці 26.

18 Дохід від реалізації (рядок 2000)

Дохід від реалізації за роки, що закінчились 31 грудня, включав таке:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Реалізація:		
Пиво	2 853 140	2 708 884
Безалкогольні напої	371 906	357 877
Слабоалкогольні напої	301 428	288 297
Мінеральна вода	184 753	227 273
Інша реалізація	1 595 803	1 430 518
Послуги з доставки	455 839	515 049
Ретро-бонуси та маркетинг	(298 042)	(251 103)
	5 464 827	**5 276 795**

19 Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050)

Собівартість реалізованої продукції за роки, що закінчились 31 грудня, включала:

	Прим.	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Сировина і матеріали		2 992 617	3 020 179
Амортизація	7, 8	134 198	155 138
Комунальні послуги		248 846	296 661
Заробітна плата та нарахування на зарплату		181 897	140 267
Ремонт та технічне обслуговування основних засобів		108 540	88 157
Транспортні витрати		455 808	508 451
Інші виробничі витрати		14 102	6 956
		4 136 008	**4 215 809**

20 Витрати на збут (рядок 2150)

Витрати на збут за роки, що закінчились 31 грудня, включали:

	Прим.	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Реклама і маркетинг		139 535	131 752
Заробітна плата та нарахування на зарплату		222 651	181 324
Амортизація	7, 8	171 118	166 427
Пакування		19 130	18 481
Ремонт та технічне обслуговування основних засобів		31 009	27 968
Оренда		550	502
Інші витрати на збут		30 894	40 289
		614 887	**566 743**

21 Адміністративні витрати (рядок 2130)

Адміністративні витрати за роки, що закінчились 31 грудня, включали:

	Прим.	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Заробітна плата та нарахування на зарплату		142 703	128 493
Транспортування		21 700	22 427
Професійні послуги		17 188	14 911
Ремонт та технічне обслуговування основних засобів		17 911	14 094
Амортизація	7, 8	25 182	21 807
Операційні податки		20 180	22 975
Комунальні послуги		17 734	19 912
Оренда		10	21
Послуги банків		4 935	4 684
Страхування		1 659	1 673
Представницькі витрати		769	552
Інші загальні та адміністративні витрати		7 214	5 693
		277 185	**257 242**

22 Інші доходи (рядок 2120)

Інші доходи за роки, що закінчилися 31 грудня, включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Дохід від оренди обладнання	3 840	3 819
Чистий дохід від реалізації запасів	13 107	14 153
Роялті	36 313	31 870
Страхові відшкодування	429	561
Прибуток / (збиток) від зміни резерву під очікувані кредитні збитки	1 653	8 050
Інші доходи	15 824	14 422
	71 166	**72 875**

23 Інші витрати (рядок 2180)

Інші витрати за роки, що закінчилися 31 грудня, включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Збиток / (прибуток) від знецінення запасів, чистий	(2 259)	4 265
Збиток / (прибуток) від вибуття основних засобів	(5 215)	(7 397)
Благодійна діяльність	1 226	4 296
Штрафи та пені	2 045	6 825
Інші витрати	17 252	1 930
	13 049	**9 919**

24 Фінансові доходи та доходи від участі в капіталі (рядки 2220 та 2255)

Фінансові доходи та доходи від участі в капіталі за роки, що закінчилися 31 грудня, включали:

	Прим.	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Процентні доходи		154	273
Частка в прибутку асоційованих компаній	9	(1 618)	39 058
Прошення боргу		-	-
		(1 464)	**39 331**

25 Податок на прибуток (рядки 1500 та 2300)

Основні складові витрат з податку на прибуток за роки, що закінчилися 31 грудня, включали:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Поточний податок на прибуток:		
Поточні витрати з податку на прибуток	-	-
Відстрочений *податок на прибуток*		
Відстрочений податок на прибуток	37 138	(65 347)
Витрати/(доходи) з податку на прибуток	**37 138**	**(65 347)**

Доходи Підприємства підлягають оподаткуванню в Україні та Республіці Білорусь.

Фактичні витрати з податку на прибуток відрізняються від нормативної ставки податку на прибуток. Узгодження витрат з податку на прибуток до оподаткування за ставками, передбаченими українським законодавством, та фактичних витрат Підприємства на сплату податку за роки, що закінчилися 31 грудня, наведено нижче:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
(Збиток) / прибуток до оподаткування	113 936	224 804
Сума податку на прибуток за ставкою 18%	20 508	40 465
Відновлення раніше невизнаних податкових збитків	-	(85 124)
Витрати / (доходи) по відстроченому податку на прибутокб які пов'язані зі зміною законодавства	10 212	(26 510)
Витрати, що не включаються до складу валових витрат	6 418	5 822
Податок на прибуток за ефективною ставкою 18%	**37 138**	**(65 347)**

Відстрочені податкові активи та зобов'язання станом на 31 грудня стосувалися наступного:

	31 грудня 2020	*Відображено у звіті про сукупний дохід*	*Відображено у звіті про зміни в акціонерному капіталі*	31 грудня 2019	*Відображено у звіті про сукупний дохід*	*Відображено у звіті про зміни в акціонерному капіталі*	1 січня 2019
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Відстрочені податкові зобов'язання:							
Основні засоби	(500 727)	21 783	-	(522 510)	14 494	-	(537 004)
Запаси	-	-	-	-	30 710	-	(30 710)
Аванси, отримані від покупців	-	-	-	-	-	-	-
Торгівельна кредиторська заборгованість	(287)	1 371	-	(1 658)	(1 658)	-	-
	(501 014)	**23 154**	**-**	**(524 168)**	**43 546**	**-**	**(567 714)**
Відстрочені податкові активи:							
Нематеріальні активи	3 395	(1 568)	-	4 963	(1 768)	-	6 731
Інвестиції	(408)	(2 225)	-	1 817	11 581	-	(9 764)
Процентні кредити та позики	-	-	-	-	-	-	-
Торгівельна дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	3 154	3 411	-	(257)	(625)	-	368
Довгострокова дебіторська заборгованість	2 451	-	-	2 451	-	-	2 451
Податкові збитки у зменшення витрат майбутніх періодів	29 181	(66 724)	-	95 905	(74 343)	-	170 248
Нараховані та інші зобов'язання	11 581	6 814	-	4 767	1 832	-	2 935
Резерв на відстрочений податковий *актив*	-	-	-	-	85 124	-	(85 124)
	49 354	*(60 292)*	*-*	*109 646*	*21 801*	*-*	*87 845*
Чисті відстрочені податкові зобов'язання	**(451 660)**	**(37 138)**	**-**	**(414 522)**	**65 347**	**-**	**(479 869)**

26 ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПОВ'ЯЗАНИХ СТОРІН

В наступних таблицях наведені суми балансових залишків та обсяги операцій з пов'язаними сторонами протягом років, що закінчились 31 грудня:

Балансові залишки за операціями зі зв'язаними сторонами:

2020	Торговельна та інша дебіторська заборгованість	Передоплати та інші оборотні активи	Торговельна та інша кредиторська заборгованість	Дивіденди до оплати
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Акціонери	31 620	-	(1 585)	(1 876)
Асоційовані підприємства	805	12	(1 711)	-
Неконсолідовані дочірні підприємства	38 239	1 653	(29 743)	-
	70 664	**1 665**	**(33 039)**	**(1 876)**

2019	Торговельна та інша дебіторська заборгованість	Передоплати та інші оборотні активи	Торговельна та інша кредиторська заборгованість	Дивіденди до оплати
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Акціонери	20 881	-	(660)	(1 876)
Асоційовані підприємства	78	-	(13 999)	-
Неконсолідовані дочірні підприємства	81 338	1 918	(17 600)	-
	102 297	**1 918**	**(32 259)**	**(1 876)**

Операції зі зв'язаними сторонами:

2020	Реалізація товарів	Інша реалізація	Придбання запасів та послуг
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Акціонери	24 549	446	3 988
Асоційовані підприємства	2 222	40	26 430
Неконсолідовані дочірні підприємства	363 204	359 132	1 657 106
	389 975	**359 618**	**1 687 524**

2019	Реалізація товарів	Інша реалізація	Придбання запасів та послуг
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Акціонери	18 688	763	1 325
Асоційовані підприємства	2 384	4	23 570
Неконсолідовані дочірні підприємства	381 901	351 791	1 561 934
	402 973	**352 558**	**1 586 829**

Умови операцій зі зв'язаними сторонами

Балансові залишки на кінець року є незабезпеченими, безпроцентними і погашаються грошовими коштами. За рік, що закінчився 31 грудня 2020р., Підприємство не відображало зменшення корисності торгової та іншої дебіторської заборгованості за розрахунками з пов'язаними сторонами.

Отримані гарантії

Акціонерами надані Підприємству гарантії відносно виконання зобов'язань по кредитній угоді з Європейським банком реконструкції та розвитку у розмірі 36 667 тис. дол. США. (Примітка 15).

Виплати ключовому управлінському персоналу

Станом на 31 грудня 2020 р. ключовий управлінський персонал включає керівництво Підприємства у кількості 15 осіб (2019 р.: 16 осіб). Загальна сума виплат ключовому управлінському персоналу в розмірі 36 196 тис. грн. (2019 р.: 26 104 тис. грн.) включена до адміністративних витрат звіту про сукупні прибутки та збитки за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року. Виплати ключовому управлінському персоналу включать:

	2020 ГРН'000	2019 ГРН'000
Короткострокові виплати	31 335	21 634
Пенсійні та довгострокові виплати	4 861	4 470
Сплачені дивіденди	-	-
	36 196	**26 104**

27 ДОГОВІРНІ ТА УМОВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ОПЕРАЦІЙНІ РИЗИКИ

Податкові та юридичні питання.

Українське законодавство щодо оподаткування та здійснення операцій розвивається по мірі переходу до ринкової економіки. Прийняті законодавчі та нормативні акти не завжди чітко сформульовані, а їх інтерпретація залежить від точки зору місцевих, обласних і центральних органів державної влади та інших державних органів. Нерідко точки зору різних органів на певне питання не співпадають. Керівництво вважає, що Підприємство дотримувалось всіх нормативних положень, і всі передбачені законодавством податки були нараховані та сплачені. У випадках, коли порядок нарахування податкових зобов'язань був недостатньо чітким, Підприємство нараховувало податкові зобов'язання на основі оцінок керівництва.

Судові позови

В процесі звичайної господарської діяльності Підприємство виступає стороною ряду судових процесів та спорів. Керівництво вважає, що остаточний розмір зобов'язань, які можуть виникнути внаслідок цих судових процесів або спорів, не буде мати суттєвого впливу на фінансовий стан або результати діяльності Підприємства.

Компанія, що виступає в якості правонаступника одного з кредиторів Підприємства, розпочала позов проти Підприємства стосовно простроченої заборгованості. Орієнтовна виплата, у випадку успішності позову, не включаючи суми визнаної в фінансовій звітності Підприємства, становить 172 855 тис. грн. Дата судового засідання ще не визначена. Також Підприємство має успішний досвід попереднього вирішення цієї справи. Тому визначити терміни виплат, якщо такі будуть, практично неможливо. На думку юристів Підприємства виплати можливі, але не вірогідні. Відповідно, в даній фінансовій звітності не створено ніяких забезпечень щодо можливих майбутніх зобов'язань.

Інвестиційні зобов'язання

На 31 грудня 2020 року Підприємство не мало інвестиційних зобов'язань з придбання нового обладнання.

28 Управління фінансовими ризиками

Основні фінансові зобов'язання Підприємства включають банківські кредити та овердрафти, позики, фінансову оренду та торгову кредиторську заборгованість. Зазначені фінансові зобов'язання призначені головним чином для забезпечення фінансування діяльності Підприємства. Підприємство має різні фінансові активи, на приклад, торговельну дебіторську заборгованість, грошові кошти та короткострокові депозити, що виникають безпосередньо в ході операційно-господарської діяльності Підприємства.

Підприємство не брало участі в будь-яких суттєвих операціях з використанням похідних фінансових інструментів. Загальна програма управління ризиками спрямована на відстеження динаміки фінансового ринку України і зменшення його потенційного негативного впливу на результати діяльності Підприємства.

Основними ризиками, пов'язаними з фінансовими інструментами Підприємства, є валютний ризик, ризик ліквідності, процентний та кредитний ризики. Керівництво переглядає та затверджує політику щодо управління кожним з цих ризиків, як зазначено нижче.

Валютний ризик

Підприємство здійснює свої операції переважно в таких валютах: гривня («грн.»), долар США («дол. США»), євро та російські рублі («руб.»). Офіційні курси цих валют до гривні встановлюються Національним банком України («НБУ») (Примітка 4).

Підприємство експортує свою продукцію до європейських та інших країн; купує обладнання в різних країнах (переважно в Німеччині); залучає значні суми кредитів та позик в іноземній валюті. Кредити та позики, торговельна дебіторська та кредиторська заборгованість в іноземній валюті призводять до виникнення валютного ризику. Підприємство не здійснювало операцій з метою хеджування зазначених валютних ризиків.

У наведеній нижче таблиці представлена чутливість прибутку Підприємства до оподаткування до можливої зміни обмінного курсу, при постійному значенні всіх інших змінних.

31 грудня 2020	Збільшення / (зменшення) обмінного курсу	Влив на прибуток до оподаткування ГРН'000
Грн. / дол. США	+10%	(102 079)
Грн. / євро	+10%	954
Грн. / дол. США	- 10%	102 079
Грн. / євро	- 10%	(954)
31 грудня 2019		
Грн. / дол. США	+10%	(99 772)
Грн. / євро	+10%	829
Грн. / дол. США	- 10%	99 772
Грн. / євро	- 10%	(829)

Ризик ліквідності

Задачею Підприємства є підтримання балансу між безперервним фінансуванням та гнучкістю у використанні умов кредитування, що надаються постачальниками та банками.

Підприємство аналізує свої активи та зобов'язання за їх строками погашення та планує свою ліквідність, залежно від очікуваних строків виконання зобов'язань за відповідними інструментами.

У таблиці нижче наведено строки погашення фінансових зобов'язань Підприємства станом на 31 грудня на основі недисконтованих контрактних платежів:

2020	До 1 року ГРН'000	1-5 років ГРН'000	Понад 5 років ГРН'000	Всього ГРН'000
Процентні кредити та позики	1 088 353	761 519	-	1 849 872
Фінансова оренда	6 909	-	-	6 909
Торговельна та інша кредиторська заборгованість	924 064	-	-	924 064
	2 019 326	**761 519**	**-**	**2 780 845**

2019	До 1 року ГРН'000	1-5 років ГРН'000	Понад 5 років ГРН'000	Всього ГРН'000
Процентні кредити та позики	1 562 597	485 172	-	2 047 769
Фінансова оренда	6 885	6 885	-	13 770
Торговельна та інша кредиторська заборгованість	1 098 674	-	-	1 098 674
	2 668 156	**492 057**	**-**	**3 160 213**

Процентний ризик

Основний процентний ризик Підприємства пов'язаний, в основному, з процентними кредитами та позиками з плаваючими процентними ставками. Згідно з політикою Підприємства, управління процентними витратами здійснюється з використанням боргових інструментів як з фіксованими, так і з плаваючими процентними ставками. Керівництво аналізує ринкові процентні ставки з достатньою регулярністю з метою мінімізації процентного ризику Підприємства.

У наведеній нижче таблиці представлена чутливість прибутку Підприємства до оподаткування до можливої зміни процентних ставок, при постійному значенні всіх інших змінних (у вигляді впливу на позики з плаваючою процентною ставкою). Впливу на власний капітал Підприємства не спостерігається.

	Збільшення/(зменшення) процентної ставки (в базисних пунктах)	Влив на прибуток до оподаткування ГРН'000
31 грудня 2020		
Зміна процентної ставки (LIBOR)	+100	(2 017)
Зміна процентної ставки (KIEIBOR)	- 100	1 952
31 грудня 2019		
Зміна процентної ставки (LIBOR)	+100	(2 141)
Зміна процентної ставки (KIEIBOR)	- 100	2 087

Кредитний ризик

Фінансові інструменти, які потенційно наражають Підприємство на значні кредитні ризики, в основному включають кошти в банках (Примітка 13), торгову та іншу дебіторську заборгованість (Примітка 11).

Грошові кошти розміщуються в українських фінансових установах, які вважаються такими, що мають мінімальний ризик невиконання зобов'язань на момент внесення коштів.

Підприємство здійснює торгові операції з відомими, кредитоспроможними третіми сторонами. Політика Підприємства полягає в тому, що всі замовники, які бажають працювати на умовах кредиту, мають пройти відповідні процедури підтвердження кредитоспроможності. Крім цього, залишки дебіторської заборгованості постійно контролюються Підприємством, завдяки чому ймовірність виникнення безнадійних боргів є незначною.

Підприємство застосовує спрощену модель МСФЗ 9 для визнання очікуваних кредитних збитків за весь строк дії для всієї торгової дебіторської заборгованості, оскільки дана стаття не має значного фінансового компонента. Вимірюючи очікувані кредитні збитки, торгова дебіторська заборгованість була оцінена на колективній основі, оскільки контрагенти мають спільні характеристики кредитного ризику. Вони були згруповані на основі дат, що минули, а також відповідно до географічного розташування клієнтів.

Очікувані ставки збитків базуються на даних щодо погашення заборгованостей за продажі за останні 48 місяців до 31 грудня 2020 року та 1 січня відповідно, а також на історичних даних щодо визнаних збитків за цей період. Історичні ставки коригуються з урахуванням поточних та перспективних макроекономічних факторів, що впливають на здатність клієнта сплачувати непогашену суму. Підприємство враховувало валовий внутрішній продукт (ВВП) і рівень безробіття в країнах, де клієнти проживають, для отримання релевантних факторів і в свою чергу для приведення даних історичних ставок втрат до очікуваних змін цих факторів. Проте, з огляду на короткий період, на який впливає кредитний ризик, вплив цих макроекономічних факторів не був визнаний значним протягом звітного періоду.

Торгова дебіторська заборгованість списується (тобто припиняється визнаватись), коли немає обґрунтованих очікувань щодо стягнення. Відсутність платежів протягом 180 днів з дати виставлення рахунку та нездатність до взаємодії з Підприємством щодо альтернативного порядку оплати, крім іншого, вважається індикаторами відсутності обґрунтованого очікування відшкодування.

На зазначеній вище основі очікувані кредитні збитки для торгівельної дебіторської заборгованості станом на 31 грудня 2020 року були визначені наступним чином:

Станом на 31 грудня 2020	Торгова та інша дебіторська заборгованість - днів прострочення						Всього
	Непрост-рочена	<30 днів	30-90 днів	90-180 днів	180-365 днів	>1 року	
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Оцінені на колективній основі							
Україна							
Процент очікуваних кредитних збитків	1%	5%	15%	17%	50%	100%	
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті	168 681	12 824	2 650	1 042	4 922	18 724	208 843
Очікувані кредитні збитки	(1 686)	(641)	(398)	(177)	(2 461)	(18 724)	(24 087)
Експорт							
Процент очікуваних кредитних збитків	0,1%	0,8%	30%	42%	75%	100%	
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті	27 354	20 238	20 814	7 723	1 438	1	77 568
Очікувані кредитні збитки	(27)	(164)	(6 244)	(3 244)	(1 079)	(1)	(10 759)
Оцінені на індивідуальні основі							
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті							49 557
Очікувані кредитні збитки							(14 918)

Керівництво вважає, що станом на 31 грудня 2020 р. Підприємство не має значного ризику збитків понад суму вже відображених очікуваних кредитних збитків.

Очікувані кредитні збитки для торгівельної дебіторської заборгованості станом на 31 грудня 2019 року були визначені наступним чином:

Станом на 31 грудня 2019	Торгова та інша дебіторська заборгованість - днів прострочення						Всього
	Непрост-рочена	<30 днів	30-90 днів	90-180 днів	180-365 днів	>1 року	
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Оцінені на колективній основі							
Україна							
Процент очікуваних кредитних збитків	3,0%	5%	15%	17%	50%	100%	
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті	171 497	9 459	6 827	1 037	6 147	13 847	208 814
Очікувані кредитні збитки	(5 145)	(473)	(1 024)	(176)	(3 074)	(13 847)	(23 739)
Експорт							
Процент очікуваних кредитних збитків	0,1%	0,8%	42%	43%	75%	100%	
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті	18 066	12 272	10 711	3 617	493	1	45 160
Очікувані кредитні збитки	(18)	(99)	(4 524)	(1 552)	(370)	(1)	(6 564)
Оцінені на індивідуальні основі							
Розрахункова валова балансова вартість при дефолті							61 846
Очікувані кредитні збитки							(28 955)

Кредитний ризик, властивий іншим фінансовим активам Підприємства, виникає внаслідок неспроможності іншої сторони розраховатися за своїми зобов'язаннями, при цьому максимальний розмір ризику дорівнює балансовій вартості відповідних фінансових інструментів.

Управління капіталом

Підприємство розглядає позиковий капітал та акціонерний капітал як основні джерела формування капіталу. Задачею Підприємства при управлінні капіталом є забезпечення спроможності Підприємства продовжувати функціонувати як постійно діюче підприємство з метою отримання прибутків для акціонерів та вигод для інших зацікавлених осіб, а також для забезпечення фінансування своїх операційних потреб, капіталовкладень та стратегії розвитку Підприємства. Політика Підприємства з управління капіталом спрямована на забезпечення та підтримку його оптимальної структури з метою зменшення сукупних витрат на залучення капіталу і забезпечення гнучкості доступу Підприємства до ринків капіталу.

Керівництво постійно контролює структуру капіталу Підприємства та може коригувати свою політику та цілі управління капіталом з урахуванням змін в операційному середовищі, ринкових тенденціях та стратегії розвитку Підприємства. З метою збереження або зміни структури капіталу Підприємство може коригувати суми дивідендів, що виплачуються акціонерам, повернути капітал акціонерам або випустити нові акції.

Підприємство контролює капітал з урахуванням коефіцієнта частки позикових коштів, що являє собою чисту заборгованість, поділену на сумарний капітал плюс чиста заборгованість. У відповідності до політики Підприємства коефіцієнт частки позикових коштів зберігається в межах 30%-60%. Підприємство включає до складу чистої заборгованості процентні кредити та позики, торгову та іншу кредиторську заборгованість, аванси отримані, кредиторську заборгованість за основні засоби за вирахуванням грошових коштів та їх еквівалентів та банківських депозитів.

	31 грудня 2020	31 грудня 2019
	ГРН'000	ГРН'000
Процентні кредити та позики	1 596 982	1 501 814
Торговельна та інша кредиторська заборгованість	924 064	1 098 674
Аванси клієнтів	175 626	107 419
Грошові кошти та їх еквіваленти	(10 695)	(8 549)
Чиста заборгованість	**2 685 977**	**2 699 358**
Всього капітал	2 275 607	2 198 809
Разом капітал та чиста заборгованість	4 961 584	4 898 167
Коефіцієнт частки позикових коштів	**54%**	**55%**

29 СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

При оцінці справедливої вартості фінансових інструментів Підприємство застосовує різні методи і робить припущення, які ґрунтуються на ринкових умовах, що існують на звітну дату.

Номінальна вартість фінансових активів та зобов'язань зі строком погашення до одного року, за вирахуванням резервів на зменшення корисності, вважається їх справедливою вартістю. Справедлива вартість фінансових зобов'язань визначається шляхом дисконтування майбутніх грошових потоків із застосуванням поточної ринкової процентної ставки, за якою Підприємство може запозичити аналогічні фінансові інструменти

Балансова вартість фінансових інструментів, що включають грошові кошти, довгострокові інвестиції, довгострокову дебіторську заборгованість за продані акції, короткострокову дебіторську та кредиторську заборгованість, короткострокові кредити та позики, векселі, приблизно дорівнює їх справедливій вартості.

30 ЗМІНИ У ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ ЩО ВИТІКАЮТЬ З ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Станом на 31 грудня зміни у зобов'язаннях, що виникають з фінансової діяльності були наступними:

	Процентні кредити та позики	Фінансова оренда	Всього
	ГРН'000	ГРН'000	ГРН'000
Станом на 1 січня 2019	**1 867 715**	**335**	**1 868 050**
Отримано позик	23 983	-	23 983
Погашено позик та відсотків	(451 990)	(6 884)	(458 874)
Нараховано відсотків	284 817	2 326	287 143
Курсова різниця	(184 933)	-	(184 933)
Інші зміни	(13 989)	15 897	1 908
Станом на 31 грудня 2019	**1 525 603**	**11 674**	**1 537 277**
Отримано позик	151 119	-	151 119
Погашено позик та відсотків	(485 430)	(6 621)	(492 051)
Нараховано відсотків	218 927	1 514	220 441
Курсова різниця	199 457	-	199 457
Інші зміни	(2 686)	(234)	(2 920)
Станом на 31 грудня 2020	**1 606 990**	**6 333**	**1 613 323**

31 Виправлення помилок у фінансових звітах

В січні 2019 року, при переході на МСФЗ та підготовці першої фінансової звітності Підприємство помилково задвоїло вхідне коригування, внаслідок чого в балансі підприємства виникло неіснуюче зобов'язання.

Помилку було виправлено шляхом перерахунку відповідних статей фінансової звітності за попередні періоди в такий спосіб:

Вплив на власний капітал (збільшення / (зменшення) власного капіталу)

	31 грудня 2019 ГРН'000	1 січня 2019 ГРН'000
Інші довгострокові зобов'язання	260 062	267 953
Всього Довгострокові зобов'язання і забезпечення	**260 062**	**267 953**
Чистий вплив на власний капітал	260 062	267 953

Вплив на звіт про прибутки та збитки (збільшення / (зменшення) прибутку)

	2019 рік ГРН'000
Фінансові витрати	30 839
Інші витрати	(38 730)
Прибуток до оподаткування	(7 891)
Податок на прибуток	-
Чистий прибуток	**(7 891)**

Вплив на прибуток на акцію (збільшення / (зменшення) прибутку на акцію)

	2019 рік ГРН'000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	(0,0243)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	(0,0243)

32 Події після звітної дати

У період після звітної дати і до дати затвердження цієї фінансової звітності не відбулося жодних інших подій, що могли б вплинути на дану фінансову звітність.